

КИЇВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ

Фінансова система України
в умовах економічної та фінансової
глобалізації світу

*✓ Особливості функціонування фінансової системи
України*

Том 2

**Збірник матеріалів
Всеукраїнської науково-практичної конференції
15 грудня 2017 р.**

	КІБС
	КИЇВ 2017

Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції: Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу. – Том 2. – Київ, 15 грудня 2017 року / За редакцією професора В. М. Фурмана. Київський інститут банківської справи, 2017. – 236 с.

Головними напрямками роботи конференції є: пошук шляхів реагування на глобальні процеси, що відбуваються в світі й недопущення негативного впливу глобалізації на економіку та фінансову сферу України; стратегічні аспекти розвитку економіки України в умовах напруження міжнародних відносин. Конференція проведена з метою надання можливості молодим вченим та студентам донести свої думки науковому співтовариству.

Редакційна колегія

Голова редакційної колегії: **Фурман В. М.** – д. е. н, професор.

Заступник голови редакційної колегії: **Дибкова Л. М.** – д.пед.н., професор.

Члени редакційної колегії: **В. П. Матвієнко** – професор, Герой України, заслужений діяч мистецтв України; **Тутік Л. І.** – проректор Київського інституту банківської справи; **Онiкiєнко С. В.** – д. е. н, доцент; **Пода Н. В.** – д. іст. н., професор кафедри загальноосвітніх наук Київського інституту банківської справи, **Арсеєнко А. Г.** – к. іст. н., п. н. с. Інституту соціології НАН України; **Бодрецький М. В.** – к. е. н., начальник відділу підготовки магістрів Київського інституту банківської справи; **Безверхий К. В.** – докторант ДВНЗ "КНЕУ ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА", **Пислиця А. В.** – к. е. н., доцент.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського інститут банківської справи, протокол № 12 від 15.12.2017

ЗМІСТ

	<i>стор.</i>
Білявський О.О. ЕКОНОМІЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТУ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	8
Рудь І.Ю., Бабаєва К.О. АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ	11
Бредіхін В.М., Беліченко А.О. ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	14
Бойченко О.В., Громоздов В.В., Громоздова В.В. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	17
Браун А.А. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	20
Брижань І. А., Сидоренко О. О. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	23
Бурма Ю.В., Токарева Т.О. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	26
Вітенко Г. В. ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ	30
Гафарова Л. М. К. РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ЯК СУБ'ЄКТА ГРОШОВО- КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ	33
Гірман Ю. В. ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО ПОСЕРЕДНИКА	36
Гнідіна В.С. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ	39
Дударчук М. В., Венгуренко Т. Г. ДИНАМІКА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	42
Духовний А.І., Славкова А.А. ОДИН БЮДЖЕТ НА ТРИ РОКИ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НОВАТОРСТВА	46
Дятлова Ю.В., Сіняєва А.В., Хромій-Матросова Т.І. ФІНАНСОВІ ФУНКЦІЇ MS EXCEL ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА	50

Жудова І.В., Сидоренко О.О. ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ	53
Заборовець К. Г. АНАЛІЗ КРИТЕРІЇВ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ПОХІДНИХ ПРОЕКТІВ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	56
Іванькова О.В., Безверхий К. В. ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ВИТРАТИ»	59
Кислинський А. О. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС – ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА	63
Кірсанова Є. О. АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ	68
Ковальчук О.О. ШЛЯХИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	71
Колесникова А.І., Король В.В. ОЦІНКА ЯКОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ	74
Колос І.М. ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	77
Кольба Г.М., Онікієнко С.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	81
Крикун Н.Ю., Носирєв О.О. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І РОЗПОДІЛОМ ПРИБУТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	84
Кулакова А.Д. ОСОБЛИВОСТІ СПРАВЛЯННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В УКРАЇНІ	87
Курмаз О. В. РОЗВИТОК НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ	90
Лісова А.В. ОЦІНКА ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАПАСІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ	93
Лебединська Д.І., Носирєв О.О. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ	96

Литвиненко О.В. РОЛЬ САНАЦІЙНИХ БАНКІВ В УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ	99
Личаченко Є.Ю., Онікієнко С.В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	102
Лісовицька А.М., Безверхий К. В. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ»	105
Мірошниченко А.В., Капелюш А.А. БІХЕВІОРИСТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ІНВЕСТОРІВ	109
Громова А.Є., Мартиросян К.С. БІЗНЕС ПЛАН ТА ЙОГО РОЛЬ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ	112
Моргунова Д.Ю., Токарева Т.О. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ	115
Мохур К.А. ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ	118
Неборачек Д.І., Корзаченко О.Ю. ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ	122
Неділько М. Ю. РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ	125
Онишкевич Н.О., Левкович О.В. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	128
Онищенко Н. В. ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ	132
Оприщенко О.Ю. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	136
Бредіхін В.М., Орябинська В.А. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	139
Остапчук В. В., Онікієнко С. В. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	143

Паламарчук В. В. ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ	146
Параниця Н. В. ВЛИВ ВАРІАЦІЇ ФІНАНСОВОГО РИНКУ НА ВВП	149
Петрова Т.С., Польовик Є.В. ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ	153
Погреда І. І., Рудая М. І. ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ В УКРАЇНІ	156
Погуляй О. О. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ	160
Полоз А. О., Журавель Т.М. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ САНАЦІЇ ТА БАНКРОТСТВА ПІДПРИЄМСТВ	163
Носирєв О.О., Попов М.І. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	166
Сазикіна Н.Є. ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ СТРАХОВИКА – АСПЕКТИ ТЛУМАЧЕННЯ	169
Свергун О.А., Журавель Т. М. СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: РОЗВИТОК РИНКУ АВТОЦИВІЛКИ В УКРАЇНІ	172
Ситник І.П., Михайлюк М.Ю. ЕЛЕКТРОННІ СТРАХОВІ ПОСЛУГИ	175
Слободяник С. С. ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ)	178
Слуцька Т.С. МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ	182
Стефуріна О.О., Безверхий К. В. ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»	185
Столяр А. О. ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ НА ЧЕРКАЩИНІ	191
Триндус О.І. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	194

Трощенко І.О., Славкова А.А. УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ	197
Туркевич М.Ю., Чернявська Л.В. РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ, ЯК ІНДИКАТОР ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ	200
Фастовець Д.В. ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ПОСТУПКИ ВИМОГИ ТА ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ	203
Носирєв О.О., Хачева К.Ю. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ	206
Цехмистро К.С., Журавель Т. М. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ	209
Чуєнко Н. А., Ребрик М. А. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ	213
Шадурська Б. О. ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	216
Шитова Є.С. ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ	219
Юрченко К.О. ПРОБЛЕМИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ В УКРАЇНІ	222
Ющик І.В. ФІСКАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN У ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ	225
Якименко О.Ю., Онікієнко С.В. ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗАПОРУКА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ	228
Кетінг О.-Ф.З., Шендригоренко М.Т. ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ	233

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Білявський Олексій Олександрович,
студент I-го курсу ФЕтаУ,
спеціальності 6Е02 «Економіка підприємства»,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ЕКОНОМІЧНА ГЛОБАЛІЗАЦІЯ СВІТУ ЯК ОСНОВНИЙ НАПРЯМ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Що являє собою економіка? Фактично, це і фінанси, і банківська справа, і управління тощо. Але перш за все це є цілісною системою, яка безперервно розвивається і ніколи не стоїть на місці. І сьогодні для України, як для держави, що прагне досягти рівня високорозвинутих країн, дуже важливо встигати за сучасними тенденціями у розвитку економіки.

З часів розбудови імперій до інформаційної революції середини ХХ століття та по сьогоднішній день у світі відбувається все більш глибокий розвиток глобалізаційних процесів у всіх сферах життя суспільства [1].

Зміни у структурі, організації та механізмі функціонування фінансової системи держави протягом багатьох років привертають увагу науковців. Якщо у попередні роки це головним чином було пов'язано із розбудовою ринкової економіки, то останні декілька років значний інтерес починають викликати зміни, що пов'язані із світовими процесами, тенденціями та закономірностями. Світова глобалізація неоднозначно впливає на економічні й фінансові системи країн [3]. Отже, саме дослідження впливу глобалізації і привертає увагу науковців, які вивчають фундаментальні чинники стабілізації цього процесу з метою уникнення негативних наслідків.

Щоб краще розуміти сутність вище означеного питання, варто розібратися у тому, що ж таке глобалізація і в чому полягає її значення. Сучасні науковці інтерпретують глобалізацію як складний процес розвитку й

переплетіння світогосподарських зв'язків, що охоплює всі сторони життєдіяльності як окремого індивіду, окремої країни, так і всієї світової спільноти, що має позитивні та негативні наслідки для його учасників та формує загальносвітові підходи, цінності, принципи, стандарти й механізми їхньої реалізації [3.]

На сьогодні Україна лише на шляху до вдосконалення і становлення в якості держави, що має стабільну та сучасну економіку, таку як країни Євросоюзу. Для цього насамперед потрібно усвідомити, що у сучасних світових умовах глобальні процеси відіграють вирішальну роль в економічній та фінансовій системі України.

Зростання фінансової нестабільності на зовнішніх ринках призводить до скорочення доходів від експорту, скорочення темпів росту ВВП, збільшення дефіциту бюджету, збільшення обсягів фінансових запозичень, зменшення можливостей інвестування [2].

Перспективи економічного розвитку кожної країни залежать від її ресурсного потенціалу. Важливе місце в ньому належить фінансовим ресурсам. На даний час визначення сутності і складу фінансових ресурсів засновано переважно на розширеному їх трактуванні, що створює ілюзію наявності начебто досить значного фінансового потенціалу. Однак ця ілюзія не має жодного позитивного впливу на економічний стан країни.

Що ж відбувається насправді? Насправді, провідну роль у мобілізації та розміщенні фінансових ресурсів відіграють банківська система та ринок цінних паперів. На даний час в Україні банківська система не є досконалою, не підтримується державою та суспільством, а фондовий ринок знаходиться на початковій стадії свого розвитку. Створюється «ілюзія» дієвого фінансового ринку. Реалії сучасного світу вимагають найскорішої інтеграції вітчизняної економічної системи, в тому числі її фінансової складової, до міжнародної економіки. Без цього не є можливими ані повноцінний розвиток національного виробництва, ані задоволення потреб вітчизняних споживачів на належному рівні [1]. На жаль, внаслідок повільного економічного реформування Україна

перебуває на узбіччі світових фінансових потоків. І відбувається це через те, що наш уряд не бажає інвестувати кошти в розвиток фінансової системи нашої держави. Звідси в сучасних умовах Україна «пасе задніх», хоча має великий фінансово-економічний потенціал.

Не можна забувати і про те, що для української фінансової системи світова економічна глобалізація має як позитивні так і негативні сторони. З одного боку, вона є поштовхом для реформаційних зрушень у побудові ринкової економіки та інтеграції у світові економічні співтовариства. З іншого боку, слабо розвинута економічна система, нестабільна політична ситуація, низькі соціальні стандарти та гарантії, слабка нормативна база сприяють залежності України від більш розвинутих держав [1].

Отже, Україна потребує негайного реформування фінансової системи в напрямку становлення ринкових відносин за міжнародними стандартами. Зокрема, підтримання національної валюти, розширення виробництва та покращення умов праці для висококваліфікованих працівників. Щоб підняти свої світові позиції, наша держава потребує сильного керівного апарату, соціально-правової бази, спрямованої на підтримку національного виробника, становлення розвинутого фондового ринку й фінансового сектору в цілому.

Список використаних джерел:

1. Іськова Н.О. Розвиток фінансової системи України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Іськова Н.О. // 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://www.rusnauka.com/3_SND_2010/Economics/58309.doc.htm.
2. Безверха О.С. Вплив процесів глобалізації на розвиток фінансової системи України в сучасних умовах [Електронний ресурс] / Безверха О.С. // Харьковський торгово-економічний інститут КНТЭУ, 2011. – Режим доступу до ресурсу: <http://eprints.kname.edu.ua/38556/1/26-27.pdf>.
3. Кучер Г. В. Розвиток фінансової системи України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Г. В. Кучер // Економіка № 102, 2008. – Режим доступу до ресурсу: http://papers.univ.kiev.ua/1/ekonomika/articles/kucher-g-v-development-of-the-financial-system-of-ukraine-in-the-process-of-wor_14313.pdf.

Бабаєва К.О.,
студентка II курсу

Рудь І.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Миколаївський національний
університет імені В. О. Сухомлинського

АНАЛІЗ ОПЕРАЦІЙ НА ВАЛЮТНОМУ РИНКУ

Глобалізація та інтеграція української національної економіки у світові співтовариства зумовлює необхідність розробки та вдосконалення механізмів регулювання та функціонування валютного ринку. Внутрішній валютний ринок України відіграє важливу роль у сфері економічних відносин країни. Стабільне функціонування валютного ринку забезпечить міцний зв'язок національної економіки і валютної системи зі світовим господарством.

Значну увагу дослідженню валютного ринку приділили багато зарубіжних та вітчизняних науковців: Дж. Вільямсон, Дж. М. Кейнс, Р. Манделл, П. Самуельсон, Савлук М. І., Білоцерківець В. В., Бодрова Н. Е., Мозговий О. М., Береславська О. І. та інші.

За економічним змістом валютний ринок - це сектор грошового ринку, на якому врівноважуються попит і пропозиція на такий специфічний товар, як валюта.

За призначенням і організаційною формою валютний ринок — це сукупність валютних бірж, комерційних банків та інших установ, які, взаємодіючи, забезпечують можливість вільно продавати-купувати національну та іноземну валюту на основі попиту та пропозиції. [1].

Валютний ринок забезпечує своєчасне здійснення міжнародних розрахунків, страхування від валютних ризиків, диверсифікацію валютних резервів, валютні інтервенції та отримання прибутків його учасниками у вигляді різниці курсів валют [2].

Валютно-курсова політика має вагоме значення для економіки країни, вона виступає важливим інструментом впливу на економічні процеси в державі. Характеризуючи тенденції сучасного валютного ринку, варто зазначити, що він розвивається в важких соціально-економічних умовах. Зараз національна економіка переживає падіння виробництва, загострення економіко-політичних умов, відтік іноземного капіталу, недовіра населення до органів влади, проведення незаконних валютних операцій.

Протягом 2016 та на початку 2017 років на валютному ринку спостерігалася переважно стабільна ситуація, в кінці року і на початку 2017 року відбулося посилення девальваційного тиску на гривню. Це відбулося через сприяння безлічі факторів, а саме характерне для кінця року збільшення підприємства виплат за зовнішніми кредитами, нарощування бюджетних видатків наприкінці року, відшкодування ПДВ і звісно ж, психологічний чинник, який виник через тимчасове посилення політичної напруги та капіталізацію Приватбанку за рахунок державних коштів. Офіційний курс гривні до долара США за лютий місяць зменшився на 0,24% та на кінець місяця становив 2707,37 грн. за 100 дол. США, до євро – на 0,64% і на кінець місяця становив 2864,17 і до російського рубля зріс на 3,59% і на кінець місяця становив 4,67 грн. за 10 російських рублів. Тобто, долар подешевшав на 0,0653 грн. за дол. США, євро на 0,1858 грн. і рубль подорожчав на 0,016 грн [4].

Обсяг операції із готівковою іноземною валютою значно збільшився. Обсяг продажу у січні 2017 становив 116,4 млн. дол. США, у лютому вже 146,6 млн. дол. США. Обсяг купівлі у січні становив 120,9 млн. дол. США, тоді як в лютому він становив вже 193,7 млн. дол. США. Тобто, у відсотковому еквіваленті обсяг продажу готівкової іноземної валюти збільшився на 25,9 %, а обсяг купівлі збільшився на 60,25 % [4].

Обсяг операцій на міжбанківському валютному ринку із безготівковою валютою на грудень 2016 становив 3 179,0 млн. дол. США, тому числі з продажу іноземної валюти становили 234,4 млн. дол. США, з купівлі – 115,0

млн. дол. США. Обсяг операцій з готівковою іноземною валютою з продажу становив 96,4 млн. дол. США, з купівлі – 134,3 млн. дол. США [4].

Отже, для забезпечення валютної безпеки країни та підтримання стійкої стабільності національної грошової одиниці необхідно здійснити заходи, спрямовані на забезпечення надійної збалансованості валютного ринку, сприяння прямим іноземним інвестиціям, утвердження ефективної системи страхування від валютних ризиків тощо. Важливо забезпечити максимальну прозорість сфери управління державним боргом, утвердження механізмів, які б унеможлилювали її криміналізацію. Політика стійкої грошової одиниці повинна бути визначальним атрибутом зміцнення позицій національного ринку, його інвестиційної привабливості, ефективним способом підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника й модернізації економіки, головною гарантією припинення витоку капіталу, зростання реальних доходів населення.

Список використаних джерел

1. Гроші та кредит: підручник / М.І. Савлук, А.М. Мороз, М.Ф. Пуховкіна та ін.; за заг. ред. М.І. Савлука. – К.: КНЕУ, 2001. – 252 с.;
2. Бодрова Н. Е. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / Н. Е. Бодрова // Вісник СумДУ. Серія «102 Економіка». – 2012. – № 1. – С. 102–114.
3. Білоцерківець В. В. Міжнародна економіка. Підручник./ За ред. А. О. Задоя, В. М. Тарасевича -К.: Центр учбової літератури, 2012. - 416 с
4. Макроекономічний огляд за лютий 2017 [Електронний ресурс]. –Режим доступу : <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=44771944>

Бредіхін В.М.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки,

Беліченко А.О.,
студентка Харківського Національного
Університету будівництва та архітектури,
місто Харків

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Фіскальна політика має велике значення для держави, тому що за допомогою неї, держава може впливати на економіку. Фіскальна (бюджетно-податкова) політика - це система регулювання урядом економіки за допомогою змін державних витрат, податків і стану державного бюджету, з метою зміни реального обсягу виробництва і зайнятості, контролю над інфляцією та прискорення економічного зростання [1].

Під сталим розвитком розуміють модель економічного зростання, в якій використання ресурсів спрямовано на задоволення потреб людини при збереженні навколишнього середовища. Реалізація стратегії сталого розвитку передбачає поєднання економічної ефективності, соціальної стабільності та екологічної безпеки.

Одна з найважливіших завдань фіскальної політики полягає в пошуку джерел і способів формування централізованих державних грошових фондів, коштів, що дозволяють реалізувати цілі економічної політики. За допомогою проведення фінансово-бюджетної політики держава регулює глобальні економічні процеси в країні, підтримує стійкість фінансів, грошового обігу, забезпечує фінансування державного сектора, сприяє кращому використанню виробничо-економічного і науково-технічного потенціалу.

Сучасна фіскальна політика визначає основні напрями використання фінансових ресурсів держави, методи фінансування та головні джерела поповнення скарбниці.

Політика має свої особливості, а саме, включає прямі і непрямі фінансові методи регулювання економіки.

До прямих методів належать способи бюджетного регулювання. Засобами державного бюджету фінансуються:

- витрати на розширене відтворення;
- непродуктивні витрати держави;
- розвиток інфраструктури, наукових досліджень і т.п. ;
- проведення структурної політики;
- зміст військово-промислового комплексу і т.п.

За допомогою непрямих методів держава впливає на фінансові можливості виробників товарів і послуг і на розміри споживчого попиту.

Щодо нашої країни, то на даному етапі необхідна підтримка вітчизняного виробника, інвесторів, які прагнуть допомогти Україні, фізичних осіб, які є жителями цієї країни. Та треба пам'ятати, що великі податки приводять до занепаду економіки, погіршення матеріального і морального становища її мешканців.

Податковий механізм в Україні потребує деякої корекції і змін. Якщо за цих умов намагатися збалансувати бюджет фіскальними заходами, то потрібно підвищити податки або скоротити державні витрати. Звичайно, ці заходи зможуть збалансувати річний бюджет, але викличуть ще більше падіння виробництва.

Потрібні насамперед проведення реформи у податковій системі, бо податки двояко можуть впливати на економіку в перехідний період, а саме: з однієї сторони, низький рівень податків, відсутність будь-яких податкових пільг доповнюють і стимулюють приватнопідприємницьку ініціативу, спонукають до розширення виробництва, заохочують іноземні інвестиції, дозволяють державі через бюджет виконувати свої функції, а, з іншої, їх надмірний тягар у поєднанні із масштабною кризою в економіці призводить до спаду виробництва, відтоку капіталу, приховування доходів, переходу значної

кількості суб'єктів господарської діяльності в “тіньову економіку”, інфляції, безробіття, кризи неплатежів тощо, що й характерно на сьогоднішньому етапі розвитку України.

Тому з одного боку, дана політика є ефективним інструментом в стабілізації економіки, усунення безробіття та стримання інфляції, а з іншого - вона може викликати бюджетний дефіцит і породжувати державну заборгованість та інфляцію.

Тому, розглянута сфера економіки держави повинна бути строго регульована і здійснювати своє функціонування в розрахунку пропорційного співвідношення до загального суспільного середньосоціального рівня життя населення.

Список використаних джерел:

1. Рузавин Г. І. Основи ринкової економіки: Навчальний посібник для вузів [Текст] / Г. І. Рузавин. - М .: Банки і біржі, ЮНІТИ, 2001. - 423 с.
2. Соколовський Л.Є. Прибутковий податок і економічна поведінка // Економіка і математичні методи. 1989.
3. Інтернет посилання: <http://ekon.in.ua/fiskalena-politika-4.html>.

Бойченко Олена Володимирівна

аспірант кафедри регіоналістики і туризму, м. Київ
Київського національного університету імені Вадима Гетьмана.

Громоздов Володимир Володимирович

аспірант кафедри регіоналістики і туризму, м. Київ
Київського національного університету імені Вадима Гетьмана

Громоздова Владислава Володимирівна

студент Кіровоградського кооперативного
коледжу економіки та права ім. М. П. Сая,
м. Кропивницький

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Дослідження проблем інвестування економіки завжди знаходилося в центрі уваги економічної науки. Це обумовлено тим, що інвестиції здатні вплинути на глибинні основи господарської діяльності та на процес економічного росту в цілому. У сучасних умовах вони виступають найважливішим засобом забезпечення умов виходу зі сформованої економічної кризи, структурних зрушень у народному господарстві, забезпечення технічного прогресу, підвищення якісних показників господарської діяльності на мікро - і макрорівнях. Активізація інвестиційного процесу є одним з найбільш дієвих механізмів соціально-економічних перетворень.

Актуальним у даний час є поглиблене теоретичне дослідження механізмів інвестиційної діяльності на регіональному рівні. Важливою проблемою виступає теоретичне обґрунтування критеріїв ефективності інвестиційних витрат, взаємозв'язку і взаємозумовленості капітальних вкладень і структурних зрушень в економіці. Сформована нині в регіонах України економічна ситуація значно ускладнює інвестиційну діяльність: стає потрібною розробка адекватного ринковим відносинам інвестиційного механізму, що органічно поєднує форми приватного і державного інвестування, оптимізації взаємозв'язків різних суб'єктів інвестиційної діяльності, розробки відповідної законодавчо-нормативної бази й інші міри, що регламентують інвестиційний

процес, як на рівні окремої фірми, компанії або галузі, так і на рівні національної економіки в цілому.

У науковій літературі дослідженням проблеми інвестиційної діяльності на регіональному рівні присвячені праці багатьох відомих українських економістів – А. В. Амоша, Б. В. Буркінського, М. П. Бутко, В. М. Геєця, Б. М. Данилишина, М. І. Долішнього, С. В. Дорогунцова, в. І. Захарченка, В. П. Ільчука, Т. В. Пепи, Л. Р. Чернюк, С. М. Шкарлета та ін. Варто відзначити, що більшість публікацій з оцінювання результатів інвестиційної діяльності в регіонах України обмежуються характеристикою зростання інвестиційних ресурсів для його окремих економічних і соціальних сфер та порівняльною оцінкою тенденцій зміни капіталовкладень та основних соціально-економічних показників регіону.

Мета доповіді полягає у доведенні до аудиторії результатів авторського дослідження інвестиційної політики в регіонах України, у процесі якого були виявлені кореляційні закономірності впливу обсягів інвестицій на створення валового регіонального продукту та на соціально-економічний розвиток регіону в цілому.

Капітальні інвестиції відіграють важливу роль в економічному розвитку регіонів, а саме: в модернізації виробничих потужностей, придбанні матеріальних та нематеріальних активів. Частіше за все, ефективність інвестиційної діяльності для регіону має прояв у підвищенні темпів економічного зростання, що традиційно вимірюється у обсягах валового регіонального продукту (ВРП) на душу населення, але така закономірність ні є 100-відсотковою. Політика регіонального та державного рівнів має спиратися на об'єктивність взаємозв'язку регіональної ефективності інвестиційної діяльності [1-3].

Висновок: Аналіз результатів дозволяє зробити висновок, що не завжди регіони України з високим розміром капітального інвестування мають високий рівень валового регіонального продукту, і навпаки, регіони з високим рівнем економічного розвитку, а відповідно ВРП, можуть мати невисокі капітальні

інвестиції. Інвестиційні вкладення можуть бути не ефективно використані, чи не є вичерпним фактором від якого залежить соціально- економічний розвиток.

Коли ж інвестиційна діяльність для регіону має домінуючий вплив на підвищення темпів економічного зростання, що традиційно вимірюються у обсягах валового регіонального продукту (ВРП) на душу населення, це вказує на доцільність інвестиційних вкладень. Це фактично закладене у поняття регіональної ефективності інвестицій. Політика регіонального та державного рівнів має спиратися на ефективну інвестиційну діяльність в регіоні, а при визначенні правильного курсу політики та прогнозуванні регіонального розвитку дуже важливим є виявлення взаємозв'язку регіонального розвитку та доцільності інвестиційної діяльності, їх синергетики.

Список використаних джерел :

- 1.<http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 2.<http://mirznani.com/a/47382/investitsii-i-investitsionnaya-situatsiya-v-ukraine>
- 3.Кулінич Т.В. Оцінка результатів інвестиційної діяльності на Львівщині за допомогою кореляційно-регресійної моделі [Електронний ресурс] / Т. В. Кулінич. Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/15238/1/22_138-149_Vis_725_Ekonomika.pdf.

Браун А.А.

студентка факультету менеджменту та маркетингу,
Національний технічний університет України
«КПІ ім. Ігоря Сікорського», Київ

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Валютний ринок є механізмом зв'язку між вітчизняною та світовою фінансовою системою, а європейський шлях розвитку України потребує його вдосконалення. Питання валютного ринку України розглядали такі науковці, як: Савлук М. І., Білоцерківець В. В., Філіпенко А. С., Мозговий О. М., Береславська О. І. та інші.

Валютний ринок значною мірою відображає стан економіки країни. Регулювання валютного ринку на території нашої держави покладено на Національний Банк України. Він повинен встановлювати курс національної одиниці по відношенню до іноземних валют, організовувати процеси купівлі-продажу товарів, раціонально використовувати валютні інтервенції, проводити політику, яка покращувала б стан ринку та стабілізувала його[1].

В 2009 році валютний ринок характеризувався дефіцитом іноземної валюти, валютні надходження скоротились порівняно з 2008 роком на 26% (з 66,0 до 48,6 млрд. доларів США). Також зменшилися операції на міжбанківському ринку, питома вага операцій з доларами США та російськими рублями. Міжнародні резерви скоротились на 5 млрд. доларів США. У 2010 році відбулись позитивні зміни. Ринок почав стабілізуватись, покращилось сальдо іноземних надходжень, підвищилось ринкове котирування гривні. У 2011 році значно розширився міжбанківський валютний ринок, зменшилися ризики кредитування, збільшився обсяг валютних надходжень. Вже наприкінці 2011 року пропозиція валюти перевищувала попит. Внаслідок цього, НБУ мав змогу формувати міжнародні резерви, обсяг яких на початок 2012 р. становив 31,8 млрд. дол. США. У 2013 році стан валютного ринку був майже

задовільним. В середньому за день обсяг операцій становив 17,1%, збільшився попит на валюту на 19,3%, а пропозиція на 14,9%. Зросли операції із доларами США та російськими рублями, але скоротилось використання євро та інших валют [2].

У 2014 році відбулась кардинальна зміна валютного ринку внаслідок розгортання воєнних дій на сході України. Відплив іноземної валюти відбувся на 125,8 млрд. дол. США. Частка безготівкових операцій збільшилась до 95,7%, збільшилась кількість безготівкових з долларом США. Натомість питома вага операцій з євро та російським рублем зменшилась. У 2015 році офіційний курс гривні суттєво впав. На початку року 100 доларів США дорівнювали 1576,86 грн., в кінці року - 2400,7 грн. 26 лютого 2016 року курс досяг свого піку 3001,01 грн. Золотовалютні резерви наприкінці 2015 році збільшились на 2 млрд. 241 млн. доларів США, що майже вдвічі більше, ніж на початку року.

Якщо у 2016 рік стан валютного ринку можна назвати стабільним, то 2017 рік характеризується посилення девальваційного тиску на гривню внаслідок збільшення виплат за зовнішніми кредитами, збільшення бюджетних видатків, відшкодування ПДВ. До не менш вагомих факторів можна віднести психологічний фактор, який виник через посилення політичної напруги та капіталізацію Приватбанку за рахунок державних коштів. Щодо позитивних змін, то курс гривні подешевшав на 2,45%, операції, які включали готівкову іноземну валюту збільшились в обсязі, обсяг продажу збільшився на 25,9%, а обсяг купівлі – на 60,25%.

У постанові НБУ про основні засади грошово-кредитної політики України на 2016-2020 роки зазначено, що обмінний курс буде визначатися ринковими умовами без попереднього встановлення бажаного значення. Проте, НБУ може здійснювати інтервенції з метою поповнення міжнародних резервів або задля стабілізації обмінного курсу[3].

Проаналізувавши проблеми валютного ринку України стає зрозуміло, що ситуація потребує впровадження комплексу заходів з метою стабілізації національної грошової одиниці, розвитку валютного ринку, забезпечення

інтеграції у зовнішню економіку. Певні дії в цих напрямках вже здійснювались за допомогою НБУ. Серед них: дозвіл на фондових біржах уповноваженим банкам на здійснення власних операцій з похідними фінансовими інструментами; дозвіл банкам-учасникам міжнародних платіжних систем проводити операції купівлі-продажу іноземної валюти на основі індивідуальних ліцензій НБУ; здійснення ряду операцій, які сприяли розширенню можливостей клієнтів у сфері купівлі валюти на міжбанківському ринку; здійснення операцій для кращого припливу кредитних ресурсів в іноземній валюті; надання банкам більше можливостей з управління короткостроковою ліквідністю тощо.

Водночас, макроекономічна політика та структурні реформи все ще залишаються невизначеними, присутня негативна динаміка та слабка малоефективна структура золотовалютних резервів, дії Уряду та НБУ залишаються неузгодженими, що є слабкою стороною валютного ринку[4].

Достатній рівень міжнародних резервів забезпечить стабілізуючий механізм фінансової системи України. Тому подальшою метою є нарощування чистих міжнародних резервів. НБУ планує продовжити зменшення адміністративних обмежень та лібералізацію валютного ринку задля зменшення ризиків інфляції.

Валютна політика НБУ щодо валютного ринку повинна бути спрямована на розробку заходів щодо повернення довіри до національної валюти, стабілізації курсу гривні, збільшення валютних резервів, зменшення кредитної заборгованості тощо.

Список використаних джерел

1. Валютний ринок України – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>.
2. Державна служба статистика України – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Валютний ринок України: аналіз сучасного стану та шляхи вдосконалення / А.Г.Пасічник//Формування ринкових відносин в Україні.-2015.-№1-С.37-43.
4. Шарова С.В. Проблеми розвитку валютного України в контексті забезпечення фінансової незалежності/Шарова С.В., Рудьковський Д.О.– 2015.

Брижань І. А.,
студент-бакалавр

Сидоренко О. О.,
старший викладач
Харківський торговельно-економічний інститут Київського
національного торговельно-економічного університету
Харків

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Можливість для місцевого населення незалежно вирішувати місцеві проблеми, в рамках національного законодавства та державної політики, є основою для територіального розвитку і процвітання, тому дане питання є досить актуальним.

Поняття «місцеве самоврядування» відображає комплексне явище, яке має багато значень і характеристик. По-перше, воно може розглядатися як право громадян самостійно вирішувати питання місцевого значення на певній території, коли держава визнає самостійність місцевого самоврядування в межах його повноважень і бере на себе обов'язок створювати необхідні умови для їх здійснення. По-друге, місцеве самоврядування можна характеризувати і як форму, спосіб організації влади на місцях, здійснюється з урахуванням історичних, національних та інших традицій [2].

Україна знаходиться в процесі реформування системи державного управління та місцевого самоврядування. Основними проблемними питаннями, які вимагають як нормативно-правового, так і методологічного забезпечення, є наступні:

1. Демократична система регіонального самоврядування, що безпосередньо представляє інтереси територіальних громад на проміжному рівні між державою і регіоном, функціонує не ефективно.

2. Залишається невирішеною проблема чіткого визначення та розмежування функцій і обов'язків місцевого самоврядування та місцевих виконавчих органів, принцип субсидіарності влади в повній мірі не функціонує.

3. Право для територіальних громад незалежно вирішувати місцеві проблеми гарантується Конституцією. У той же час, можливості, конкретні інструменти і механізми її реалізації чітко не прописані, що призводить до формального підходу і неможливості реалізувати ці положення на практиці.

4. Відсутність мотивації працівників місцевого самоврядування.

5. Наявність рейдерства і корупції.

6. Непрозорий підхід до бюджетування.

7. Неєфективна і недосконала правоохоронна система.

8. Небажання місцевої влади залучати нових людей.

На сьогоднішній день органи місцевого самоврядування України не мають достатніх повноважень для ефективної діяльності та управління відповідними територіями. У зв'язку з цим, необхідно провести ряд заходів для забезпечення якісного місцевого самоврядування в країні. Сьогодні надзвичайно важливо дати більше незалежності органам місцевого самоврядування і при цьому більш чітко прописати їх обов'язки та механізми контролю.

Найбільш важливими шляхами вирішення проблем ефективного місцевого самоврядування є:

- взаємодія із залучення громадськості до процесу прийняття рішень;
- вміння побудувати систему управління корпоративною культурою;
- навички стратегічного та проектного менеджменту, планування;
- командна праця;
- адміністративно-територіальні реформи в країні і розвитку регіонального самоврядування;
- розмежування сфери діяльності і повноважень між місцевими властями: органами місцевого самоврядування та місцевими державними адміністраціями;
- забезпечення органів місцевого самоврядування необхідними ресурсами для виконання їх обов'язків;

– удосконалення системи правового захисту місцевого самоврядування, і т.д.

Результатом процесу реформування повинна стати широка автономія органів місцевого самоврядування, а місцеві державні адміністрації повинні бути наділені суто контролью-наглядними функціями за дотриманням національного законодавства органами місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні / Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>
2. Місцеве самоврядування в Україні та світі. Цікаві факти / Загальна редакція та упорядкування – Парасюк І.Л., Телешова Ю.В. – К.: [ФОП Москаленко О.М.], 2016 – 15 с.

УДК 657

Бурма Ю.В.,
студентка 3 курсу,

Токарева Т.О.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
Державний вищий начальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Наприкінці другого тисячоліття світ перетворився на глобальну економічну систему. Одні із основних характеристик сучасного розвитку світового господарства – зростання темпів оптимізації технологічних процесів та пошук можливостей покращення якості надаваних товарів та послуг розвиваються насамперед за рахунок підвищення рівня інноваційної діяльності. Така діяльність допомагає не лише поліпшити логістичні ланцюги руху товарів від виробника до споживача, а й підвищити рівень конкурентної боротьби між фірмами. Саме у сучасному світі, де клієнта не здивуєш відмінною якістю товару та доступною ціною, головним критерієм вибору стає інноваційність. Ключовою у розвитку інноваційної діяльності є розробка фінансових інструментів допомоги підприємствам та нормативно-правової бази, які, на жаль, в Україні перебувають на досить нестабільному рівні.

Розуміння принципів фінансування інноваційної діяльності стає більш доступним завдяки дослідженням таких зарубіжних та вітчизняних вчених як Д. Гарнер, Л. Дж. Гітман, В. Семиноженко, М. Кісіль, Б. Вишнівська та інші [1].

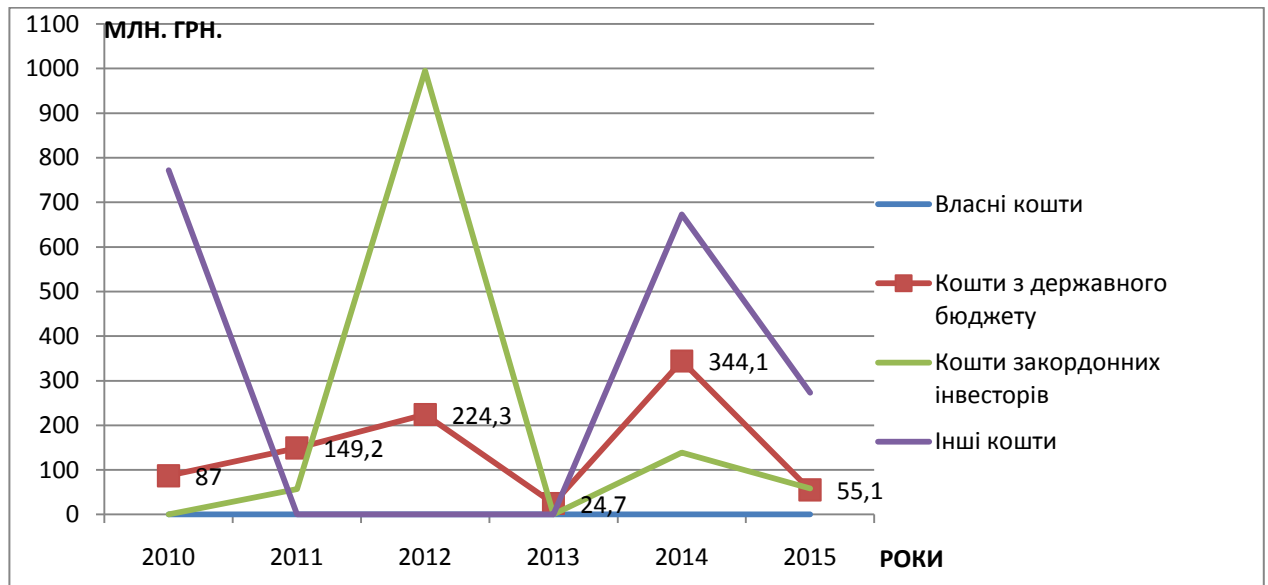
Інноваційна діяльність відіграє найбільш важливу роль, адже у зв'язку з тим, що вона стає ключовою у підвищенні рівня конкурентоспроможності товару не лише на вітчизняному, а й на світовому ринковому просторі, то саме на її активне здійснення і припадає більш ніж 80% приросту ВВП [2]. Зокрема, у процесі роботи аудиторів контроль за здійсненням бухгалтерського обліку на

підприємстві значно спрощується завдяки новітнім програмним забезпеченням, таким як «Асистент аудитора», «Помощник аудитора», «Abacus Professional», «Експресс Аудит: ПРОФ», «IT audit: Аудитор». Вони допомагають створити спеціалізовану систему з безперервною актуалізацією даних, яка економить час фахівців та фінансові ресурси.

Інвестування в інноваційну діяльність здійснюється завдяки власним, комерційним та виділеним з державного бюджету коштам. Дуже часто на підприємствах не вистачає комерційних коштів, які, як правило, витрачаються на погашення кредитних заборгованостей перед банками (за даними НБУ, станом на кінець 2015 року простроченими залишалися близько 17% від загальної суми кредитних коштів, виданої банками підприємствам [2]), тому керівництво підприємств для покращення інноваційної діяльності та реалізації масштабних інноваційних проектів залучає власні та бюджетні кошти.

Відповідно до Закону України «Про інноваційну діяльність», асигнування коштів з державного бюджету відбувається для найбільш пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, серед яких виділяють: 1) освоєння альтернативних джерел енергії; 2) освоєння нових технологій високотехнологічного розвитку транспортної системи; 3) створення індустрії нанотехнологій; 4) розвиток сучасних інформаційних технологій, до яких належать новітні програмні забезпечення для роботи аудиторів, та інші [3]. Для аналізу обсягу грошових коштів, які виділені з державного бюджету на підвищення інноваційної активності підприємств, нами було обрано період 2010-2015 р.р. Саме у ці роки курс долара, по відношенню до гривні, знаходився на відносно сталому рівні, і тому можна зробити більш точні висновки щодо стрімкого зростання або скорочення асигнувань фінансових ресурсів. За даними рисунку 1 можна побачити, що частка коштів з державного бюджету протягом всього періоду у загальному обсязі витрат на інноваційну діяльність доволі незначна, хоча у 2012 та у 2014 році спостерігається її помітне зростання. У 2013 році та 2015 році сума коштів, отримана від держави, має тенденцію до стрімкого скорочення. Нестабільність бюджетного фінансування

інноваційної діяльності призводить до стрімкого скорочення науково-дослідних організацій, зменшується чисельність науковців. Більше того, відсутність коштів призводить до використання застарілих комп'ютерних продуктів замість новітніх програмних забезпечень, які значно спростили б роботу працівників, зокрема бухгалтерів та аудиторів [4].

Рис. 1. Розподіл коштів, витрачених на інноваційну діяльність, відповідно до джерел їх отримання за 2010-2015 роки (авторська розробка за даними [2])

Можна дійти висновку про невисоку зацікавленість на законодавчому рівні у підтримці підприємств щодо впровадження інновацій. Фінансування інноваційної діяльності відбувається на недостатньому рівні. Необхідно збільшити загальну суму фінансових ресурсів, направлених з бюджету у дану сферу. На нашу думку, цьому сприятимуть вдосконалення державних актів щодо механізмів здешевлення кредитів і заохочення банків до кредитування інноваційних проектів, впровадження нових пріоритетних напрямків та створення фінансових інструментів задля допомоги підприємствам у здійсненні їх інноваційної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Вишнівська Б. В. Інноваційний розвиток України // Науковий вісник НУБіП України. - 2016. - Вип. 244. - С.183-191. - (Серія: "Економіка, аграрний менеджмент, бізнес")

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 21.01.2016 року [Електронний ресурс]Режимдоступу:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JH2XG00A.html
4. Наука та інновації в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

ІНФОРМАЦІЙНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ І ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

Міжнародною спільнотою визнано, що корупція є поширеною глобальною проблемою будь - якої країни. В Україні корупцією вражено більшість сфер суспільства і держави, що негативно впливає на політичні, соціально-економічні, правові та інші цінності, породжує соціальну напругу, безсилля, беззахисність, відчуття обману й розчарування громадян до публічних владних структур. Щоб подолати корупцію необхідна комплексна система заходів запобігання і протидії цьому негативному явищу. Одними із таких ефективних заходів є інформаційні, які об'єднують механізми забезпечення доступу до інформації та інформування населення про корупційні діяння публічних службовців і посадових осіб.

Доступ до інформації є важливою передумовою для запобігання, виявлення і припинення корупції. Особливе значення має інформація, яка становить суспільний інтерес: відомості про використання публічних коштів, розпорядження державним або комунальним майном, особисті доходи, майно, видатки та зобов'язання фінансового характеру публічних службовців [1]. Забезпечивши відкритість і прозорість діяльності органів публічної влади, держава вирішує надзвичайно важливі завдання: повертає довіру громадян до офіційної влади, створює сприятливі умови для подолання корупції, гарантує і реалізує інформаційні права громадян [2, с.76]. Принцип інформаційної відкритості сприяє реалізації публічного і громадського контролю за діяльністю органів влади. Органи державної влади і місцевого самоврядування, інститути громадянського суспільства відіграють зростаючу роль у виявленні і висвітленні випадків покарання за корупційні діяння, в інформуванні громадськості про наслідки і загрози корупції.

Зменшити рівень і масштаби корупції можливо безпосередньо із залученням та участю інститутів громадянського суспільства, оскільки саме населення має бути зацікавлене в викоріненні цього негативного явища. Участь громадян у протидії корупції рекомендується закріплювати за допомогою таких засобів як посилення прозорості та сприяння входження населення в процеси прийняття державних рішень, забезпечення для населення доступу до публічної інформації, проведення ефективних заходів з інформування, здатних створити атмосферу нетерпимості по відношенню до корупції, здійснення програм публічної освіти, включаючи освітні програми і проведення різноманітних заходів в школах, університетах, в органах державної влади і місцевого самоврядування, громадських об'єднаннях, які сприяють опублікуванні та поширенні інформації про корупцію. Важливим завданням інформаційної складової у запобіганні і протидії корупції є підвищення рівня правової культури і правосвідомості, правової освіти населення, - подолання в суспільстві і державі таких негативних явищ як конфлікт інтересів, фаворитизм, кумівство, тощо[3].

Особлива роль в інформуванні про наслідки корупції відводиться засобам масової інформації. Висвітлення через засоби масової інформації фактів про будь - які прояви корупції є дієвим інструментарієм і сигналом для населення країни. Практично в усіх європейських державах засоби масової інформації виступають одним із найпотужніших антикорупційних соціальних інститутів: встановлення і оприлюднення журналістами фактів зловживання владою державних чиновників здебільшого стає початком кінця їх кар'єри. Вітчизняні ж засоби масової інформації мають здійснювати інформування про відношення і сприйняття суспільством заходів щодо проведення антикорупційних реформ, про негативний вплив корупції, що руйнує авторитет держави, порушення особистих прав та економічних свобод громадян, про застосування антикорупційних правових норм до конкретних публічних службовців чи посадовців, про ефективність заходів і методів, які спрямовані на кінцеве подолання корупції в державних структурах і суспільстві.

Таким чином, узагальнюючи вищезазначене, можна цілком погодитись з тим, що інформаційні заходи відіграють важливу роль у запобіганні і протидії корупції. Дотримання вимог законодавства про доступ до інформації не лише гарантує і реалізує інформаційні права, але й забезпечує відкритість і прозорість суб'єктів владних повноважень, сприяє реалізації публічного і громадського контролю за діяльністю органів влади. Інформування населення як спосіб боротьби із корупцією здійснюється шляхом висвітлення інформації, насамперед, засобами масової інформації про загрози і наслідки корупційних діянь публічних службовців і посадових осіб, про ефективність антикорупційних заходів і механізмів, які спрямовані на кінцеве подолання таких негативних явищ як конфлікт інтересів, фаворитизм, кумівство та інших проявів корупції в публічних владних структурах і суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014 - 2017 роки. Закон України від 14.10.2014 № 1699-VII // Відомості Верховної Ради, 2014, № 46, ст.2047. [Електронний ресурс] - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1699-18>.
2. Корупція в Україні: причини поширення та механізми протидії. Зелена книга державної політики. Монографія. Автори: С. В. Дрьомов, Ю. Г. Кальниш (керівник авторського проекту), Д. Б. Клименко, Г. О. Усатий, Л. М. Усаченко; за ред. Ю. Г. Кальниша. - К.: ДП. «НВЦ «Пріоритети»». - 2010. - 88 с. 145
3. Гарашук В. М. Інформування населення як засіб запобігання та боротьби із корупцією // Інформаційне суспільство і держава: проблеми взаємодії на сучасному етапі. – Х.: НДІ державного будівництва і місцевого самоврядування. - 2012. - с. 39 - 41.

Гафарова Леман Мушфіз Кизи
студентка факультету менеджменту та маркетингу,
Національний технічний університет України
«КПІ ім. Ігоря Сікорського»,
Київ

РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОГО БАНКУ ЯК СУБ'ЄКТА ГРОШОВО-КРЕДИТНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Одним із ключових напрямів державної політики є удосконалення грошово-кредитної політики, так як саме вона надає можливість стабілізувати ціни, зробити життєздатним платіжний баланс, забезпечити економічне зростання та повну зайнятість населення. На нашу думку, саме ці фактори можуть покращити економічний та соціальний стан будь-якої країни. В дослідженні проведено порівняльний аналіз грошово-кредитної політики України та Китаю, бо Китай є однією з країн, що стрімко розвиваються в економічній сфері.

Грошово-кредитна політика — це один із елементів економічної політики держави, який являє собою сукупність заходів, спрямованих на зміну грошової маси в обороті обсягів кредитів, рівня відсоткових ставок та інших показників грошового обороту і ринку позичкових капіталів. [1] Як у більшості країн світу в Україні головним суб'єктом грошово-кредитної політики також є Національний банк, діяльність якого спрямована на досягнення стабільного економічного зростання, низького рівня інфляції та безробіття.

Народний банк Китаю (скор. НБК, кит. 中国人民银行, англ. People's Bank of China) — центральний банк Китайської Народної Республіки, головний контролюючий орган монетарної та фінансової політики в Китаї. Виступає емісійним інститутом національної валюти КНР — Юаню Женьміньбі (CNY). [2]

Основні функції грошово-кредитної політики НБК розділяються на регулюючі, контрольні та обслуговуючі. Регулюючі: емісія і регулювання обігу

Женьмінбї; проведення і регулювання грошово-кредитної політики. Контрольні: контроль над органами і ринками грошового обігу, видання відповідних наказів; проведення аналітичних і статичних досліджень щодо валютного ринку. Обслуговуючі: збереження, управління і проведення операцій із золотовалютними резервами країни; управління державною скарбницею; представлення інтересів держави у сфері міжнародного грошового обігу.

Основними інструментами грошово-кредитного регулювання НБК є: «юанізація», рефінансування і політика обов'язкових резервних вимог.

Щодо грошово-кредитної політики Національного Банку України, то він використовує такі інструменти як процентна політика, політика обов'язкових резервів, операції на відкритому ринку, рефінансування банків, курсова політика.

Основні функції НБУ: [4]

Регулюючі: проведення і регулювання грошово-кредитної політики; валютне регулювання; здійснення емісії національної валюти України та організування її обігу; здійснення банківського регулювання та нагляду на індивідуальній та консолідованій основі. Контролюючі: контроль платіжних систем та систем розрахунків; контроль комерційних банків. Обслуговуючі: складання платіжного балансу, здійснення його аналізу та прогнозу; представлення інтересів України у сфері міжнародного обігу; організація системи рефінансування; забезпечення стабільності грошової одиниці України.

З вищенаведеної інформації можна зробити висновок, що принцип і база грошово-кредитної політики НБУ майже нічим не відрізняється від НБК. Але в НБК і взагалі в економіці Китаю зміна валюти зіграла визначальну роль. Так як НБК поєднала всі інструменти в єдине ціле і почала розповсюджувати народну валюту, і завдяки цієї стратегії грошово-кредитна політика Китаю зробила великий прогрес в економіці. Крім того всі процеси в НБК контролює держава, що також є важливим для розвитку грошової політики. Україна значно відстала в монетарній політиці, так як НБУ не в змозі підняти національну валюту і всі

функції, завдання і цілі НБУ працюють не активно через високу інфляцію в Україні. Також перевагою для НБК є те, що він має собі підвладні комерційні банки які відповідають за певну галузь в економіці, що дозволяє ЦБ займатися безпосередньо грошо-кредитною політикою держави.

На нашу думку, якщо б Україна вела грошово-кредитну політику за системою НБК економічний розвиток був би більш прогресивним і поліпшився б як економічний так і соціальний стан держави.

Список використаних джерел:

1. Коваленко Д.І. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика / Коваленко Д.І., Венгер В.В. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 578 с.
2. Коваленко Д.І. Фінанси, Гроші та кредит: теорія та практика : навч. пос. для студ. / Коваленко Д.І. – Київ: Центр учбової літератури, 2011. — 352 с.
3. Wikipedia.org [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : 2014. – Режим доступу : uk.wikipedia.org
4. Wikipedia.org [Електронний ресурс]: [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Київ : 2017. – Режим доступу : uk.wikipedia.org

ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВСЬКОГО ПОСЕРЕДНИКА

Ярочкін В. І. вводячи термін безпеки банківського посередника робив акцент на стані захищеності суб'єкта господарювання, суспільної системи захисту грошового обігу, транзакцій та регуляторних органів від загроз та небезпек, які базуються на рішеннях менеджменту, взаємовідносин на мікро та макро рівнях, обмежень та можливих санкцій міжнародних платіжних систем по ідентифікації, протидії, секюритизації, превентивних заходах або елімінації тих дисбалансів та нормативних порушень, що можуть дестабілізувати та призвести до виведення з ринку банку, за рахунок фундаментальних втрат, матеріальних і нематеріальних цінностей фінансової установи, що обмежить її розвиток та безпосередні функції [5].

Клапків Ю.М. під фінансовою безпекою пропонує вважати такий стан фінансової, грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової системи, який має регуляторні властивості по забезпеченню продуктивного приростання національної економіки, з урахуванням розподілу потоків по галузевим підрозділам через фінансову систему, що забезпечено провадитиме покладені на себе функції фінансового посередника системного рівні взаємодії [2].

Економічний зміст фінансової безпеки суб'єкта господарювання полягає у захисті комерційних орієнтирів грошово-кредитної направленості, що поєднує банківську та державну зацікавленість у дотриманні норм та ефективності процесів фінансової безпеки від впливу внутрішніх і зовнішніх акупунктурних небезпек.

На думку Толстошеєвої А.В. в основу системи безпеки кредитної діяльності банків, покладено врахування соціально-економічних інтересів всіх

учасників кредитного процесу, а не лише банків як фінансових посередників з метою докапіталізації потенціального фінансового запасу та понаднормового резервування активних операцій [4].

При цьому вказується на те, що система кредитної безпеки в ході операційної активності банку, базується на позначенні балансу інтересів всіх її суб'єктів, утворюючи передумови для превентивних заходів із запобігання загроз та протидії їм через мінімізацію ймовірності настання, використовуючи вивчення конфлікту інтересів, як базової складової на що спираються всі попереджувальні заходи. Даний підхід здатен забезпечити нові форми ефективного банківського фінансування економіки при забезпеченні низького відсотку проблемних позик.

Зазначимо, що такі науковці, як Момот Т.В. та Безугла В.О. вказували на те, що поняття «безпека» можна трактувати, як відсутність небезпеки для спрощення аналітично-термінологічного апарату, хоча при цьому не даючи виокремлення способів досягнення та аргументації практичної можливості такого стану [3].

При розгляді Берлач А. І. поняття «безпеки фінансового посередника» визначив оптимальну характеристику стану, ефективну періодизацію для їх функціонування та розвитку, за період якого установа набуває потрібного запасу прибутку і технологічного захисту від ризиків, що негативно впливають на економічні фактори комерційної діяльності, як з позицій банківських установ так і бізнес середовища [1].

Альтернативне визначення «фінансової безпеки банківської діяльності», представляє собою своєрідний процесом запровадження безпеки та безперебійного функціонування комерційних банків, при умовах суттєвого зменшення витрат та спроможності держаних установ надавати фінансового захисту і забезпечувати стабільну діяльність комерційних банків.

Розглянемо особливості орієнтирів служб фінансової безпеки банків за видами діяльності фінансової установи, що побудовано на базі експертних опитувань керівників підрозділів економічної безпеки банку.

Оскільки принципи сталого розвитку фінансової установи поєднуються із нормативним забезпеченням системного розвитку показників основної діяльності банку, тому роль оперативної орієнтації служб фінансової безпеки банку є ключовим принципом запобігання балансових втрат та відтворення наслідків сформованих за рахунок неякісних активів, зокрема по виданим кредитам. Критеріями запобігання отримання неякісних активів банком на баланс є стабілізація погашень за проблемними кредитами, що може включати реструктуризацію, пролонгацію, альтернативне забезпечення та інші похідні фінансові інструменти щодо убезпечення композитності та платоспроможності комерційного банку [1].

Балансування обсягу безризикових операцій банку на валютному, кредитному, міжбанківському та відкритому клієнтському ринках є недостатнім, через те, що внутрішні ризики в ході діяльності комерційних банків виникають на постійній основі та мають забуди хеджовані профільним контролінгом відповідних служб. Подальша вчасна детермінація нестандартних та нетипових економічних загроз сприяє мінімізації видатків та мінливо-випадкових втрат банку [3].

Оптимальний стан рівня захисту фінансової безпеки банку пов'язаний з повсякденним забезпеченням стійкості до зовнішніх та внутрішніх тіньових ефектів, здатністю провадити мобільну адаптацію структури банку до його діяльності.

ЛІТЕРАТУРА:

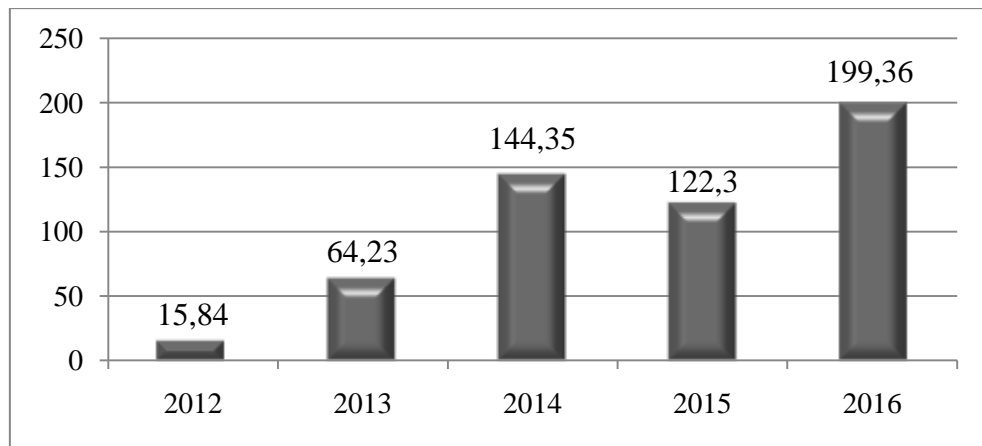
1. Берлач А.І. Основи економічної безпеки України: Навч. посіб. /А.І. Берлач, Т.Ф. Філіпченко. – Донецьк: ДЮІ ЛДУВС ім. ЄО. Дідоренка, 2007. – 234с.
2. Клапків Ю.М. Дефініція та особливості класифікації катастрофічних ризиків у теорії страхування / Ю.М. Клапків // Фінансовий простір. – № 3. – 2013. – С. 145– 151.
3. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т. В. – К.: Цент учбової літератури, 2011. - 712 с.
4. Толстошеєва А.В. Безпека кредитної діяльності банків та умови її організації в Україні /Наковий Вісник / С.М. Яременко, А.В. Толстошеєва // Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»– Херсон., 2014. – Вип. 9. Ч.4 – С.203-207.
5. Ярочкин В. И. Система безопасности фирмы // В. И. Ярочкин. – М: Ось-89, 2008. – 192 с.

СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ АКЦІЙ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку світової економіки, в умовах інтенсивних процесів світової інтеграції та глобалізації фондовий ринок та інструменти, які на ньому обертаються, поступово стають одним із найважливіших елементів усього фінансового ринку.

Головним інструментом фондового ринку вважають такий цінний папір як акція. Тому однією з характерних рис сучасної фінансової сфери є посилений розвиток міжнародного ринку акцій. Формування і постійний розвиток ринку цінних паперів є складовою прискорення процесу трансформації заощаджень в інвестиції, тобто сприяє залученню й перерозподілу інвестиційного капіталу у перспективні сфери економіки. Щодо українського ринку акцій, то зараз він знаходиться на етапі становлення, і тому значно поступається відповідним ринкам розвинутих країн.

Але порівнюючи його з аналогічними фондовими ринками України (ринком державних облігацій, деривативів, депозитних сертифікатів та ін.), можна сказати, що ринок акцій є найбільшим сегментом всього вітчизняного ринку цінних паперів. Зростання обсягу випуску акцій в Україні, як правило, супроводжується збільшенням кількості компаній, цінні папери яких котируються на внутрішніх та зовнішніх біржах. Загалом, обсяги річних емісій акцій з року в рік суттєво коливались. Динаміку обсягів випуску акцій у 2012 – 2016 рр. за даними Національної Комісії з цінних паперів і фондового ринку (НКЦПФР) можна побачити на рис. 1. [1; 2].

Рис. 1. Обсяг зареєстрованих НКЦПФР випусків акцій (у млрд. грн.)

Як видно на рис. 1, у 2013-2014 рр. спостерігається позитивний показник емісійної діяльності на ринку акцій. Але у 2015 р. ситуація вже не була гладкою, тому що відбулося падіння обсягу випусків акцій у 2015 р. порівняно із 2014 р. Абсолютний темп приросту був негативним і дорівнював 22,05 млрд. грн., за абсолютними показниками обсяг емісії у 2015 р. порівняно із 2014 р. зменшився на 15,27%, що негативно позначилося на розвитку усього фондового ринку України. Але у 2016 р. обсяг випуску акцій знову виріс, на цей раз до позначки 199,36 млрд. грн., сягнувши свого максимуму за останні п'ять років. За відносним показником темпу приросту обсяг емісії акцій у 2016 р. перевищував обсяг випуску 2015 р. на 63%. Зазначимо, що саме у IV кварталі 2016 р. спостерігався найбільший обсяг випусків акцій (149,09 млрд. грн.).

У 2016 р. найбільші обсяги емісії акцій належали емітентам, які займаються фінансовою та страховою діяльністю (97,51 %) та переробною промисловістю (2,18%), інші ВЕД становили 0,31% від загального обсягу емісії акцій. Серед них: операції з нерухомим майном (83,3%), сільське та рибне господарство (9,5%), сфера адміністративного обслуговування (3,04%), наукова та технічна діяльність (1,9%) та ін. Ця галузева структура емісії акцій дуже відрізняється від галузевої структури у 2015 р. Тут частка фінансової та страхової діяльності підприємств дорівнює 72,18%; а замість переробної промисловості тут була представлена наукова, професійна та технічна діяльність з часткою 24,3% та інші ВЕД (3,52%) [1].

Підприємства, які здійснили найбільші випуски акцій у 2016 році, наведені в табл. 1. [2]. Зазначимо, що обсяг емісії акцій цих десяти емітентів становив 97,46% від усього обсягу випусків акцій, зареєстрованих НКЦПФР.

Таблиця 1

Рейтинг емітентів , які зареєстрували найбільші випуски акцій у 2016 р.

№	Найменування емітенту акцій	Обсяг емісії (млн. грн.)	Питома вага у загальному обсязі емісії (у %)
1	ПАТ КБ «ПРИВАТБАНК»	146238,3	73,35
2	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО - ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	9319,0	4,67
3	ПАТ «ВТБ БАНК»	8900,0	4,46
4	ПАТ «УКРСОЦБАНК»	8806,9	4,42
5	ПАТ «ДЕРЖАВНИЙ ОЩАДНИЙ БАНК УКРАЇНИ»	4955,5	2,49
6	ПАТ «АЛЬФА - БАНК»	4779,1	2,40
7	ПАТ «СБЕРБАНК»	4293,0	2,15
8	ПрАТ «А/Т ТЮТЮНОВА КОМПАНІЯ «В.А.Т. -ПРИЛУКИ»	3750,0	1,88
9	ПАТ «БМ БАНК»	1650,0	0,83
10	ПАТ «АКЦІОНЕРНИЙ КОМЕРЦІЙНИЙ ПРОМ-ВО - ІНВЕСТИЦІЙНИЙ БАНК»	1606,8	0,81

Отже, ринок акцій є потужним потенціалом розвитку фінансової системи України, який безперервно розвивається, попри наявність поки що невеликого рівня капіталізації підприємств. Перешкодою для здійснення емісії акцій компаніями є недоліки в законодавстві, що регулює діяльність акціонерних товариств. Метою реформування ринку акцій в Україні повинно стати створення високоліквідного та надійного ринку, який сприятиме ефективному розподілу наявних фінансових ресурсів, ефективному корпоративному управлінню та забезпеченню економічної стабільності країни в цілому.

Список використаних джерел:

1. Річний звіт за 2015 р. Національної Комісії з цінних паперів та фондового ринку: Повне перезавантаження [Електр. ресурс] – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/03/Annual-Report-2015.pdf>

2. Річний звіт за 2016 р. НКЦПФР: На шляху до системних змін [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/zvit-komosii-2016-ukr-web.pdf>

Дударчук Микола Віталійович,
студент 4 курсу ННІ оподаткування
та митної справи гр. ОБА 14-1

Науковий керівник:
Венгуренко Т. Г.,
ст. викладач

ДИНАМІКА ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

У сучасних ринкових умовах виникає необхідність активізації інвестиційної діяльності в Україні з метою створення конкурентоспроможної економічної системи, модернізації та реконструкції діючих підприємств, забезпечення інноваційно-орієнтованих структурних перетворень в економіці. Приток іноземних інвестицій життєво важливий для досягнення середньострокових цілей, таких як вихід з сучасного кризового стану, початковий підйом економіки.

Динаміка прямого іноземного інвестування в економіку України визначається насамперед такими факторами, як внутрішня політична стабільність, характер і темпи здійснення ринкових реформ, стабільність економічного законодавства, гарантії недоторканності приватної власності. [2]

Розглянемо детально обсяги прямих іноземних інвестицій в Україну за 2004 – 2017(I півріччя) роки.

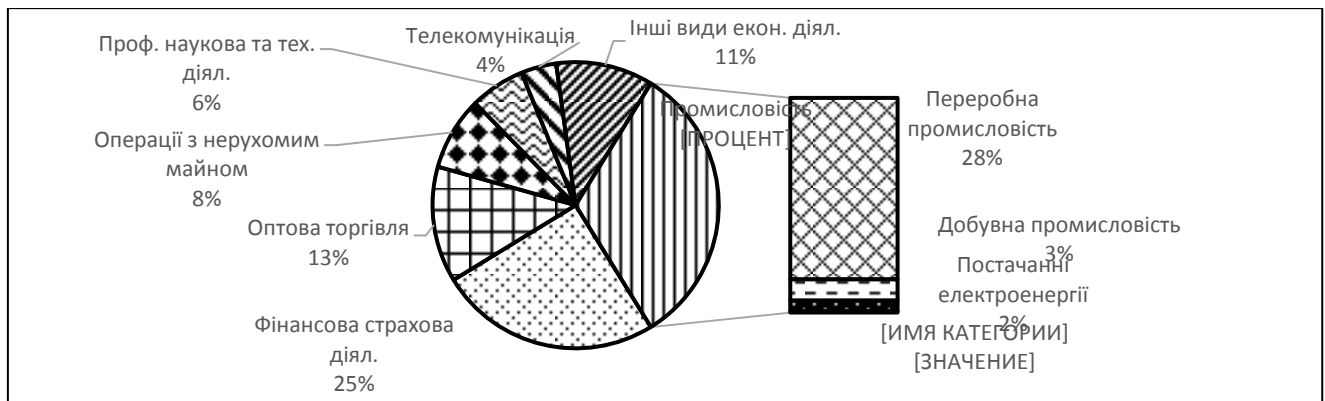
Рис. 1. Обсяг прямих іноземних інвестицій, млрд. доларів США. [4]

Як свідчить (Рис 1), в останні роки процес іноземного інвестування в нашу державу не має певної системи, і є навіть доволі хаотичним. Особливо слабка динаміка в залученні прямих іноземних інвестицій відмічалася в 2014 і 2016 рр., що свідчить про посилення інвестиційних ризиків і відповідного занепокоєння інвесторів, що стримують їх бажання інвестувати в українську економіку. [1]

Перспективи іноземної інвестиційної діяльності в Україні багато в чому визначаються обсягами та структурою вже накопиченого в нашій державі іноземного капіталу. Рис.1. демонструє, що станом на 31 грудня 2013 р. сукупний обсяг накопичених ПІІ в Україні становив 58,2 млрд. дол. США.

У 2005–2008 рр. середньорічний приріст ПІІ в Україну становив 6,63 млрд. дол. США, то у 2009–2012 рр. – уже 4,7 млрд. дол., тобто він скоротився на 29,1 %. Після деякого пожвавлення у 2010–2011 рр. процес іноземного інвестування в Україну з 2012 р. сповільнився. У 2013 р. приріст ПІІ в Україну був на 10 % менше, ніж у 2012 р.: відповідно 3,7 млрд. дол. проти 4,1 млрд. дол. Що стосується 2014 та 2016 рр. то тут тенденції значно погіршилися. У 2014 р. мав місце від’ємний приріст інвестицій (–12,3 млрд. дол.), що значною мірою було викликано знеціненням акціонерного капіталу (внаслідок значної девальвації гривні) та частково відтоком іноземного капіталу і, в цілому, зниження відбулося з 58,2 млрд. дол. до 45,9 млрд. дол. У 2015 р. тенденція із знеціненням національної валюти продовжилася, що в подальшому призвело до знецінення акціонерного капіталу з 45,9 млрд. дол. до 42,9 млрд. дол. на кінець другого кварталу 2015 р. Разом з тим за 11 місяців 2015 р. приріст іноземних інвестицій склав 2,3 млрд. дол. Розглядаючи 2017 рік, а саме I півріччя можна проаналізувати, що приріст прямих іноземних інвестицій має позитивне значення і становить 2,3 млрд. доларів США.

Також, нами було досліджено структуру прямих іноземних інвестицій в економіку України за видами економічної діяльності у 2016 році (Рис. 2.)

Рис. 2. Структура прямих іноземних інвестицій в економіці України за видами економічної діяльності. [3]

Дані (Рис.2) свідчать про те, що на початок 2015 року ПІІ в промисловість склали 33 % в порівнянні з 31,5% у 2014 р. Іноземні інвестиції зросли, зокрема, в переробну та добувну промисловості. Друге місце в структурі надходження ПІІ за видами економічної діяльності продовжує займати «Фінансова та страхова діяльність», хоча її доля в структурі іноземних інвестицій дещо знизилася з 29,6% у 2014 р. до 25% у 2015 р. Третє місце посіла «Оптова та роздрібна торгівля», її питома вага у 2015 р. зросла до 13% порівняно з 11% у 2014 р. Таким чином, відмічаються певні зміни в структурі іноземних інвестицій в сторону зростання промислових і торгових інвестицій, і скорочення іноземних інвестицій у сфері фінансової і страхової діяльності.

Отже, реалізація стратегії розвитку національної економіки безпосередньо пов'язана із зростанням обсягів та якості інвестування, створенням сприятливих умов для залучення прямих іноземних інвестицій. Дослідження показало, що найбільш привабливою формою для країн-імпортерів капіталу, в тому числі й для України, є прямі іноземні інвестиції. Вони здійснюють певний позитивний вплив на економіку, сприяючи збільшенню обсягу виробництва і ВВП. Підвищення інвестиційної привабливості країни, закріплення довіри інвесторів є пріоритетними напрямками діяльності уряду.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2014. – № 2. – С. 68–81.

2. Малютін О. К. Концепція поліпшення інвестиційного клімату в Україні / О. К. Малютін // Фінанси України. – 2011. – № 11. – С. 41.
3. Сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/fdi/>
4. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Духовний А.І.
студент спец.«Фінанси і кредит», 3 курс

Науковий керівник:
Славкова А.А.
к.е.н., доцент кафедри фінансів
ДВНЗ «Київський національний економічний
Університет імені Вадима Гетьмана»
м.Київ

ОДИН БЮДЖЕТ НА ТРИ РОКИ: РИЗИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НОВАТОРСТВА

Практика перспективного бюджетного планування (зазвичай на період 3 – 5 років) є розповсюдженою в зарубіжних країнах. Так, в Австралії, Іспанії, Швеції перспективне бюджетне планування охоплює три роки, фінансовий план держави в Новій Зеландії розробляється на два роки, в США і Німеччині бюджетні проектування розраховуються на п'ятирічний період. Державний бюджет України з 2018 року запроваджує трирічне планування бюджету та закладає план розвитку економіки на перспективу.

На Державний бюджет України покладено чимало завдань, однак ефективність його виконання залежить від якості планування, професійного підходу та вчасного його затвердження. Бюджетний процес передбачає не лише асигнування коштів для фінансування статей видатків, але й визначення напрямів діяльності держави, її пріоритетів, завдань та функцій. Тому потребує ретельної підготовки, розробки відповідних цільових програм, оцінки ефективності використання коштів та контролю в рамках законодавства.

Здавалося б, якщо бюджет є основою для діяльності держави в цілому, то чому в Україні з цим питанням постійні проблеми? Розповсюдженим є несвоєчасне прийняття бюджету на наступний рік, а в подальшому затвердження його за лічені дні, так би мовити «на швидку руку», порушуючи процедури прийняття державного бюджету та зміну бюджетного періоду. Це в свою чергу відображається на місцевих бюджетах, адже як передбачено

Бюджетним кодексом України місцеві бюджети мають бути затверджені на такий самий період [1, ст.3], та призводить до негативних наслідків, таких як: відсутність фінансування нових державних програм; позбавляються можливості планувати свій розвиток державні установи, особливо на місцевому рівні; навіть захищені статті бюджету фінансуються зі значним скороченням [2, с.237]. На нашу думку, не останньою підставою для цього є надмірна політизованість бюджетних питань.

На думку уряду, зміна терміну бюджетного планування з одного року до трьох є єдиним дієвим інструментом досягнення прогнозованості і прозорості та виконання стратегічних цілей довгострокового характеру. Якщо ж досліджувати питання більш детально, то однозначної відповіді чи правильне це рішення дати складно, оскільки присутні і переваги, і недоліки.

Звісно, головним завданням цієї програми — є досягнення фінансової та макроекономічної стабільності, оскільки визначаються стратегічні цілі на три роки, з'являється можливість планувати довгострокові програми та проекти з впевненістю, що наступного року фінансування продовжиться. Але з'являються певні «стелі», тобто граничні показники видатків головних розпорядників коштів на три роки, які є інструментом регулювання для довгострокових інвестицій. З нашої точки зору, це певна спроба узгодження державних пріоритетів, макроекономічних і бюджетних показників в одному документі.

Але завжди є й інша сторона певної ситуації. Наприклад, відсутність достатніх пояснень та розрахунків, що викликає недовіру до наведених показників і оголошених намірів. Тобто, в розвинених країнах спочатку доносять інформацію та наміри до громадськості, вивчаються реальні потреби, а лише після цього приймається закон. В Україні ж вже протягом багатьох років спочатку приймають бюджет, а в процесі виконання виникає дефіцит коштів в сферах, що дійсно потребують фінансування. Одним з прикладів є сільське господарство. Також мало зрозуміла «етапність» виконання по рокам, оскільки наявна лише загальна інформація. Наразі відсутні статистичні дані:

скільки коштів на реформи потрібно, скільки передбачається і скільки не вистачає.

Необхідно звернути увагу, що при запровадженні бюджету на середньострокову перспективу в Україні слід зважати на такі перешкоди як: мінливість політичної кон'юнктури України та вплив її на бюджетний процес; складність прогнозування макроекономічних показників за кризових явищ; корупція владної верхівки. Особливої уваги потребує саме явище корупції. Яскраво висвітлює дану проблему ситуація, коли посадові особи прописують у бюджеті статті, на які не вистачає коштів, а згодом до них звертаються зацікавлені персони, щоб отримати гроші в якості дотацій на потрібні галузі.

Отже, висновками даного дослідження є те, що реалізація цього проекту відбудеться, оскільки це є однією з вимог Угоди про асоціацію з ЄС. Але подальший розвиток може мати три сценарії: перший — статус-кво, тобто, продовжиться хаотична та неузгоджена державна політика, котра призведе до накопичення системних ризиків та втрати можливості в стимулюванні соціально-економічного розвитку; другий — це запровадження середньострокового бюджету без відповідного реформування стратегічного планування, який може звести всі здобутки нанівець; третій — на основі бюджетної резолюції впровадження жорсткого середньострокового бюджету одночасно з реформуванням всієї системи стратегічного планування, що буде інтегрована в систему державних прогнозних і програмних документів, з щорічними поправками відповідно до макроекономічної ситуації та державної політики.

Дискусійним залишається питання політизованості бюджетного процесу та готовності до реформування, але все ж таки маємо надію, що в подальшому в основу бюджетного планування будуть покладені, в першу чергу інтереси суб'єктів господарювання, а не особисті інтереси представників владної структури.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний Кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.

Дятлова Ю.В.,
к.е.н., завідувач кафедри фінансів, обліку та оподаткування,

Сіняєва А.В.,
студент,

Хромій-Матросова Т.І.,
студент

Донецький державний університет управління
м. Маріуполь

ФІНАНСОВІ ФУНКЦІЇ MS EXCEL ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах розвитку України помітно зростає необхідність розгляду фінансових аспектів розвитку економіки. Фінанси підприємств, як складова частина фінансової системи країни, функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється національний дохід, а це – основне джерело фінансових ресурсів. Тому фінансове становище усієї країни визначається станом фінансів підприємств.

Пошук нових підходів до ефективного управління підприємствами забезпечить удосконалення їх фінансової діяльності. За цих умов необхідна сучасна організація фінансової діяльності кожного підприємства.

Фінанси являють собою досить складне суспільне явище, яке охоплює низку обмінно-розподільних відносин, які відображаються в різноманітних грошових потоках. При єдиній сутності цих відносин у них виділяються окремі елементи, які мають свої характерні ознаки й особливості. Проблеми стабілізації та оновлення фінансової системи України зараз найбільш актуальні питання. Фінансову систему можна розглядати як інфраструктуру різних фінансових інститутів, які здійснюють фінансові операції й одночасно є суб'єктами й об'єктами управління фінансами [1]. Одними з головних причин необхідності використання MS Excel є: доступність даного продукту, можливість самостійно ознайомитися з можливостями MS Excel, широкий набір інструментів, який відповідає сучасним тенденціям і дозволяє

досліджувати діяльність підприємства в повному обсязі [2]. Поступова інтеграція колишньої фінансової системи має реалізовуватися за умови використання сучасних інноваційних методів, форм та інструментів регулювання фінансової системи, а також взаємопов'язаних елементів фінансових відносин, які сприяють її ефективного функціонування, зростання рейтингів українських фінансових установ та підприємств [3].

Збільшення обсягів фінансових ресурсів підприємств є передумовою для забезпечення зростання обсягів ВВП країни, отже фінансовий стан підприємств впливає на фінансове становище країни в цілому. Зростаюча складність економічних процесів встановлює більш високі вимоги до управління економічними системами. Зараз особливо актуальним для підприємств є використання новітніх інформаційних технологій. MS Excel є самим універсальним засобом для економіста, який дозволяє виконувати фінансові розрахунки без побудови довгих і складних формул. Збільшення обсягів інформації, необхідність безперервного обліку та своєчасного відображення фінансових операцій обумовлюють застосування прикладних програмних продуктів MS Office для обробки і аналізу фінансово-економічної інформації. Проста функціональність зробила MS Excel незамінним інструментом. Існують функції, за допомогою яких можна проаналізувати баланс підприємства, показники прибутковості, заборгованості або дисконту ставку, дослідити такі критерії прийняття рішень, як період окупності інвестицій, оцінка доходу, додаткові податки.

Так, наприклад, для розрахунку амортизації використовується декілька методів та відповідні фінансові функції Excel (прямолінійний: АПЛ, прискореного зменшення залишкової вартості: ДДОБ, метод суми років: АСЧ, метод зменшення залишкової вартості: ФУО).

Групу функцій MS Excel, призначену для автоматизації розрахунків характеристик ануїтетів, складають функції БС, КПЕР, СТАВКА, НОРМА, ПС, до яких додається функція визначення періодичного платежу - ПЛТ.

Фінансові функції MS Excel застосовуються для розв'язування задач планування фінансової діяльності, визначення прибутків, аналізу вигідності капіталовкладень, кредитно-інвестиційної політики, аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства.

Висновок. Специфіка фінансів підприємств і організацій полягає в тому, що за їхньою допомогою мобілізуються кошти й створюються фонди фінансових ресурсів не для подальшого перерозподілу, як це має місце в підсистемі державних фінансів, а для обслуговування процесу виробництва продукції, виконання робіт і надання послуг. Саме за допомогою фінансів підприємств відбувається первинний перерозподіл вартості створеного валового продукту на фонди нагромадження, споживання, відновлення матеріальних ресурсів процесу виробництва. Здійснюючи фінансову політику не слід забувати, що розвинута та збалансована фінансова система країни завжди створює сприятливі умови для розвитку підприємств у всіх секторів економіки, адже вона забезпечує приплив інвестицій та інших капіталовкладень в дані сфери, а отже підвищує їх здатність ефективно функціонувати на ринку в сьогоdnішніх умовах.

Список використаних джерел

1. Опарін В. Фінанси (Загальна теорія): Навч. Посібник / В. Опарін. – 2-ге вид., доп. і перероб. – К.: КНЕУ, 2002. – 240 с.
2. Акоева Е.Н., Акоева И.В. Использование MS Excel в расчете экономических результатов деятельности предприятия / Е.Н. Акоева, И.В. Акоева // Естественные и математические науки в современном мире: сб. ст. по матер. XXXVIII междунар. науч.-практ. конф. № 1(37). – Новосибирск: СибАК, 2016. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://sibac.info/conf/naturscience/xxxviii/46394>.
3. Рак Р.В. Фінансова система України в контексті глобалізації міжнародної фінансово-економічної співпраці / Р.В. Рак // Науковий журнал Актульні проблеми економіки. – 2014, №9. – С. 417 -424.

Жудова І.В.,
студент-бакалавр

Сидоренко О.О.,
старший викладач

Харківський торговельно-економічний інститут Київського національного
торговельно-економічного інституту
Харків

ПРОБЛЕМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Вдале функціонування економіки країни нерозривно пов'язане з забезпеченням формування та виконання бюджету. Від того наскільки успішно здійснюється бюджетний процес залежить чи є бюджетна політика дієвою. Бюджетна політика повинна мати позитивний вплив на економічну та фінансову стабільність держави, соціальний рівень життя.

Сучасний бюджетний процес – це безперервне встановлення пріоритетів держави, визначення її завдань та функцій на певному етапі, розробка відповідних цільових програм, запровадження стратегій управління, оцінки ефективності використання коштів бюджету та контролю за додержанням бюджетного законодавства.

Особливості функціонування і проблеми бюджетного процесу досліджувалися в роботах вітчизняних та зарубіжних економістів — Бланкарта Ш., Б'юкенена Дж. М., Кучера Г., Лаврова А.М., Павлюк К., Потеряйла І., Сивульського М.[4]

Бюджет держави — основний засіб за допомогою якого здійснюється економічне планування для забезпечення макроекономічної стабільності та економічного зростання. Формування державного бюджету пов'язане з основними показниками економічного й соціального розвитку на макро рівні.

На сьогодні в Україні все ще не створена ефективна бюджетна система. Державний бюджет України протягом тривалого часу виконується з дефіцитом, так в 2016 році дефіцит склав 70,13 млрд грн. По відношенню до ВВП країни

дефіцит бюджету дорівнював 2,97%. Це свідчить про необхідність удосконалення бюджетного процесу в Україні.[3]

Бюджетний процес — це затверджена правовими нормами діяльність пов'язана із заходами по складанню, розгляду та затвердженню бюджетів, контролю за їх виконанням, наступному складанню звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України.

Бюджетний процес проходить такі етапи:

- розробка бюджетних проектів;
- розгляд і затвердження закону про Державний бюджет України та рішень про місцеві бюджети;
- виконання бюджету та рішень про місцеві бюджети;
- підготовка і розгляд звіту про виконання бюджету.[1]

У сучасному процесі бюджетування виділяється ряд переваг і недоліків:

- наявна дохідна база в бюджетах усіх рівнів не здатна забезпечувати здійснення повного фінансування і повністю вдовольнити потребу в бюджетних коштах;
- заходи, щодо складання плану бюджету і його виконання зменшують можливість для розвитку бюджетних установ, і це приводить до досить негативних наслідків, адже школи залишаються без забезпечення новими засобами навчання, лікарні не забезпечуються медикаментами, устаткуванням так необхідними для забезпечення здоров'я населення, незахищені верстви населення залишаються без пенсій, допомог, працівники бюджетних установ не отримують в повному обсязі заробітну плату;
- існуючий на сьогодні процес бюджетування не забезпечує повного контролю за використанням коштів бюджетів.

На сучасному етапі розвитку України реформування та удосконалення процесу бюджетування все ще є досить актуальним. Вирішення проблем бюджетування дасть змогу успішно виконувати стратегічні та тактичні цілі держави направлені на економічний та соціальний розвиток. Виходячи з цього поліпшення потрібні на кожній зі стадій бюджетного процесу.

Це вимагає розробки науково обґрунтованих заходів економічної політики, програм державних витрат, відповідаючих поточній ситуації та змінам у бюджетно-податковій сфері. Одними із першочергових заходів щодо проведення бюджетної реформи є зростання ефективності бюджетних витрат, вдосконалення планування бюджету в цілях надання більшої самостійності розпорядникам бюджетних коштів та посилення їх відповідальності за досягнення кінцевих результатів.

Отже, у бюджетному процесі в теперішній час все більш вагому роль відіграє бюджетне планування, оскільки з правильного визначення планових показників державного та місцевих бюджетів починається якісне їх виконання.

Планування бюджету входить до складу загальнодержавного економічного планування і посідає центральне місце у плануванні фінансовому, тобто виступає як невід'ємна складова фінансового механізму держави. Тож, від того наскільки збалансований бюджет на стадії планування та на скільки точно складені прогностичні показники економічного та соціального розвитку залежить ступінь виконання бюджетних програм протягом наступного бюджетного періоду, рівень ефективності управління бюджетними коштами та рівень стабільності функціонування бюджетної сфери в цілому.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України // Міжбюджетна реформа України 2001р.– К.: Парламентське видавництво .- 2001р.- с.-7-29
2. Кучер Г. Бюджетний процес у країнах ЄС // Вісник КНТЕУ . – 2008 . – №3 . – с.-24-31
3. Потеряйло І. Правові основи бюджетного процесу // Вісник КНТЕУ . – 2007 . – №2 . – с.-67-75
4. Сивульський М.І. Основні пріоритети бюджетного процесу // Фінанси України (укр.).- 2006.- № 10.- с.-13-18

АНАЛІЗ КРИТЕРІЇВ КЛАСИФІКАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ ТА ПОХІДНИХ ПРОЕКТІВ У КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Чуба Н. В. в ході дослідження на макроекономічному рівні поняття державного боргу в умовах турбулентності банківської системи та внутрішнього ринку позичкових ресурсів вводить у науковий обіг поняття «боргової спіралі», під яким розуміється механізм щоразу більшого нагромадження державного боргу у результаті фінансування бюджетного дефіциту за умови відсутності ефективної системи управління державним боргом протягом певного проміжку часу [3].

Автором на основі проведеного кореляційного аналізу виявляє тісний взаємозв'язок між динамікою державного боргу і ВВП в умовах трансформаційного спаду та аргументується потенціал активізації економічного зростання збільшенням державних позик. Загальна класифікація державного боргу і його складових за різними критеріями має наступний вигляд.

Критерії класифікації державного боргу	Період сплати
	Визнання державою
	Забезпеченість фінансовими чи фізичними активами
	Сфера розміщення позик
	Наявність гарантій уряду
	Мета залучення і джерела погашення державного боргу

Рис. 1. Критерії класифікації державного боргу [1]

Періодизація процесу формування державного боргу в Україні відбувається за ключовими ознаками:

- принципи і джерела формування державного боргу,
  - застосовані методи управління державним боргом,
  - вартість залучених ресурсів,
  - термін випущених боргових зобов'язань,
- мета залучення коштів під державні програми [2].

З точки зору проведення порівняльний аналізу способів фінансування дефіциту бюджету, даний захід дозволив би виокремити позитивні та негативні наслідки від їхнього використання в умовах перехідної економіки.

Перспективним до подальшого спостереження є кореляційний аналіз між величиною державного боргу та інвестиціями в основний капітал [3].

В дослідженнях Рожко О. Д. отримано нові наукові результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання – обґрунтування використання державного кредиту як інструмента впливу на соціально-економічний розвиток країни [2,4].

Цікавими з наукової точки зору є теоретичні засади використання державного кредиту як інституту фінансової системи України, який дозволяє ефективно реалізувати цілі фінансової політики держави через її бюджетний механізм, забезпечувати цільове використання запозичених коштів на інноваційно-орієнтовану структурну перебудову національної економіки, а також надасть можливість державі як безпосередньому суб'єкту господарювання отримати економічний ефект у вигляді доходу, що створює умови для її перетворення із постійного позичальника в активного учасника національного та міжнародного ринків фінансового капіталу.

Класифікацію проектів, які реалізуються з використанням механізмів державного кредиту можливо представити у вигляді діаграми.

Рис. 2. Класифікація проектів, що реалізуються за рахунок державного кредиту [1]

Виділено, що проекти що фінансуються за рахунок державних запозичень мають різні напрями й, відповідно, різну важливість для суспільства. З чого можливо припустити, що є сенс ранжувати проекти по ступеням їх пріоритетності.

В контексті чого, бачиться обґрунтованою пропозиція щодо доцільності переходу до агентської моделі управління державним боргом, що передбачає створення спеціального інституту (Агентства) з управління державними запозиченнями, прийняття відповідних законодавчих актів, що дозволить Україні та іншим суб'єктам господарювання бути повноправними учасниками кредитних відносин, зокрема визначити цільовий характер державного кредиту та його інноваційне спрямування, а також отримати відповідний ефект від реалізації програм соціально-економічного розвитку [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лютий І. О., Лондар О. С. Регулювання надання державних гарантій в Україні //Фінанси України. – 2016. – №. 2. – С. 28-48.
2. Рожко О.Д. Державний кредит у забезпеченні інвестиційно-інноваційного розвитку України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.04.01 / О.Д. Рожко ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. — К., 2006. — 20 с. — укр.
3. Чуба Н.В. Макроекономічний аналіз державного боргу в перехідній економіці України: Автореф. дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Н.В. Чуба ; Львів. нац. ун-т ім. І.Франка. — Л., 2006. — 20 с. — укр.
4. Яременко О. Л. Державний борг і потреба в інституційних реформах //Економіка України. – 2015. – №. 6. – С. 69-70.

Іванькова Олександра Володимирівна,
Студент 6-го курсу, групи ОПД 602,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Облік підприємницької діяльності»,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник:
Безверхий Костянтин Вікторович,
к.е.н., докторант кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «ВИТРАТИ»

Основним критерієм ефективної діяльності підприємства є правильне управління витратами. Зростання рівня конкуренції та глобалізація підприємницького середовища зумовили значимість і актуальність проблеми управління витратами компанії з метою підвищення її ефективності. Саме тому для прийняття правильного управлінського рішення великого значення набуває питання щодо розкриття терміну «витрати» з урахуванням всіх тенденцій його розвитку.

Питання визначення економічної сутності витрат в різний час розглядалися дослідниками в таких ракурсах:

- а) як зменшення активів;
- б) як вартість використаних ресурсів в процесі господарської діяльності;
- в) як загальноекономічна категорія, що характеризує використання різних речовин і сил природи;
- г) як одна з важливих категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства;
- д) як все, що витрачає підприємство.

Узагальнення підходів різних авторів до визначення поняття «витрати» наведено в табл. 1.

Узагальнення підходів до визначення поняття «витрати» у працях авторів

№ з/п	Автори	Підходи до визначення поняття «витрати»	Кількість джерел, одиниць	Частка джерел, %
1	А. Алексєєва, О. Буфетова, Є. Гнатенко і Т. Бурова, М. Кузьміна, В. Кулішов, Г. Осовська, І. Романків, В. Савчук	Зменшення активів (грошових коштів) або збільшення зобов'язань	8	16
2	В. Адамовська, К. Безверхий, Л. Білецький і О. Білецький, В. Гордополов, М. Грещак та О. Коцюба, В. Дерій, Н. Задорожна, І. Івакіна, В. Івашкевич, Л. Ільченко, С. Кафка, Г. Кіндрацька і М. Білик, Т. Костенко і С. Підгора, О. Крушельницька, О. Куцигіна, О. Лотиш, Л. Мельник, Є. Мних, Л. Нападовська, Г. Нашкерська, М. Огійчук і В. Плаксієнко, С. Онисько і П. Марич, Г. Осадча, М. Пушкар, І. Романець, М. Скрипник, Т. Тігова і Л. Селіверстова, Н. Ткаченко, А. Турило і Ю. Кравчук, Ч. Хорнгрен і Дж. Фостер, А. Череп, Г. Чубірка, О. Юрченко	Вартість використаних ресурсів в процесі господарської діяльності	33	66
3	Ф. Бутинець, М. Вахрушина, О. Мошковська	Загальноекономічна категорія, що характеризує використання різних речовин і сил природи	3	6
4	В. Козак	Одна з важливих категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства	1	2
5	Д. Кучмач, В. Лень, Я. Соколов, Н. Черткова, П. Юхименко і В. Федосов	Все, що витрачає підприємство	5	10
Σ	Всього:		50	100

Розподіл досліджених літературних джерел відповідно до підходів до визначення поняття «витрати» наведено на рис. 1.

Рис. 1. Розподіл досліджених літературних джерел відповідно до підходів до визначення поняття «витрати»

Відповідно до узагальнених даних (табл. 1), найбільш поширеною у вибірці є інтерпретація витрат як вартості використаних ресурсів в процесі господарської діяльності. Таке визначення надають 66 % авторів (В. Адамовська, К. Безверхий, Л. Білецький і О. Білецький, В. Гордополов, М. Грещак та О. Коцюба, В. Дерій, Н. Задорожна, І. Івакіна, В. Івашкевич, Л. Ільченко, С. Кафка, Г. Кіндрацька і М. Білик, Т. Костенко і С. Підгора, О. Крушельницька, О. Куцигіна, О. Лотиш, Л. Мельник, Є. Мних, Л. Нападівська, Г. Нашкерська, М. Огійчук і В. Плаксієнко, С. Онисько і П. Марич, Г. Осадча, М. Пушкар, І. Романець, М. Скрипник, Т. Тігова і

Л. Селіверстова, Н. Ткаченко, А. Турило і Ю. Кравчук, Ч. Хорнгрен і Дж. Фостер, А. Череп, Г. Чубірка, О. Юрченко).

Згідно з даними табл. 1, поширеною є інтерпретація економічної сутності витрат як зменшення активів (грошових коштів) або збільшення зобов'язань підприємства. Її надають 8 % авторів (А. Алексєєва, О. Буфетова, Є. Гнатенко і Т. Бурова, М. Кузьміна, В. Кулішов, Г. Осовська, І. Романків, В. Савчук).

На думку Д. Кучмач, В. Лень, Я. Соколов, Н. Черткова, П. Юхименко і В. Федосов (5 % досліджених джерел), витрати – це все, що витрачає підприємство.

Не можна не погодитися з підходом вчених-економістів Ф. Бутинець, М. Вахрушена, О. Мошковська (3 % досліджених джерел), які розглядають витрати як загальноекономічну категорію, що характеризує використання різних речовин і сил природи.

Аналізуючи підходи до визначення сутності витрат в довідковій літературі (табл. 1), слід зазначити, що автор – В. Козак (1% досліджених джерел) розглядає витрати як одну з важливих категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства.

Розглянувши і узагальнивши підходи різних авторів, можна запропонувати таке визначення сутності витрат – це загальноекономічна категорія, що визначає вартість ресурсів, які підприємство використовує в процесі здійснення своєї господарської діяльності та є статтею як фінансової, так і внутрішньогосподарської (управлінської) звітності підприємства.

*Кислинський Анатолій Олександрович,
Київський інститут банківської справи,
2 курс магістратури
Спеціальність «Облік та оподаткування»*

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС – ДЖЕРЕЛО ІНФОРМАЦІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Основним джерелом інформації для аналізу фінансового стану є бухгалтерський баланс підприємства. Його значення настільки велике, що аналіз фінансового стану нерідко називають аналізом балансу.

Баланс — це групування інформації на початок і кінець звітного періоду, тобто підсумок господарських операцій на певну звітну дату.

Систематичний аналіз фінансового стану, який проводиться на підприємстві, є важливою умовою успішного управління його фінансами. Такий аналіз починають із загальної оцінки фінансового стану за даними бухгалтерського балансу. Процес аналізу балансу містить такі основні аналітичні процедури:

- читання балансу з метою виявлення позитивних і негативних змін, що в ньому відбулися за звітний період;
- вивчення зміни валюти балансу у контексті дотримання підприємством "золотого правила ефективності" як необхідної передумови забезпечення стійкого фінансового стану;
- горизонтальний і вертикальний аналіз балансу для оцінки змін в обсязі і структурі майна підприємства та джерел його фінансування;
- перевірка відповідності змін у структурі капіталу підприємства їх нормативній динамічній моделі;
- оцінка стану фінансової рівноваги між активами і пасивами та задовільності структури балансу;
- узагальнення результатів аналізу балансу для попередньої оцінки фінансового стану підприємства.

Читати баланс – це вміння всебічно розуміти й аналізувати його статті, в яких на певну дату відображаються майновий стан підприємства, розміщення засобів і джерел, розмір власних коштів, стан розрахунків та платоспроможність.

Вміння читати баланс – це економічне і правове розуміння змісту кожної його статті, способу й оцінки та взаємозв'язку з іншими статтями. Читати баланс повинні вміти керівники, власники, працівники економічних, фінансових і бухгалтерських служб підприємства, менеджери, акціонери, кредитори з метою прийняття управлінських рішень.

Вивчаючи баланс, керівники підприємства отримують інформацію про місце підприємства в системі аналогічних підприємств, пересвідчуються у правильності вибраного стратегічного курсу, ефективності використання ресурсів тощо. Важливу інформацію з балансу черпають і аудитори, які мають змогу вибирати правильне рішення щодо проведення перевірок, виявлення слабких місць у системі обліку, різних помилок у зовнішній звітності клієнта.

І нарешті, аналітики для аналізу фінансового стану підприємства використовують передовсім дані балансу. Для аналізу фінансового стану підприємства важливо вміти читати баланс, тобто знати зміст кожної зі статей, спосіб її оцінки, взаємозв'язок з іншими статтями, якісну характеристику. Уміння читати баланс дає можливість:

- 1) одержати необхідний обсяг інформації про підприємство;
- 2) розрахувати рівень забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- 3) установити, за рахунок яких чинників змінилася величина оборотних коштів;
- 4) оцінити фінансовий стан підприємства за звітний період.

Отже, бухгалтерський баланс - це не тільки метод узагальнення інформації про стан та склад господарських засобів підприємства і джерел їх формування, а й форма фінансової звітності, яка містить важливу інформацію

про фінансовий стан підприємства. Тому необхідно вміти не тільки складати баланс, а й розуміти його, вміти його читати з метою економічного аналізу.

Бухгалтерський облік є основою для фінансової звітності, що, у свою чергу, впливає на прийняття інвестиційних рішень. Таким чином, загальний високий рівень бухгалтерської професії – це запорука ефективної національної економіки.

На сучасному етапі трансформація економіко - правового середовища, курс на ринкові та інтеграційні перетворення супроводжуються реформуванням бухгалтерського обліку.

Проведення заходів з реформування обліку потребує перегляду та оновлення нормативно-методичної бази. Тому зараз нагальним завданням стали розробка й адекватне застосування такої методології бухгалтерського обліку і звітності, що відповідає міжнародним стандартам, які, у свою чергу, є найбільш уніфікованими вимогам до організації та ведення бухгалтерського обліку й орієнтовані на зближення національних систем обліку.

Адже грамотно організований бухгалтерський облік як на рівні підприємства, так і на рівні цілої держави дозволяє уникати систематичних помилок бухгалтерії, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства і держави в цілому. Грамотна організація обліку – обов'язкова умова успішної та стабільної роботи підприємства.

Узагальнюючою концептуальною основою побудови Сьогодні облікову політику визначають два центри: IAS (International Accounting Standards) – Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) – Лондонський офіс; GAAP US (Generally Accepted Accounting Principles) – загальновизнані облікові принципи США. В глобальному бухгалтерському середовищі «правила гри» встановлюють представники сильніших економік, компанії яких і фінансують роботу розробників стандартів. Такий стан речей дає підстави вважати, що найближчим часом спостерігатиметься посилення конвергенції між стандартами Лондона і Вашингтона, і світ знову будуть змушені реагувати на

нові вимоги оновлених Сучасні проблеми і перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в умовах глобалізації економіки міжнародних стандартів.

У сучасному інформаційному середовищі бухгалтерський облік перебуває на етапі пошуку нових ідей та затребуваності. Сприймаючи переваги економічно розвинутого світу в підходах до стандартизації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, Україна має впливати на формування методології обліку в першу чергу в аграрній сфері, з якою наша країна позиціонує своє лідерство в глобальному світі.

Сьогодні законодавство зі сталого розвитку мають всі розвинуті країни. В Україні також підготовлено Стратегію та Законопроект «Основні засади сталого розвитку України на 2010-2020 роки».

Майбутню модель розвитку бухгалтерського обліку необхідно пов'язувати з прерогативою запитів до нього від національних та міжнародних інституцій, що забезпечуватимуть реалізацію Концепції сталого розвитку у світі.

Але до цих пір у глобальному бухгалтерському середовищі, як вище вже зазначено, «правила гри» встановлюють представники провідних економік, компанії яких і фінансують роботу Ради з МСФЗ та розвитку професії бухгалтера при ООН. У сучасному світі інтенсивно відбувається становлення і функціонування глобальної економіки сталого розвитку. А це, в свою чергу, потребує адекватного вимірювання фактів господарської діяльності в усіх країнах світу.

Глобальна система передбачає використання сучасних інформаційних технологій, не обмежується грошовим вимірником, подвійним записом системою рахунків, і документами з попередніх періодів, що змушує регулярно слідкувати за його тенденціями.

Відповідно розвиток бухгалтерського обліку можна розглядати як його зміну, удосконалення в порівнянні з існуючим його станом. Враховуючи економічні, соціальні особливості розвитку України варто запровадити державне регулювання. Необхідно здійснити чітке дотримання вимог

нормативних актів, що формують українську систему бухгалтерського законодавства. На сьогоднішній день необхідна інституційна перебудова системи регулювання бухгалтерського обліку та звітності, де держава буде відігравати провідну роль за активної участі професійних громадських бухгалтерських організацій.

Список використаних джерел

- 1.Шпак В. Підходи та напрями розвитку системи бухгалтерського обліку / В. Шпак // Економічний аналіз. –2011. –№ 8.2. –с. 430-433.
- 2.Статистична інформація [Електронний ресурс] / Державний комітет статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

УДК 658.15

Кірсанова Є. О.

студентка Криворізького економічного інституту
Державного вищого навчального закладу
«Київський національний університет імені Вадима Гетьмана»
місто Кривий Ріг

АНТИКРИЗОВА ПОЛІТИКА ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Антикризове управління підприємством залишається актуальним питанням, що постійно постає з огляду на існуючі економічні виклики в країні. У сучасних умовах кожне підприємство має функціонувати із урахуванням заздалегідь розроблених заходів здатних не лише привести до беззбиткової діяльності, але й забезпечити дієвий резерв з позиції уникнення непередбачуваних подій та банкрутства.

Доцільно звернути увагу на те, що проблема антикризової політики на підприємстві з позиції запобігання банкрутству не є новою, проте користується попитом в сфері наукових розробок. Значну увагу дослідженню зазначеної проблеми приділили такі вчені економісти як: О.В. Коваленко[1], І.С. Ладунка та О.І. Андрюшина [2], Л.М.Черчик та Т.Ю.Марців [3], О.Г. Старинець [4] та інші. У своїх розробках науковці звертають увагу на те, що антикризове управління повинно охоплювати всі підсистеми управління підприємством: операційну, технічну, фінансову, стратегічну, маркетингову, кадрову, проте не розглядають предметно окрему ланку санаційних заходів з деталізацією тактичних дій, і, як наслідок, прийняте управлінське рішення носить лише глобалізований, узагальнений характер.

У зв'язку із зазначеним можна стверджувати, що антикризове управління підприємством має стати основою майбутнього його розвитку. Така теза витікає з наступного: кожне підприємство розуміючи доцільність підтримки ліквідності, платоспроможності та конкурентоздатності повинно спиратися на низку санаційних заходів, які здатні довести доцільність перебування його на

ринку попиту та пропозиції із підтримкою відповідного іміджу. Досягнення поставлених завдань можливо за умови дотримання вимог, які висуваються до антикризового управління.

Ми вважаємо, що ключовими сегментами антикризового управління сучасним підприємством мають стати: постійний фінансовий моніторинг за зовнішнім і внутрішнім станом функціонування сучасного підприємства, а також впровадження планів практичних заходів у разі виникнення кризової ситуації, тобто санаційного пакету майбутнього розвитку сучасного підприємства.

На сьогодні, в проблемних умовах функціонування фінансовий менеджер сучасного підприємства повинен володіти наступними професійними навичками: умінням оперативно налагоджувати роботу окремих груп і фахівців для виконання поставлених завдань в системі антикризового управління; приймати ризикові і нестандартні рішення у разі відхилення розвитку ситуацій від допустимого ходу подій, які передбачено пакетом санаційних заходів; координувати дії всіх учасників і постійно контролювати хід виконання санаційних заходів та їхніх результатів.

На нашу думку, антикризове управління повинно вирішувати не тільки проблеми банкрутства підприємства, його фінансової стабілізації, а й охоплювати профілактику кризи. Головною метою в даному разі має стати упередження кризових явищ із періоду вибору місії сучасного підприємства, формування й підтримка на належному рівні стратегічного потенціалу на тривалий період, забезпечення конкурентної переваги підприємств як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Враховуючи зазначене пропонуємо наступні етапи антикризового управління діяльністю сучасного підприємства:

1. Обґрунтування мети, періоду і завдань антикризового управління на базі обраних санаційних заходів.

2. Встановлення об'єкта і суб'єкта антикризових втручань, а також етапів проведення діагностики виробничих та фінансових ресурсів для формування

інформаційного потоку, який буде покладено в основу прийняття управлінських рішень.

4. Розроблення і реалізація антикризової програми сучасного підприємства із урахуванням обґрунтованого пакету санаційних заходів, які запропоновані на базі інформації по результатам проведеної діагностики .

5. Визначення ключових сегментів виробничо-фінансової діяльності підприємства, які буде покладено в основу розробки пропозицій щодо запобігання кризовим явищам у майбутньому.

Результати проведених досліджень сприяли отриманню наступних висновків. По - перше без наявної, реалістичної програми антикризового управління сучасне підприємство не досягне ключової мети свого розвитку.

По - друге в основу управління мають бути покладені етапи, які тісно пов'язані між собою та мають обґрунтований механізм їх адаптації.

По – третє фінансові менеджери сучасного підприємства повинні володіти інструментами антикризового управління, котрі сприятимуть чіткому виконанню пакету санаційних заходів без дублювання функціональних обов'язків виконавцями.

Наступним етапом дослідження мають стати прикладні розрахунки в системі антикризових заходів з метою встановлення рівня економічного ризику їх адаптації.

Список використаних джерел

- 1.Коваленко О.В. Деякі аспекти сучасного антикризового управління промисловими підприємствами /О.В. Коваленко // Экономика и управление. – 2013. – № 4. – С. 41–46.
- 2.Ладунка І.С. Антикризове управління підприємством / І.С. Ладунка, О.І. Андрушина // Економіка і суспільство – 2017. – Випуск № 8.– С 278–281.
- 3.Черчик Л.М. Сутність та інструменти антикризового менеджменту/ Л.М.Черчик, Т.Ю.Марців // Економічний форум – 2017. – № 2.– С 231–238.
- 4.Старинець О.Г. Діагностика в системі антикризового управління телекомунікаційних підприємств /О.Г. Старинець// Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії– 2017. – № 4(10).– С 90–95.

ШЛЯХИ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЦЕСИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

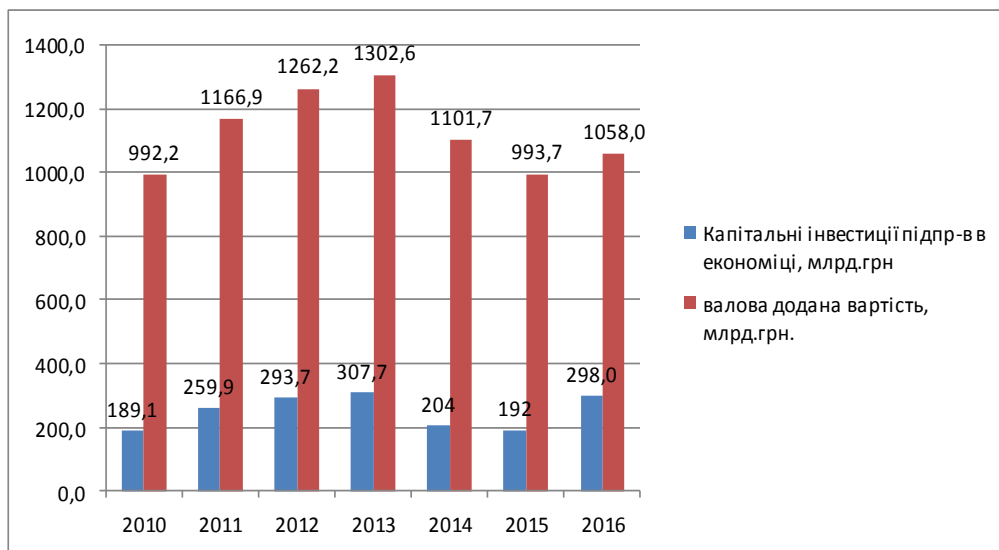
Під час переходу до системи ринкових відносин в Україні склалася непроста політична й економічна ситуація. За якої нагальною потребою економіки стає залучення прямих іноземних інвестицій. Натомість в Україні зафіксовано відтік іноземних інвестицій. І причина криється не лише в економічній кризі, а й у неналежній увазі держави до забезпечення реалізації закріплених у законодавстві гарантій для іноземних інвесторів та високий рівень корумпованості влади.

О. Вовчак окреслює такі положення, що характеризують роль інвестицій у розвитку підприємств: формують механізм реалізації стратегічних загальних та тактичних цілей майбутнього економічного та соціального розвитку підприємства в цілому й окремих його структурних одиниць; дозволяють розширити ринковий потенціал підприємства; забезпечують можливість швидкої реалізації нових перспективних можливостей, які виникають у процесі динамічних чинників зовнішнього економічного середовища; амортизують вплив неконтрольованих підприємством чинників зовнішнього середовища і дозволяють звести до мінімуму їхні негативні наслідки для діяльності підприємства [1].

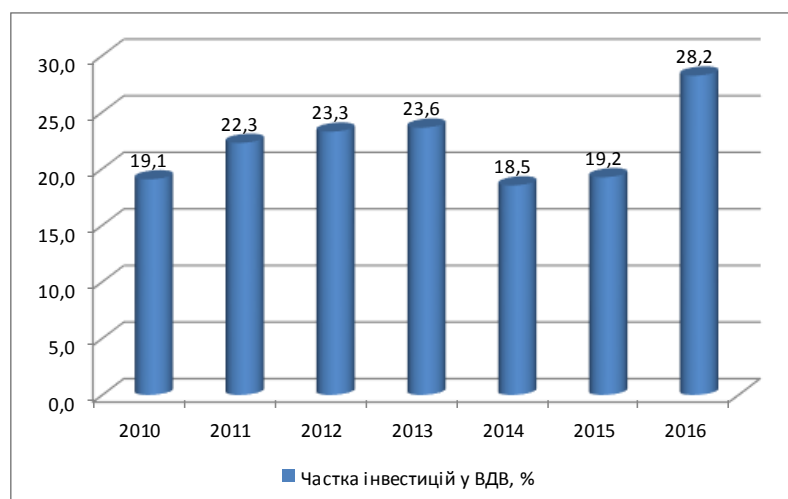
Для оцінки ролі інвестицій в діяльності окремих підприємств проаналізуємо динаміку капітальних інвестицій в економіці України та їх частку у створенні валової доданої вартості у реальному секторі економіки України (рис. 1.1 та рис. 1.2).

Як свідчать дані рис.1.1, у цілому обсяги капітальних інвестицій впродовж останніх чотирьох років в нашій країні мали зростаючу тенденцію у

абсолютному вимірі. За результатами 2013 року, підприємствами та організаціями усіх форм власності за рахунок усіх джерел фінансування освоєно 307,7 млрд гривень капітальних інвестицій, що становить 104,7 відсотка до відповідного періоду 2012 року [3]. У 2014 році можна було спостерігати значне скорочення обсягів інвестиційної діяльності в економіці, що пояснюється економічною кризою в країні. Відповідно до даних Державної служби статистики, головним джерелом фінансування капітальних інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств і організацій.

Рис. 1.1. Динаміка показників капітальних інвестицій підприємств та валової доданої вартості у реальному секторі економіки України, 2010-2016 рр.

Рис. 1.2. Частка капітальних інвестицій підприємств у формуванні валової доданої вартості у реальному секторі економіки України, 2010-2016 рр.

Значний вплив на розвиток підприємств підтверджує зростання частки капітальних інвестицій підприємств у формуванні валової доданої вартості у реальному секторі економіки України. У 2012-2016 роках темпи зростання даного показника дещо уповільнились, що було зумовлено чинником політичного гальмування економічного розвитку та виведення капіталів за межі України злочинною владою. У 2014-2015 році частка інвестицій у ВДВ скоротилася до 18,5-19,2% внаслідок війни на Сході та економічної кризи.

Для усунення негативних тенденцій та стимулювання іноземного інвестування в економіку України доцільно вдатися до комплексу заходів, орієнтуючись на такі принципи: завершеність ринкових перетворень - основний стимулюючий чинник у формуванні сприятливого щодо інвестиційної діяльності економічного середовища; забезпечення стабільності політичної системи та довготривалого, незмінного курсу діяльності уряду додасть впевненості зарубіжному інвесторові; успішне функціонування приватних власників закладає основу привабливості інвестиційного клімату країни; гарантування стабільності нормативно-правових документів щодо умов іноземного інвестування покращить довіру іноземних підприємств до законодавчого поля України; проведення виваженої політики стимулювання залучених інвестиційних ресурсів шляхом диференційного підходу до податкових та інших пільг [2].

На нашу думку, роль інвестицій як в діяльності окремих підприємств, так і економіки України у цілому буде постійно зростати в найближчому майбутньому. Це зумовлене активною інтеграцією України до ЄС після підписання угоди про Асоціацію, а також переорієнтуванням на ринки західноєвропейських країн, країн Північно-атлантичного альянсу.

Список використаних джерел:

1. Вовчак О.Д. Особливості інвестиційної діяльності банків як фінансових посередників в Україні / О. Д. Вовчак, Л. М. Надієвець // Бізнес Інформ. – 2014. – № 11. – С. 94-101.
2. Онишко С.В. Фінансове забезпечення інноваційного розвитку: Монографія / С.В. Онишко. – Ірпінь: НАДПСУ, 2004. – 434 с.
3. Промисловість України – 2016: стан та перспективи розвитку: наук.-аналіт. доп. / О.І. Амоша [та ін.]; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. – Київ, 2017. – 120 с.

Колесникова А.І.

«Облік і аудит в АПК», 4 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
Університет ім. Вадима Гетьмана»

Науковий керівник:

Король В.В.

к.е.н., доцент

ОЦІНКА ЯКОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОГО СТАНОВИЩА ПІДПРИЄМСТВ

Актуальність. У контексті вимог сучасності важливим постає питання щодо аналізу фінансово-економічного становища підприємств. З перехідним станом економіки Україна все більше нарощує свої позиції на міжнародних ринках, тим самим впливаючи на діяльність вітчизняних підприємств. Оскільки на функціонування підприємств впливають як зовнішні, так і внутрішні чинники, досить важливо вчасно реагувати на зміни як чинного законодавства та умов ринку, так і міжнародних організацій та підприємств.

Постановка проблеми. Економічний розвиток України повинен ґрунтуватися на розширенні внутрішніх та зовнішніх ринків, підвищенні попиту та залучення інвестицій. Особливий вплив на розвиток підприємств створює фіскальна політика держави, попит на продукцію, кредитна політика, конкуренція та багато інших. Так, підприємства повинні враховувати такі фактори для максимізації своїх прибутків, зниження невиправданих ризиків та виникнення непередбачуваних витрат.

Результати дослідження. Аналіз фінансового стану є досить важливим для функціонування підприємств. Порівнюючи минулі показники, менеджмент не тільки оцінює діяльність підприємства в цілому, а й прогнозує майбутні зміни та шляхи їх впливу на показники діяльності підприємства. Для того, щоб фінансовий стан підприємства був на належному рівні, фінансова діяльність підприємства повинна бути спрямована на забезпечення систематичного надходження й ефективного використання фінансових ресурсів, дотримання

розрахункової і кредитної дисципліни, досягнення раціонального співвідношення власних і залучених коштів тощо.

Чималу роль у сфері економіки України має показник ділового клімату. Так, у 2017 році індекс ділового клімату становить +0,06, що а 0,05 пунктів вище, аніж у 2015 році. Такі зміни пояснюють високими очікуваннями у розвитку бізнесу в Україні на наступні 2 роки, проте й зважають на ряд стримуючих факторів, що заважають оптимістичним тенденціям. Зокрема, це стосується суб'єктів малого та середнього підприємництва, основними перешкодами для діяльності яких стають низький попит на продукцію, нестабільна економічна ситуація, високий рівень оподаткування, інфляція, а також корупція [2].

При аналізі економічного середовища для функціонування підприємств варто звертати увагу як на зовнішні, так і на внутрішні фактори [3]. Серед можливих причин погіршення стану підприємств є зміни у законодавчій базі, а також очікувані реформи, зокрема у бухгалтерському обліку.

Фінансово-економічне середовище підприємств прямо пов'язане із зобов'язаннями та позиками. За даними інституту економічних досліджень та політичних консультацій, тільки 28% підприємств готові взяти як довгострокові, так і короткострокові кредити в банку. Такі низькі показники свідчать про недостатню довіру до банківської системи, а при нестачі капіталу мало що можна свідчити про розширення основних фондів підприємств, а також інвестиційної діяльності. Тому клімат на ринку запозичень характеризується розривом між готовністю банків надавати кредити та готовністю підприємств взяти кошти в позику [4].

Аналізуючи стан ринку праці та кваліфікації працівників, варто звернути увагу на кваліфіковані кадри, кількість яких зросла на початку 2017 року. Найбільш затребуваними професіями стали представники наступних галузей: товари широкого вжитку (FMGG), аграрна/агрохімічна галузь та фінансовий сектор. Труднощі із пошуком кваліфікованих працівників зменшилися на 11% порівняно із третім кварталом 2016 року (41%). Вищі показники для пошуку

кваліфікованих кадрів свідчать про те, що менеджери підприємств частіше стикалися із труднощами при пошуку саме спеціалістів, у той час як спад показників показує на те, що в цілому труднощі послабились і спостерігається покращення ситуації на ринку праці [1].

Окрім цього, однією з основних перешкод щодо ведення бізнесу є податкова політика, як свідчить опитування суб'єктів господарювання. Серед конкретних заходів пропонується спрощення податкового адміністрування. Використання таких коштів може піти на розширення бізнесу, зокрема на оновлення матеріально-технічної бази підприємства та стимулювання маркетингової політики для підвищення попиту на продукцію, що виробляється.

Висновки. Таким чином, фінансово-економічне середовище підприємств в Україні є перспективним для ведення господарської діяльності, проте має низку впливових факторів, які впливають на розвиток бізнесу. Загалом показники ділової активності, а також спеціалісти в актуальних галузях господарювання є досить привабливими для ведення бізнесу. Проте нестабільне зовнішнє середовище і постійне реформування стримує таку активність підприємств. Незважаючи на такі фактори, підприємства все ж оцінюють свої позиції на ринку досить стійкими та роблять позитивні прогнози на найближчі періоди.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверіна М. Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення [Електронний ресурс] / М. Ю. Аверіна. – 2012. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.sworld.com.ua/konfer29/420.pdf>.
2. Дослідження ділової думки: Основні тенденції [Електронний ресурс] // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ier.com.ua/ua/publications/articles?Pid=5407>.
3. Ковтуненко Ю. В. Фінансовий аналіз діяльності підприємства в умовах економічної нестабільності [Електронний ресурс] / Ю. В. Ковтуненко, А. Г. Олексійчук // Економіка та управління підприємствами. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://global-national.in.ua/archive/18-2017/45.pdf>.
4. Як оцінюють діловий клімат в Україні (інфографіка) [Електронний ресурс] // Конкурент. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://konkurent.in.ua/news/ukrayina/14043/ak-ocinyuyut-dilovij-klimat-v-ukrayini-infografika.html>.

Колос І.М.

студентка кафедри менеджменту
Відкритий Міжнародний університет
розвитку людини «Україна»
м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Сучасна світова економіка розвивається в умовах глибоких фундаментальних змін, які виникли в зв'язку з поглибленням міжнародного розділення праці, формуванням глобального ринку, активного розвитку міжнародних відносин, створення міждержавних та транснаціональних об'єднань, нестримного розвитку науково-технічного прогресу. Вплив цих факторів обумовлює виникнення нових глобалізаційно-інтеграційних імперативів економічного розвитку та формування нової конфігурації світового укладу.

Складовими фінансової глобалізації є: глобальні фінансові ринки, глобальні фінансові суб'єкти: ТНК, транснаціональні банки, центральні банки, тощо; глобальні фінансові інструменти як глобальні продукти, які є об'єктом купівлі-продажу на глобальних фінансових ринках: гроші, інвестиції, цінні папери, кредити, тощо; технології фінансової глобалізації: глобальні фінансові стратегії, глобальні фінансові мережі, фінансові інновації, тощо.

Серед факторів розвитку глобалізації є скорочення трансакційних витрат при укладанні угод на глобальному фінансовому ринку, концентрацію ресурсів для розв'язання глобальних проблем, дедалі більший вплив екзогенних факторів на національні господарства внаслідок їхньої економічної відкритості, посилення впливу лібералізації фінансових ринків на динаміку світового енергетичного та інших товарних знаків [6]

У найширшому розумінні фінансова глобалізація є ідеологією, політикою та практикою об'єднання національних грошових систем шляхом їх заміщення «світовими грошима», функції яких беруть на себе гроші США, об'єднаної

Європи та Японії. Вона є багаторівневим явищем, оскільки існує на мікрорівні – тобто впливає на підприємства, в тому числі ТНК, мезорівні – валютні, фондові та інші фінансові ринки всередині федеративних держав, макrorівні – державні фінанси і мегарівні – міжнародному, в тому числі регіональному, міждержавному рівні.

При формуванні фінансової політики України та реформуванні її фінансової системи слід брати до уваги той факт, що фінансова глобалізація – це суперечливий процес. З одного боку, вона сприяє розширенню обмінів товарами, технологіями, руху капіталів, інформації, тощо, а з іншого – супроводжується гіпертрофією міжнародного фінансового сектору, що дедалі більше не відповідає потребі розвитку реальної економіки, надає переваги розвиненим державам, збільшує відстань між багатими й бідними країнами. На макрофінансовому рівні діє дві супротивні тенденції – тенденція до лібералізації фінансових ринків країн поряд із збереженням протекціоністських заходів. До того ж, з одного боку, глобалізація дає можливість фінансовим структурам захистити себе від валютних та процентних ризиків шляхом використання інноваційних фінансових інструментів, а з іншого – породжує міжнародну фінансову нестабільність, міжнародні фінансові кризи.

Участь України в глобальному економічному процесі обмежує її важке економічне положення. Державний борг країни, бойові дії на сході країни, девальвація гривні, в результаті якої зовнішній борг у гривневому еквіваленті збільшився, фінансова нестабільність держави, тіньова економіка - не дозволяють Україні ефективно та повною мірою акумулювати фінансові ресурси. Гальмуються процеси залучення інвестицій, які так необхідні для економічного зростання, знижується конкурентоспроможність реального сектору економіки.

В Україні також характерна невизначеність моделі розвитку фінансової системи, недостатній рівень капіталізації інститутів фінансової системи, низька якість і конкурентоспроможність фінансових послуг, відсутність консолідованого нагляду за фінансовими установами, проблеми у впровадженні

податкової політики. Країна характеризується нераціональною структурою витрат і неефективним витрачанням бюджетних коштів. Для сфери фінансів характерний низький рівень забезпеченості суб'єктів господарювання власними оборотними коштами, що масово поширює значну кредиторську заборгованість.

Тому, найскладнішим завданням для держави є органічне поєднання фінансової та грошової стабілізації. Це зміцнення підприємств та організацій, зниження інфляційних процесів, зменшення дефіциту бюджету, подоланням платіжної кризи, дефіциту платіжного балансу, поліпшенням розрахунків за внутрішніми та зовнішніми боргами.

Збалансованість фінансової системи держави – це оптимальне поєднання регульованих важелів впливу держави на забезпечення виконання програмних фінансових надходжень до державного бюджету і дотримання видаткової частини у межах, які не перевищують припустимих [4]

Україна поступово інтегрується – міжнародні фінансові ринки та наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутнішими для української фінансової системи. Позитивний чи негативний вектор змін від глобалізації – це буде залежати від рівня розвитку національної економічної та фінансової системи країни.

Чим могутніша фінансова система країни, тим більше позитивних результатів вона може отримати від процесу глобалізації, тому Україна повинна винайти шлях, який здатний протистояти викликам фінансової глобалізації, запобігти негативним наслідкам цього процесу. Необхідна чітка система впливу держави для руху фінансових потоків у країні, винайти можливість та зацікавленість іноземних інвестицій. Щоб утримати та підняти свої світові позиції, нашій державі потрібні сильні керівники, узгодження політичних сил, правової бази, яка спрямована на підтримку національного виробника, становлення розвинутого фондового ринку та фінансового сектора в цілому.

Для подолання проблем фінансової політики та фінансової системи загалом, потрібно сприяти збільшенню обсягу фінансових ресурсів країни,

проводити контроль за ефективністю використання наявних фінансових ресурсів та їх цільовою направленістю. Важливу роль потрібно приділити удосконалення існуючої законодавчої бази. В податковій політиці значну увагу слід приділити порядку вдосконалення системи податків, поліпшенню законодавчої бази з питань пільг та привілеїв та питань уникнення подвійного оподаткування. В державних фінансах варто зрівняти державні зобов'язання з реальною можливістю їх фінансування. Для того, щоб фінансова система України розвивалась збалансовано, варто визначити модель, за якою вона повинна розвиватися, удосконалити систему ризик-менеджменту, шляхом постійного вивчення можливих ризиків, запровадити нагляд за діяльністю фінансових інституцій, забезпечити захист прав інвесторів.

Література:

1. В.Р.Сіденко//Науковий журнал Економіка України// Важкі дилеми оновлення глобальної інституційної архітектури – 2017 – №4 – с.3-21
2. Н.В.Стукало//Фінанси України// Глобалізацій й розвиток фінансової системи України – 2005 - №5 – с.29-35
3. О.Г.Білоус, Ю.М.Мацейко//Глобальна перспектива і сталий розвиток//К.:МАУП – 2005 – 492 с.
4. О.Д.Василик //Бюджетна система України// підручник – К – Центр навчальної літератури – 2004 – 544 с
5. В.І.Оспіщева //Фінанси: курс для фінансистів// Навчальний посібник – К – Знання – 2008 – 567 с
6. А.З.Поважний // Глобалізація національної економіки // Менеджер – 2006 - №1 – с.172

Кольба Г.М.

ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»
Науковий консультант: д.е.н.,
професор кафедри інвестиційної діяльності

Онiкiснко С.В.

ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»
м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

У фінансовій системі зосереджені значні фінансові ресурси, що становлять більше ніж 80 % від обсягу ВВП. Структура фінансової системи завжди динамічна. Фінансова система — це сукупність відокремлених, але взаємопов'язаних між собою сфер і ланок фінансових відносин, які відображають специфічні форми й методи обміну, розподілу і перерозподілу ВВП, відповідну систему фінансових органів та інститутів. [1]

Фінансова система України за останні роки зазнала істотних змін, але багато з них не дістали відповідного відображення у законодавстві. В цьому полягає головна проблема фінансової системи України. Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління фінансовою сферою. Це означає, що всі функції та механізми такого управління повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними нормативними актами. Зрозуміло, що державні кошти слід виділяти та витратити лише за наявності відповідних на це правових повноважень.

В Україні має місце фінансова дестабілізація. Увесь досвід організації й управління фінансами в умовах соціалістичної централізованої економіки виявився для ринку непридатним. Вочевидь постало невміння прогнозувати фінансові показники та ефективно використовувати власні фінансові ресурси. Нині підприємницькі структури володіють 25-30 відсотками всіх фінансових ресурсів держави. Ці значні кошти за відсутності досвіду та вміння з боку

управлінського персоналу ефективно їх використовувати стають фактором фінансової дестабілізації в державі. Водночас треба вжити дієвіших та ефективніших заходів щодо посилення платіжної дисципліни й відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності за своєчасне здійснення розрахунків та виконання договірних зобов'язань.

Важливою проблемою розвитку фінансової системи є неефективне функціонування бюджетної системи. Створення ефективної бюджетної системи є мало не головною метою політики України. Вона повинна охопити проблеми власне бюджетного процесу, структури надходжень і витрат, бюджетного дефіциту і способів його фінансування. Хоча за останні роки і мали місце певні позитивні зрушення, бюджетний процес все ще характеризується непрозорістю, значним паралелізмом і відсутністю чіткого розділення повноважень і обов'язків між законодавчими і виконавчими органами. [2]

Потребує удосконалення дохідна частина бюджетів. Загальний рівень оподаткування, розміри ставок податків, їхня кількість і база оподаткування повинні набути стабільності. Дохідна частина бюджету повинна забезпечити обов'язковість і рівномірність у сплаті податків усіма юридичними та фізичними особами. Удосконалення системи мобілізації доходів до бюджетів потребує змін у підходах щодо надання пільг деяким платникам.

Складне становище у страхуванні є однією з нагальних для вирішення проблем. Тут слід вжити рішучих заходів щодо його розвитку та перетворення в надійний інструмент ринкових відносин. Нині потрібна науково обґрунтована концепція розвитку страхової справи. [3]

Отже, можемо зробити висновок, що дані проблеми розвитку фінансової системи України неможливо усунути без певної структурної політики держави, здійснюваної навіть прямими адміністративними заходами, зокрема, скороченням військового виробництва і витрат, а також раціоналізацією виробничих капіталовкладень, рясним фінансуванням за рахунок акціонерних і приватних капіталів, широким залученням іноземних інвестицій і скороченням бюджетного фінансування. Необхідно зламати монополістичну структуру

економіки. Все це важливо доповнювати заходами, які усунуть дефіцит державного бюджету, стабілізують співвідношення валют, а також створенням умов для здорової конкуренції. Існує потреба в послідовній політиці оптимізації податкового навантаження та детінізації економіки, децентралізації фінансування основних завдань держави. У такому разі проблеми будуть подолані.[4]

Фінансова система України знаходиться на етапі становлення і вдосконалення. Найважливішими проблемами її розвитку є: зміцнення фінансів суб'єктів господарювання з метою посилення мотивацій до ефективної роботи, інвестиційної діяльності; відлагодження фінансового механізму діяльності бюджетних установ, пошук нових джерел фінансових ресурсів в умовах дефіциту бюджетних коштів; реформа бюджетної системи, практична реалізація всіх положень Закону України «Про бюджетну систему України»; економне витрачання бюджетних коштів, посилення контролю за їх цільовим використанням; реформа системи оподаткування в напрямку послаблення податкового тиску; зменшення кількості і розмірів відрахувань у державні цільові фонди, відокремлення їх від бюджету; раціональне використання коштів, залучених з допомогою державного кредиту, зміцнення довіри до державних цінних паперів.

Список використаних джерел

1. Опарін В. Фінансова система: теоретичні засади та практичні аспекти її розбудови // Фінанси України. - 1998. - № 9. - С. 49-59
2. Вісник НБУ / науково - практичний журнал. - 2012. - №10. - Режим доступу до журн.: www.visnyk.gov.ua
3. Фінанси (теоретичні основи): Підручник / М. В. Грідчіна, В. Б. Захожай, Л. Л. Осіпчук та ін.; під кер. і за наук. ред. М. В. Грідчіної, В. Б. Захожая. – К.: МАУП, 2002. – 280 с.
4. Політична економія : навч. посібник / [Горбенко Н.Є., Дмитренко М.Й., Кочума І.Ю.]; - К. : УБС НБУ, 2009. - 408с.

Крикун Н.Ю.,
магістрант

Носирєв О.О.,
доцент,
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ І РОЗПОДІЛОМ ПРИБУТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Євроінтеграційні процеси, що відбуваються в нашій державі, вимагають від підприємств нового рівня конкурентоспроможності. Досягти цей рівень можливо лише за рахунок раціонального і економічно-обґрунтованого підходу до планування своєї діяльності, визначенням фінансової й виробничої політики, аналізу оцінки отриманих результатів та пошуку способів їхнього поліпшення.

Розподіл прибутку промислових підприємств здійснюється у відповідності зі спеціально розробленою політикою. Основною метою політики розподілу прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства, є оптимізація пропорцій між його частинами, що капіталізується і споживається, з урахуванням забезпечення реалізації стратегії розвитку й зростання ринкової вартості підприємства. Мета і задачі політики розподілу прибутку мають повністю відповідати цілям і задачам загальної політики управління ним, так як розподіл прибутку звітного періоду – це є процес забезпечення умов формування прибутку майбутнього періоду. Процес управління прибутком розглядають як систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів, їхнім формуванням і розподілом, яка б дозволила підприємству розвиватися на основі зростання прибутку й капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності, а також забезпечення та підтримки фінансової рівноваги підприємства [1].

До основних завдань управління розподілом прибутку промислового підприємства можна віднести: забезпечення виплати необхідного рівня доходу

на інвестований капітал власникам підприємства; забезпечення формування достатнього обсягу фінансових ресурсів за рахунок прибутку у відповідності задачі розвитку підприємства в майбутньому періоді; забезпечення ефективності програм участі персоналу в прибутках підприємства. Ключовим елементом організації і реалізації моделі управління прибутком суб'єкта господарювання є визначення стратегії управління. Механізм розподілу прибутку має бути побудований так, щоб сприяти підвищенню ефективності виробництва, стимулювати розвиток нових форм господарювання [2].

Загалом під управлінням прибутком промислового підприємства розуміють побудову системи управління, що враховує тактичні та стратегічні аспекти управління, спрямовану на підвищення кінцевих результатів діяльності суб'єкта господарювання, яку розглядають як сутність взаємопов'язаних елементів, кожний з яких виконує певну роботу, спільна дія котрих забезпечує досягнення механізму отримання прибутку заданої величини. Оперативна система управління прибутком реагує на поточні проблеми управління та має забезпечити прибуткову діяльність підприємства у короткотерміновому періоді. Натомість, стратегічна система управління спрямована на формування процесу стратегічних змін, які створюють умови необхідності зміни діючої стратегії управління прибутком підприємства з урахуванням відповідності його внутрішніх можливостей умовам зовнішнього середовища [3].

Багато вчених вважають головним напрямом, що забезпечує успіх та досягнення цілей управління промисловим підприємством в умовах ринкової економіки управління якістю прибутку. Процес її управління здійснюється шляхом реалізації функцій: планування, прогнозування, аналізу, організації, мотивації й контролю. «Управління якістю – це цілеспрямований процес скоординованого впливу на об'єкти управління для встановлення, забезпечення і підтримки необхідного його рівня якості, що забезпечує вимоги споживачів та суспільства в цілому» [4]. Слід відзначити, що в умовах фінансово-економічної кризи, постійного зростання цін та нестабільності економіки багато підприємств не здійснюють планування прибутку, бо пов'язують це зі

складнощами прогнозування. Проте повноцінно керувати фінансовими результатами та сподіватися на отримання прибутку без такого важливого етапу як планування, планових розрахунків неможливо. За відсутності планових розрахунків прибутку підприємство не може повністю контролювати свої доходи й видатки і своєчасно приймати необхідні рішення, бо саме детальне планування забезпечує успіх підприємства на ринку [5].

Дослідження сучасного стану управління формуванням і розподілом прибутку промислових підприємств України свідчать про негативну тенденцію зменшення показників прибутку до оподаткування, чистого прибутку та рентабельності від операційної діяльності. Для ефективного управління прибутком та його розподілом підприємств промислового сектору потрібно створити дієвий механізм управління якістю прибутку, що сприятиме реалізації високоефективної конкурентоспроможної стратегії розвитку підприємства.

Список використаних джерел

1. Дрофа А. А. Проблемные аспекты управления прибылью предприятия / А. Дрофа, О. Лютая // Бізнесінформ. – 2010. – №12. – С. 140.
2. Коцеруба Н. В. Факторний аналіз фінансових результатів діяльності підприємства [Електронний ресурс]/ Н. В. Коцеруба, Р. Р. Грицина, Н. В. Білецька // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 1. – С. 24-28. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2016_1_5.
3. Рудницька О.М. Шляхи вдосконалення напрямів використання прибутку підприємства /О.М. Рудницька, О.В. Коржова // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – С. 260-265.
4. Мишин В.М. Управление качеством: учебник / В. М. Мишин. — [2-е изд. перераб. и доп.]. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 463 с.
5. Нагрецькіс А. Ю. Управління прибутком підприємства [Електронний ресурс] / А. Ю. Нагрецькіс // Ефективна економіка. – 2017. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5452>.

УДК 657

Кулакова А.Д.,
студентка

3 курс, Факультет економіки та управління,
Державний вищий начальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ОСОБЛИВСТІ СПРАВЛЯННЯ ТА ВІДОБРАЖЕННЯ В ОБЛІКУ ЄДИНОГО СОЦІАЛЬНОГО ВНЕСКУ В УКРАЇНІ

Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування – консолідований страховий внесок, збір якого здійснюється до системи загальнообов'язкового державного соціального страхування в обов'язковому порядку та на регулярній основі з метою забезпечення захисту прав застрахованих осіб на отримання страхових виплат (послуг) за діючими видами загальнообов'язкового державного соціального страхування [1].

Збір і ведення обліку єдиного внеску здійснюються за принципами: законодавчого визначення умов і порядку його сплати; обов'язковості сплати; законодавчого визначення розміру єдиного внеску; прозорості та публічності діяльності органу, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску; захисту прав та законних інтересів застрахованих осіб; державного нагляду за збором та веденням обліку єдиного внеску; відповідальності платників єдиного внеску та органу, що здійснює збір та веде облік єдиного внеску, за порушення норм Закону про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також за невиконання або неналежне виконання покладених на них обов'язків. [1]

Платниками єдиного внеску є роботодавці; фізичні особи-підприємці; особи, які забезпечують себе роботою самостійно — займаються незалежною професійною діяльністю; особи, які працюють на виборних посадах; військовослужбовці та інші категорії платників податків.

Єдиний соціальний внесок складається з нарахувань, які сплачуються за найманого працівника, але за рахунок коштів роботодавця.

Базою для справляння ЄСВ у частині нарахувань є сума нарахованої заробітної плати за видами виплат, що включають основну та додаткову заробітну плату, а також інші заохочувальні та компенсаційні виплати.

Не включаються до бази для нарахування ЄСВ виплати, зазначені в Постанові Кабінету Міністрів України Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюються за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування [2].

Ставка ЄСВ визначається враховуючи специфіку підприємства, так загальна ставка ЄСВ становить 22% і ставка для працівників-інвалідів 8,41%. Спеціальні ставки для підприємств і організацій громадських організацій інвалідів – 5,5%, а якщо організація всеукраїнська – 5,3%. [1]

Нарахування ЄСВ здійснюється в межах максимальної величини бази нарахування, що у 2018 році становитиме 15 розмірів мінімальної заробітної плати (55845 грн.). [3] На місячну суму доходу, що перевищує 55845 грн., ЄСВ нараховуватися не буде, а мінімальний страховий внесок з 1 січня 2018 року становитиме – 819,06 грн. (3723 грн. x 22%). [4]

У зв'язку зі змінами до системи пенсійного страхування та до Законів «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» та «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування» на працедавців та застрахованих осіб чекатимуть такі нововведення:

- Платниками ЄСВ відтепер також будуть і члени фермерського господарства (у разі, якщо вони не належать до кола осіб, які підлягають страхуванню на інших підставах);
- У разі якщо фізособи – підприємці (ФОП) і члени фермерського господарства отримують пенсію або соціальну допомогу, вони звільняються від сплати ЄСВ за себе;

➤ ФОП – платники єдиного податку І групи втрачають право на сплату половинної (0,5) ставки мінімального страхового внеску ЄСВ.

➤ Фізособи, які виконують роботи на підставі договору цивільно-правового характеру (ЦПХ) тепер також підлягають загальнообов'язковому державному соціальному страхуванню. [5]

Із запровадженням ЄСВ зменшилося навантаження на роботодавців, пов'язане з адмініструванням сплати страхових внесків, скоротилася трудомістка та паперова робота бухгалтерів. В цілому, запровадження ЄСВ є позитивним кроком у реформуванні системи загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Список використаних джерел:

1. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Закон України від № 2148-VIII від 03.10.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2464-17>
2. Про затвердження переліку видів виплат, що здійснюється за рахунок коштів роботодавців, на які не нараховується єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: постанова Кабінету Міністрів України від 22.12.2010 р. № 1170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1170-2010-%D0%BF>
3. Верховна Рада України 273 голосами ухвалила Закон про Державний бюджет України на 2018 рік та 259 голосами - Постанову «Про кошторис Верховної Ради України на 2018 рік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/news/Top-novyna/152678.html>
4. Хто і скільки сплачуватиме ЄСВ у 2018 році - у таблицях. // Дебет-Кредит, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/labor/social-protection/46372>
5. 5 важливих змін у нарахуванні ЄСВ у зв'язку з пенсійною реформою // Дебет-Кредит, 2017. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://news.dtkr.ua/labor/social-protection/45649>

Курмаз О. В.

студентка магістратури
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Державний університет інфраструктури
і технологій

РОЗВИТОК НЕФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ В УКРАЇНІ

Сучасні вимоги до інформаційної бази керування підприємством сходять за межі фінансових звітів та вимагають даних про екологічні та соціальні аспекти функціонування. За оцінкою міжнародних експертів, саме звіт із соціальної відповідальності бізнесу є радикальним інструментом внутрішньої та зовнішньої діагностики результатів діяльності підприємств, установ і організацій, підставою для розробки та впровадження ними довгострокових проектів і короткострокових програм.

Наукові розробки у сфері обліку соціальної відповідальності, розвитку нефінансової звітності здійснювали та продовжують це робити такі українські вчені як А. Безверхий, В. Воробей, О. Герасименко, Т. Давидюк, Р. Костирко, Н. Лоханова, О. Макаренко, О. Черних.

Сьогодні нефінансова стає все більш розповсюдженою діловою практикою соціально-відповідальних компаній в цілому світі. Вона дозволяє підвищити відкритість та прозорість компаній, а також уміння і бажання вести конструктивний діалог зі своїми стейкхолдерами.

Соціальна або нефінансова звітність – це звіти компаній, що включають не тільки інформацію про результати економічної діяльності, а й соціальні та екологічні показники [1]. Вона є публічною і розглядається як інструмент інформування стейкхолдерів компанії (акціонерів, співробітників, клієнтів і суспільства) про те, як і якими темпами компанія реалізує цілі щодо економічної стійкості закладені у своїх стратегічних програмах розвитку, соціального добробуту та екологічної стабільності.

У сучасні умови діяльності українських підприємств, обумовлені економічною, фінансовою та політичною кризою, проблема соціальної

відповідальності бізнесу стає підставою зваженого, системного підходу до піднесення та управління підприємством. Обравши європейський напрямок розвитку Україна як суверена держава, та українські підприємства зокрема, зобов'язані визнати пріоритетними напрямками діяльності: дотримання прав людини, гарантування безпечних умов праці, а також перспектив для постійного розвитку та вдосконалення, відповідальність перед партнерами і клієнтами та запобігання корупційним проявам.

Підготовка нефінансової звітності передбачає побудову стійкої системи взаємодії з зацікавленими сторонами, а також збору та аналізу інформації. Вирішення цієї задачі неможливе без підтримки з боку вищого керівництва, активної участі співробітників, чіткого розподілу відповідальності між підрозділами та достатніх ресурсів.

Поява нефінансової звітності та подальше зростання її обсягу спричинили виникнення необхідних методів і стандартів запевнення, верифікації нефінансової звітності. В даний час послуги з підтвердження достовірності інформації у нефінансових звітах надають бухгалтерські фірми та спеціалізовані консалтингові компанії. Незважаючи на те, що, як правило, підтвердження достовірності нефінансової інформації не є обов'язковим, чимало підприємств вважають це необхідним, тому що це дозволяє посилити рівень довіри до поданої інформації, а також виявити проблеми та недоліки в методах і системах управління [2].

Перевагами нефінансової звітності є те, що вона: формує довіру до підприємства з боку різних груп впливу; підвищує прозорість підприємства; посилює ділові відносини та сприяє розширенню ринків, доступу до фінансових ресурсів; сприяє формуванню репутації відповідального роботодавця поміж молодих фахівців. Окрім вигод, нефінансова звітність також обумовлює певні ризики, про які підприємствам доцільно знати: можлива критика; ресурсозатратність; достовірність даних; відсутність запасного виходу.

Соціальна відповідальність і публічні звіти про соціально спрямовану діяльність дають конкурентні переваги: збільшення зацікавленості інвесторів; доступ до новітніх джерел фінансування та інвестиційних фондів; шлях до нових ринків збуту; підвищення цінності нематеріальних активів; опосередковане збільшення прибутків завдяки покращенню якості керування людськими ресурсами та ефективності [3].

Нефінансові звіти, як дієвий інструмент структуризації діалогу між бізнесом і групами впливу, показують ринку заінтересованість бізнесу питаннями навколишнього середовища, економічного і соціального розвитку простору, що активно формує позитивний імідж.

Складання нефінансової звітності свідчить про певний етап розвитку підприємства, усвідомлення про важливість доведення її до суспільства. В Україні процес розвитку нефінансової звітності є посиленням, проте несистемним, тому сьогодні гостро стоїть питання про генерування комплексної системи продуктивних інструментів її об'єктивної оцінки.

Список використаних джерел:

1. Жиглей І.В. Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності суб'єктів господарювання: необхідність та орієнтири розвитку : [монографія] / І.В. Жиглей. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – 496 с
2. Москалюк Г.О. Нефінансова звітність у реалізації концепції сталого розвитку в Україні : [монографія] / Г.О. Москалюк. – Одеса : ОНЕУ, 2014. – С. 323-373.
3. Агавердієва Х.Ф. Технологія впровадження нефінансової звітності у діяльність недержавних пенсійних фондів : [монографія] / Х.Ф. Агавердієва. – Дніпропетровськ – 2016. – № 3. - С. 4–14

ОЦІНКА ТА ВІДОБРАЖЕННЯ ЗАПАСІВ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ТА НАЦІОНАЛЬНИМИ СТАНДАРТАМИ

В сучасних умовах економічної інтеграції України з Європейським Союзом, розширення зовнішньоторговельних зв'язків, збільшення обсягів прямого іноземного інвестування з інших держав набуває актуальності питання адаптації національного обліку до Міжнародних стандартів фінансової звітності.

Метою даного дослідження є визначення напрямів гармонізації вітчизняних нормативних вимог з міжнародними стандартами щодо формування у фінансовій звітності інформації про запаси.

У міжнародній практиці методологію оцінки та відображення запасів у фінансовій звітності підприємства визначають Концептуальна основа фінансової звітності [1] та МСБО 2 «Запаси» [2], у національній – П(С)БО 9 «Запаси». Не дивлячись на те, що національні нормативи обліку запасів створені на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, проте вони не ідентичні. Для встановлення розбіжностей обліку запасів у вітчизняній та міжнародній практиці проведено відповідне порівняння нормативних вимог, яке наведено у таблиці.

Як видно з таблиці, визначення терміну «витрати», їх визнання, оцінка на дату балансу та методи списання у вітчизняному та міжнародних стандартах ідентичні або не містять суттєвих відмінностей.

Слід відзначити суттєві відмінності у розкритті інформації про запаси у примітках до фінансової звітності. Обсяг інформації про запаси, що

розкривається у фінансовій звітності згідно з МСБО 2 «Запаси», є значно ширшим порівняно з П(С)БО 9 «Запаси».

Таблиця

Характеристика нормативного регулювання витрат у вітчизняних та міжнародних стандартах

П(С)БО 9 «Запаси»	МСБО 2 «Запаси» та Концептуальна основа фінансової звітності
Визначення	
Запаси – активи, які: а) утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; б) перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу; в) утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством.	Запаси – активи, які: а) утримуються для продажу у звичайному ході бізнесу; б) перебувають у процесі виробництва для такого продажу або в) існують у формі основних чи допоміжних матеріалів для споживання у виробничому процесі або при наданні послуг.
Визнання	
Існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з використанням запасів та їх вартість може бути достовірно визначена.	Є ймовірність надходження до суб'єкта господарювання будь-якої майбутньої економічної вигоди, пов'язаної з вибуттям запасів та які мають собівартість або вартість, яку можна достовірно визначити.
Оцінка на дату балансу	
За найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.	За меншою з двох величин: собівартість або чиста вартість реалізації.
Методи списання	
Ідентифікованої собівартості, ФІФО, нормативних витрат; ціни продажу.	Нормативних витрат, роздрібних цін, ФІФО, середньозваженої собівартості.
Розкриття	
Методи оцінки запасів; балансову вартість запасів у розрізі окремих класифікаційних груп; балансову вартість запасів, які відображені за чистою вартістю реалізації; балансову вартість запасів, переданих у переробку, на комісію, в заставу; суму збільшення чистої вартості реалізації, за якою проведена оцінка запасів.	Облікові політики, прийняті для оцінки запасів; загальну балансову вартість запасів та балансову вартість у розрізі видів запасів; балансову вартість, відображених за чистою вартістю реалізації мінус витрати на продаж; суму будь-якого часткового списання запасів, визнану як витрати протягом періоду; суму, обставини або події будь-якого сторнування запасів; балансову вартість запасів, переданих під заставу для гарантії зобов'язань.

Таким чином, для гармонізації вітчизняних нормативних вимог щодо обліку запасів з міжнародними стандартами необхідно в першу чергу внести зміни в частині розкриття інформації у примітках до фінансової звітності. Інші відмінності щодо оцінки та відображення запасів у вітчизняній фінансовій звітності, виявлені у даному дослідженні, можна усунути шляхом її трансформації відповідно до вимог міжнародних стандартів.

Список використаних джерел:

1. Концептуальна основа фінансової звітності // [https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Концептуальна основа.pdf](https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/Концептуальна_основа.pdf).
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності (версія перекладу українською мовою – 2016 рік) // <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodni-standarty-finansovoi-zvitnosti-versiia-perekladu-ukrainskoiu-movoiu---rik?category=buhgalterskij-oblik&subcategory=mizhnarodni-standarti-finansovoi-zvitnosti>.
3. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» // <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.

*Лебединська Д.І,
магістрант*

*Носирєв О.О,
доцент*

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ ПРОМИСЛОВОСТІ

В умовах фінансово-економічної кризи та звуження джерел внутрішнього та зовнішнього фінансування перед підприємствами реального сектору економіки України постає проблема в оптимізації та підвищенні ефективності господарської діяльності. Ключовим аспектом її вирішення є підвищення якості управління оборотним капіталом промислового підприємства як оперативної складової фінансової стратегії організації. Оборотний капітал — це «кровоносна система» будь-якого підприємства. Якщо його не вистачає, то підприємству доводиться брати позику, і не завжди на вигідних умовах, а це знижує фінансову стійкість бізнесу і призводить до зниження прибутку підприємства [1]. Управління оборотними коштами є важливою частиною забезпечення ефективної діяльності промислових підприємств, оскільки від правильності використання оборотного капіталу та ефективності його використання залежить виконання запланованих показників динаміки виробництва і реалізації продукції, стійкість фінансового стану підприємств, їхня кредитоспроможність та інвестиційна привабливість.

На думку низки науковців, «оборотні засоби – це сукупність грошових засобів, авансованих для формування і використання оборотних виробничих фондів й фондів обігу, котрі забезпечують безперервність процесу виробництва і продажу продукції». Поддєрьогін А.М. [2] об'єднує терміни «оборотний капітал» і «оборотні кошти», і надає таке визначення: «оборотний капітал (оборотні кошти) – це кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди й у фонди

обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку» [2].

Якісне управління оборотним капіталом має значний вплив на операційне управління промисловим підприємством. На думку А.В. Череп [3], підприємства з адекватним обсягом оборотного капіталу відносно до обсягу їхньої операційної діяльності мають найуспішніші результати господарської діяльності в порівнянні з підприємствами, що мають дефіцит фінансування оборотного капіталу. Це пояснюється тим, що у разі недостатнього фінансування оборотного капіталу промислове підприємство вимушене виробляти обсяги товарів й послуг нижче обсягів його виробничих потужностей, що, у свою чергу, веде до заниженої прибутковості вкладеного капіталу. Часто неефективне управління оборотним капіталом стає бар'єром на шляху досягнення цілей підприємства стосовно до ліквідності та прибутковості.

Основна риса сучасного періоду розвитку українських підприємств промислового сектору – нестача оборотних коштів. Тому важливо правильно визначати потребу в оборотному капіталі. Оборотні кошти підприємства мають бути розподілені по всіх стадіях колообігу у відповідній формі й у мінімальному, але достатньому обсязі. Наднормативні запаси відволікають з обігу грошові кошти, свідчать про недоліки матеріально – технічного забезпечення, неритмічності процесів виробництва й реалізації продукції [4].

Основні показники фінансово-господарської діяльності промислових підприємств багато у чому залежать від ефективного управління їхніми оборотними активами, вимоги до яких за сучасних умов значно зростають. У свою чергу основні показники діяльності підприємств впливають на розмір доходів держави, соціально-економічний розвиток країни, рівень життя населення. Тому на сьогодні великого значення і особливої актуальності набувають питання розробки шляхів ефективного управління оборотними активами підприємств. Ефективність використання оборотних коштів залежить від удосконалення управління ними на підприємстві [5].

Низькі темпи оборотності дебіторської заборгованості негативно впливають на рівень прибутковості промислового підприємства. Низька якість управління веде до іммобілізації грошових коштів у надмірних запасах і дебіторській заборгованості, що знижує рівень ліквідності та прибутковості. Інструментами покращення якості управління оборотним капіталом є підвищення оборотності дебіторської заборгованості та скорочення обсягів запасів, скорочення циклу конверсії готівки, підтримка на оптимальному рівні всіх компонентів оборотного капіталу: дебіторської заборгованості, кредиторської заборгованості, запасів [6]. У наукових дослідженнях доводиться високе значення якісного управління оборотним капіталом у промисловому секторі для підтримки функціонування операційної діяльності підприємства, а також для вирішення його стратегічних задач, пов'язаних із забезпеченням належного рівня прибутковості, реалізацією фінансової стратегії.

Список використаних джерел

1. Рудницька О.М. Оцінка методів управління оборотним капіталом промислових підприємств / О.М. Рудницькі, О.М. Чубка // Вісник «Проблеми економіки та управління», Львів: Вид-во НУ ЛП, 2009. – № 640 – С. 440-445.
2. Поддєрьогін А.М. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. – Х.: ВД «ІНЖЕК», 2003. – 240 с.
3. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання: монографія / А.В. Череп. – Х.: ВД «ІНЖЕК». – 2006. – 364 с.
4. Бондаренко О.С. Методологічні основи управління оборотними активами підприємств / О.С. Бондаренко // Інвестиції. – 2008. – С. 230.
5. Гончаров А.Б. Оптимізація структури оборотного капіталу підприємства / А.Б. Гончаров // Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво. – 2006. – 679 с.
6. Кодацький В.П. Шляхи ефективного управління оборотними активами промислових підприємств / В.П. Коцацький // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – №4. – С.150.

Литвиненко О.В.

магістрант

Вищий державний навчальний заклад «Університет банківської справи», Черкаський
навчально-науковий інститут
м. Черкаси, Україна

РОЛЬ САНАЦІЙНИХ БАНКІВ В УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКУ

В умовах стрімкого зростання проблемної заборгованості банків України гостро постає проблема підвищення кредитного ризику. Існують різні стратегії та методи управління проблемною заборгованістю, що сприяють зниженню кредитного ризику банку. Проте найбільш актуальним в сучасних реаліях фінансової кризи в Україні залишається питання функціонування санаційного банку, завданням якого є робота з проблемними активами банківських установ.

Уперше санаційні банки з'явилися у США у 1987 р., де ця функція була покладена на Федеральну корпорацію страхування депозитів. Документально такий банк був тимчасовим державним банком, створеним для обслуговування клієнтів проблемного банку [4, с.17].

Нині санаційні банки успішно функціонують у Швеції, Німеччині, Франції, Великобританії та Японії.

Санаційний банк можна визначити як спеціалізовану фінансову установу, яка має відповідну ліцензію, створюється на певний термін, та основною функцією якої є робота з проблемними активами банків та задоволення вимог вкладників та інших кредиторів.

Особливостями функціонування санаційного банку є:

- створюється виключно на конкретний термін часу, що обумовлюється при його створенні;

- за необхідності може мати фінансування від державних органів влади, які прийняли рішення щодо його створення [1, с.197];

- на баланс такого банку переводяться проблемні активи банків задля подальшої роботи над ними;

- організаційна структура санаційного банку має відповідати структурі портфеля поганих активів з метою забезпечення ефективного управління ними [3, с.152].

В Україні вже були спроби створити санаційний банк. У 2011 р., капіталізувавши один із проблемних банків «Родовід банк» на суму 12,3 млрд. грн., уряд затвердив Положення «Про порядок реєстрації, видачі ліцензії, регулювання діяльності санаційного банку та нагляду за ним», а в 2012 р. НБУ надав «Родовід банк» відповідну ліцензію. Проте банк так фактично і не розпочав працювати, спеціальний законопроект «Про санаційний банк» так і не був ухвалений, а установа через чотири роки бездіяльності була відправлена НБУ на ліквідацію в Фонд гарантування вкладів фізичних осіб [5].

Незважаючи на негативний досвід роботи «Родовід банк» наразі стоїть питання щодо створення нового санаційного банку задля зменшення рівня проблемних кредитів банків України.

Загалом ідея створення санаційного банку має як прихильників, так і критиків. Основні переваги та недоліки функціонування санаційного банку в Україні представлено в табл.1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки функціонування санаційного банку в Україні

Переваги	Недоліки
Зменшення тягаря на банківську систему проблемних активів банків, що дасть змогу менеджерам банків зосередити увагу на вирішення поточних проблем банку та його стратегічного розвитку.	Можливість виникнення корупційних схем, пов'язаних із використанням неринкових механізмів відбору банків для покупки активів.
Можливість розчищення банківських балансів, зменшення кредитного ризику і вивільнення коштів для збільшення обсягів кредитування і стабілізації ситуації в реальному секторі економіки.	Використання державних коштів для виправлення помилок власників приватного капіталу і менеджерів банківських установ.
Банк, що перебуває на межі банкрутства, може отримати кошти від продажу проблемних активів і частково компенсувати збитки.	Недосконалість нормативної бази, значне навантаження на державний бюджет.

Примітка. Узагальнено та доповнено автором на основі [2, с.140]

На нашу думку, ефективне функціонування санаційного банку в Україні є можливим, але для цього необхідно здійснити певні заходи. Перш за все, вони повинні бути спрямовані на створення законодавчого підґрунтя щодо роботи такого банку. Разом з тим пропонується розширити діяльності санаційного банку, зокрема в залученні нових вкладів або видачі низькоризикованих кредитів. Також необхідним є розмежування діяльності санаційного банку з діяльністю Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

Отже, незважаючи на негативний досвід роботи «Родовід банк» створення нового санаційного банку на території України може стати одним із дієвих методів управління проблемною заборгованістю банків. Проте залишається проблема визначення механізму функціонування такого банку. Першочерговим завданням є створення універсального законодавства щодо санаційних банків в Україні з урахуванням існуючого зарубіжного досвіду та можливістю його використання у вітчизняній банківській практиці.

Список використаних джерел:

1. Дубина М. Роль санаційних банків у підвищенні рівня довіри на ринку фінансових послуг України / М. Дубина, К. Коваленко // Проблеми і перспективи економіки та управління. - 2016. - № 2. - С. 294-303. -
2. Зозуля І. Практика управління проблемними активами банків в Україні за участі держави / І. В. Зозуля, О. В. Надьон // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. - 2017. - Вип. 2. - С. 137-148
3. Копилюк О. Організаційно-економічні засади створення й функціонування санаційного банку в Україні / О. І. Копилюк, М. П. Заяць // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - Вип. 23.18. - С. 147-154.
4. Новіков В. Практика роботи з проблемними активами банків: світовий досвід і реалії України / В. Новіков, В. Крилова, М. Ніконова // Вісник Національного банку України. - 2013. - № 4. - С. 15-21. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnbu_2013_4_7.
5. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>

Личаченко Є.Ю.

ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»
Науковий консультант:
д.е.н.,

Онiкiєнко С.В.

професор кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»
м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Фінансові системи деяких держав можуть відрізнятися за своєю структурою, але у всіх у них є загальна ознака — це різноманітні фонди фінансових ресурсів, які різняться за методами мобілізації та напрямками використання, однак тісно пов'язані між собою, мають прямий і зворотний вплив на економічні й соціальні процеси в державі, а також на формування й використання фондів фінансових ресурсів у розрізі окремих ланок. [1].

Система фінансів в Україні тільки з 90-х рр. почала формуватися як національна. До того часу вона була складовою частиною централізованої фінансової системи колишньої радянської держави і залежала від його фінансової політики. Характер фінансової системи в той час відображав характер самої системи господарювання і був витратним і неефективним. [4].

Вже після проголошення незалежності, в Україні формується сучасна, європейського спрямування, фінансова система, становлення якої має еволюційний характер, тому важливим є дослідження історичних аспектів її становлення з метою використання позитивного досвіду. [2]

Існуюча система фінансової системи України не завжди дозволяє ефективно та повною мірою акумулювати фінансові ресурси, а в кінцевому результаті – перерозподілити їх між різними її сферами. В результаті гальмуються процеси припливу інвестицій, що так необхідні для економічного зростання, знижується конкурентоспроможність реального сектору економіки.

Хронічна незбалансованість системи державних фінансів в наш час зумовлені не лише систематичними помилками в процесі провадження бюджетної політики, її суто фіскальною спрямованістю, але й проблемами в провадженні податкової політики.

Основною перешкодою в сфері провадження бюджетної політики є такий рівень видатків, що абсолютно не відповідає дохідній частині бюджету, а отже результатом цього є хронічний дефіцит фінансових ресурсів. З метою підвищення доходності державного бюджету постійно зростає податкове навантаження, що не завжди має обґрунтований і раціональний характер та не завжди відповідає принципу соціальної справедливості. [5]

Важливі питання удосконалення використання бюджетних коштів пов'язані із розмежуванням їх між державним та місцевим рівнями управління. Порівняти пропорції розмежування функцій між рівнями фінансової системи у різних країнах дозволяє показник централізації, який характеризує частку видатків центрального уряду в повному обсязі витрат бюджетної системи.

Розвинуті держави мають різні моделі централізації фінансової системи. В унітарних державах загалом спостерігається дещо вищий рівень централізації, а у федеративних, де фінансова система є трирівневою, дещо менший. Так, у США цей показник становить 57 %, у Франції – 71 %, у Канаді – 40 %. В Україні показник централізації коливається на рівні 65–70 %.

В Україні існує проблема щодо неефективного використання бюджетних коштів. Тому актуальності набирає питання щодо використання міжнародного досвіду на шляху використання коштів місцевих бюджетів.

Зокрема, це стосується Рекомендації «Про фінансове й бюджетне управління на місцевому й регіональному рівнях», якою передбачається введення та оприлюднення показників ефективності фінансового управління в галузі видатків на надання місцевих суспільних послуг, обмеження місцевого боргу, встановлення персональної відповідальності службовців органів місцевого самоврядування. [2]

Національні фінансові системи розвивались під впливом права та звичаїв інших країн. Така залежність не завжди сприяла національним інтересам, проте набутий досвід і ділові якості українського уряду стали основою формування української сучасної фінансової системи, що інтегрується у світовий фінансовий простір. [3]

Список використаних джерел

1. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси: Навч. посібник. – 2-ге вид., переробл. і допов./ За заг. ред. В.Д. Базилевича. – К.: Атіка, 2007. – 368 с.
2. Гаруст Ю. В. Порівняльна характеристика фінансових систем Великобританії та України / Ю. В. Гаруст, Б. О. Толкачов // Форум права. – 2017. – № 1. – С. 5–9
3. Канцір І.А. Еволюція становлення та розвитку фінансової системи України / Канцір І.А.. // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – №21. – С. 222–226.
4. Полозенко Д. В. Фінансова система України і бюджетний процес: сутність та шляхи їх удосконалення / Полозенко Д. В. //Фінанси України. – 2006. – № 11. – С. 18–25.
5. Сиволап Л.А. Сучасний стан фінансової системи в Україні / Сиволап Л.А.. // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2016. – №3. – С. 50–55.

Лісовицька Анастасія Миколаївна,
Студент 6-го курсу, групи ОПД 602, спеціальність «Облік і оподаткування»,
спеціалізація «Облік, аудит та оподаткування»,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник:
Безверхий Костянтин Вікторович,
к.е.н., докторант кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ»

Розуміння сутності поняття «фінансовий результат» є однією з головних передумов формування відповідних напрямків його обліку, аналізу та можливості здійснення своєчасного управлінського впливу на окремі його складові заради підвищення ефективності діяльності підприємств. Саме тому для прийняття правильного управлінського рішення великого значення набуває питання щодо розкриття терміну «фінансові результати» з урахуванням всіх тенденцій його розвитку.

Дослідження літературних джерел дає підстави стверджувати, що між фахівцями у галузях бухгалтерського обліку, фінансів, економіки та юридичних наук немає однозначності щодо визначення сутності поняття «фінансовий результат», але можна виділити певні ознаки, за якими згрупуються думки науковців щодо сутності фінансових результатів:

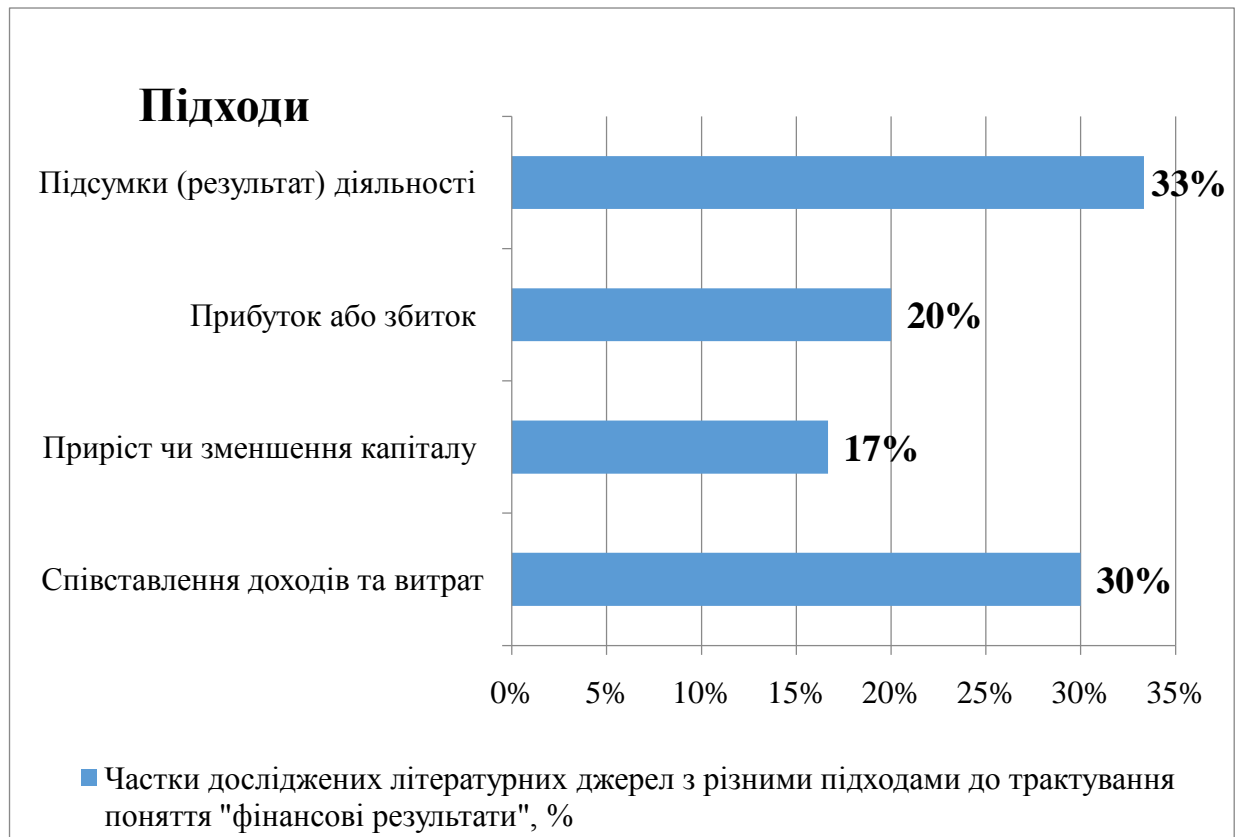
- а) результат співставлення доходів та витрат підприємства;
- б) приріст чи зменшення капіталу;
- в) вираження у формі прибутку або збитку;
- г) підсумки (результат) діяльності.

Узагальнення підходів різних авторів до визначення поняття «фінансові результати» наведено в табл. 1.

**Узагальнення підходів до визначення поняття «фінансові результати» у
працях авторів**

№ з/п	Автори	Підходи до визначення поняття «фінансові результати»	Кількість джерел	Частка джерел, %
1	Бутинець Ф.Ф., Власова Н.О., Есманова Л.І., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л., Опарін В.М., Пошерстник Н.В., Сопко В.В. і Завгородній В.П., Ткаченко Н.М., Худолій Л.М.	Результат співставлення доходів та витрат підприємства	9	30
2	Кондраков Н.П., Лондар С.Л. і Тимошенко О.В., Соколов Я.В., Тарасенко Н.В., Червінська С.Л.	Приріст чи зменшення капіталу	5	17
3	Білик Т.О., Луговий В.А., Мочерний С.В., Пантелєєв В.П., Пушкар М.С., Чебанова М.С. і Василенко С.С.	Вираження у формі прибутку або збитку	6	20
4	Борисов А.Б., Вороніна О.О., Гайдс Н.М., Гончар Л.А., Коваль С.Л., Коробов М.Я., Пипко В.А., Скалюк Р.В., Труфіна Ж.С., Тютюнник Ю.М.	Підсумки (результат) діяльності	10	33
Σ	Всього:		30	100

Розподіл досліджених літературних джерел відповідно до підходів до визначення поняття «фінансові результати» наведено на рис. 1.

Рис. 1. Розподіл досліджених літературних джерел відповідно до підходів до визначення поняття «фінансовий результат»

Таким чином, узагальнюючи дані (табл. 1), можна сказати, що найбільш поширеною у вибірці є інтерпретація фінансового результату як підсумкової категорії діяльності підприємства. Цьому визначенню надають перевагу 33 % авторів (Борисов А.Б., Вороніна О.О., Гайдс Н.М., Гончар Л.А., Коваль С.Л., Коробов М.Я., Пипко В.А., Скалюк Р.В., Труфіна Ж.С., Тютюнник Ю.М.).

Також за даними табл. 1 поширеною є інтерпретація економічної сутності фінансових результатів як співставлення отриманих доходів та понесених витрат. Таку думку підтримують 30 % серед досліджених авторів (Бутинець Ф.Ф., Власова Н.О., Есманова Л.І., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л., Опарін В.М., Пошерстник Н.В., Сопко В.В. і Завгородній В.П., Ткаченко Н.М., Худолій Л.М.).

Білик Т.О., Луговий В.А., Мочерний С.В., Пантелєєв В.П., Пушкар М.С., Чебанова М.С. і Василенко С.С. вважають, що фінансовий результат – це отриманий прибуток чи збиток (20 % проаналізованих літературних джерел).

Кондраков Н.П., Лондар С.Л. і Тимошенко О.В., Соколов Я.В., Тарасенко Н.В., Червінська С.Л. розглядають фінансові результати як приріст чи зменшення капіталу. До такої думки схильні лише 17 % авторів.

Проведений аналіз наукових праць, дозволяє узагальнити підходи різних авторів.

Отже, фінансовий результат визначається шляхом співставлення доходів і витрат діяльності підприємства, може бути прибуток або збиток, що, у свою чергу, приводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу. І саме отриманий фінансовий результат характеризує якість діяльності підприємства. Тому доцільно запропонувати таке визначення фінансового результату, а саме – це якісний показник діяльності підприємства, який визначається як різниця між доходами та витратами і призводить до зростання (прибуток) або зменшення (збиток) власного капіталу.

В цілому, слід зазначити, що категорія «фінансовий результат» є складною і суперечливою, що, в свою чергу, обумовлює необхідність її єдиного трактування з метою уникнення помилок у практичному використанні.

Мірошниченко А.В.
Студентка групи ФМСБ-17-1

Науковий керівник:
Капелюш А.А.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів,
Університет ДФС України, м. Ірпінь

БІХЕВІОРИСТИЧНІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ПОВЕДІНКИ ІНВЕТОРІВ

Класична та, відповідно, неокласична економічні теорії ґрунтуються на безальтернативній раціональності економічного агента, індивіда. Однак наприкінці XIX століття із розвитком інституціоналізму принцип раціональності в фінансовій поведінці людини уже не вважався на стільки беззаперечним.

На основі соціально-психологічних чинників людської діяльності, котрі сприяють більш точному дослідженню основних мотивів поведінки людини та дослідження їх впливу на процес прийняття фінансових рішень виник новий напрямок сучасної фінансової науки – біхевіористичні (поведінкові) фінанси, які «враховують ірраціональну природу поведінки економічних агентів в умовах невизначеності і ризику при прийнятті рішень фінансово-інвестиційного характеру» [2, с. 90].

Проблематикою ірраціональності фінансової поведінки індивіда активно займаються зарубіжні вчені. Показовим аргументом на користь актуальності проблематики є достатня кількість отриманих Нобелівських премій, зокрема Г. Саймон, Р. Шиллер, Дж. Аккерлоф, Д. Канеманн та Р. Таллер (присуджено премію у 2017 році).

Один із перших прикладів ірраціональної поведінки, який був детально досліджений французьким соціологом Гюставом Ле Боном [9], отримав назву «ефект натовпу». Натовп – це короткочасне зібрання великої кількості людей, які перебувають у стані збудження, ейфорії, піднесення й об'єднані спільною метою. Учений довів, що люди, групуючись, стають одним цілим і починають поводитися зовсім не так, як вони діяли б наодинці. Для того, щоб

мати свою суб'єктивну думку необхідно вміти зіставляти будь-яку інформацію, що надходить, зі своїм досвідом, робити свої умовиводи через призму власних знань і почуттів, а почуття, як відомо, суто індивідуальні.

У контексті функціонування фінансових ринків означений ефект трансформується в ефект «інформаційного каскаду». Так, часто інвестор приймає рішення, спостерігаючи за діями інших учасників ринку та імітуючи їх. Адже, в умовах обмежених можливостей своєчасного отримання та обробки доволі великого обсягу фінансової інформації слідування за поведінкою натовпу інколи може виявитися єдиним способом вирішення проблеми вибору в ситуації невизначеності [2, с. 90-91].

Як приклад, «інформаційного каскаду» та «ефекту натовпу» можна навести продовольчу паніку в Україні у 2014 році, яка було спровокована стрімкою та значною девальвацією національної валюти. Очікуючи стрімкого росту цін, населення спустошували продуктові магазини. Ця ситуація показує, що економічний агент, піддавшись ефектам натовпу та інформаційного каскаду, не може діяти раціонально, адекватно оцінюючи ситуацію.

Важливим проявом ірраціональної поведінки є також ефект «ілюзії контролю». Досить часто у індивіда може виникати відчуття впливу на кінцевий результат. Як наслідок, економічний агент схильний йти на значно більший ризик, пов'язаний із цією ситуацією. Безперечно, розуміння біхевіористичних аспектів прийняття фінансових рішень та здатність уникати найпоширеніших помилок, пов'язаних із цим процесом – це, як мінімум, половина успіху будь-якого інвестиційного проекту.

Основним досягненням поведінкових фінансів стало визнання того факту, що у сфері фінансів, як і в інших сферах життєдіяльності, людина приймає рішення під впливом сформованих у суспільстві стереотипів, ілюзій сприйняття, упереджених думок, помилок при аналізі інформації та, зрештою, звичайних емоцій. Впливові різноманітних чинників суб'єктивного характеру піддаються практично усі інвестори, незалежно від професійної

підготовки, сфери діяльності та досвіду роботи. Тому врахування означених чинників біхевіористичних фінансів в подальшому дозволить суттєво підвищити ефективність фінансово-інвестиційної діяльності кожного з учасників економічних відносин.

Список використаних джерел:

1. Шаститко А.Е. Новая институциональная экономическая теория / А.Е. Шаститко. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Экономический факультет МГУ, ТЕИС, 2002. – 591 с.
2. Ващенко Т.В. Поведенческие финансы – новое направление финансового менеджмента. История возникновения и развития / Т.В. Ващенко, Е.В. Лисицина // Финансовый менеджмент. – 2006. – №1. – С. 89-98.
3. Фестингер Л. Теория когнитивного диссонанса / Леон Фестингер . – М.: Ювента, 1999. – 320 с. (Серия: «Мастерская психологии и психотерапии»).
4. Festinger L. A theory of cognitive dissonance / Leon Festinger. – Stanford University Press, 1957.
5. Kahneman D. Prospect Theory: An Analysis of Decision Under Risk / D. Kahneman, A. Tversky // Econometrica. – 1979. – Vol. 47. – P. 263-291.
6. De Bond W. Does the Stock Market Overreact? / W. de Bond, R. Thaler // Journal of Finance. – 1985. – Vol. 40. – P. 793-808.
7. Shefrin H. The Disposition to Sell Winners Too Early and Ride Losers Too Long: Theory and Evidence / H. Shefrin, M. Statman // Journal of Finance. – 1985. – Vol. 40. – P. 777-790.
8. Твид Л. Психология финансов / Ларс Твид. – М.: ИК «Аналитика», 2002. – 376 с.
9. Le Bon G. The Crowd / G. le Bon. – New York: Penguin Books, 1977.

Мартиросян К.С
студентка

Громова А.Є
асистент кафедри фінансів
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
м. Вінниця, Україна

БІЗНЕС ПЛАН ТА ЙОГО РОЛЬ У СТРАТЕГІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Запорукою успіху підприємницької діяльності є успішний початок справи. В динамічних ринкових умовах у діяльності організацій, особливо стратегічно зорієнтованих, виникає потреба у здійсненні нових підприємницьких задумів, реалізації інноваційних та інших проектів, що, у свою чергу, потребує вміння розробляти бізнес план. Необхідність розроблення бізнес плану обумовлюється як зовнішніми, так і внутрішніми чинниками. Розглянемо серед них:

– замовлення органів державної влади, органів місцевого самоврядування чи бюджетної організації, зокрема у разі необхідності стимулювання ведення певного виду діяльності, результатом якої є, в першу чергу, отримання соціального ефекту або розвиток пріоритетних галузей для економіки;

– необхідність отримання банківського кредиту на повне або часткове фінансування нового проекту, у зв'язку із чим організація повинна подати на розгляд фінансово-кредитної установи (банку, кредитної спілки тощо) відповідний бізнес план із реалізації проекту. Тому бізнес план вважається ключовою ланкою у забезпеченні позикового фінансування;

– потреба доведення нової бізнес-ідеї до потенційних партнерів та інвесторів, де бізнес-план може стати дієвим засобом переконання цих суб'єктів у доцільності вкладання своїх ресурсів у проект;

– продаж власного бізнесу, у разі чого розроблення бізнес плану може прискорити цей процес, оскільки цей документ є дієвим засобом переконання потенційних покупців у вигідності угоди [5].

До внутрішніх чинників, що обумовлюють необхідність розроблення бізнес плану, можна віднести:

– створення організації, початок нового бізнесу (так званий “Start-Up”), у контексті чого бізнес план допоможе врахувати особливості зовнішнього середовища, прорахувати можливі ризики та виробити відповідні сценарії розвитку майбутньої організації;

– розширення бізнесу (утворення дочірніх компаній, спільних підприємств) [1, с. 108].

Таким чином, призначення бізнес плану полягає у тому, що він допомагає організації реально оцінити ідею, втілити її у відповідну документацію, обґрунтувати ефективність та спрогнозувати сильні і найбільш слабкі сторони проекту, залучити необхідні ресурси та керувати процесом його реалізації. Однак проблема вибору методики, яка б найкраще відповідала потребам організації щодо складання бізнес плану, досі залишається відкритою у практичній площині.

До основних завдань розробки бізнес плану належать :

– оцінка новизни та прогресивності підприємницької ідеї, її сильних та слабких сторін;

– визначення витрат, фінансових ресурсів та джерел фінансування;

– обґрунтування та вибір стратегії діяльності фірми, визначення концепції її розвитку в період реалізації підприємницької ідеї;

– оцінка кон'юнктури ринку та рівня конкуренції; визначення ступеня можливого господарського ризику;

– пошук надійних партнерів для розробки й реалізації інноваційно-інвестиційного проекту;

– прогнозування (приблизні розрахунки) очікуваних результатів реалізації нової підприємницької ідеї в перші та наступні три-п'ять років [4].

В наш час бізнес план став основним документом, без якого не може обійтися жодне підприємство, оскільки саме в ньому відображається детальний аналіз-розрахунок проведення запропонованого виробничо-економічного рішення. Крім того, без нього неможливе і банківське фінансування певного проекту Згідно з рекомендаціями експертів, суть бізнес плану має бути викладена вже у перших рядках. Саме тому, ефективний бізнес план повинен вказати на ключові переваги проекту та причини, з яких користувачі повинні будуть платити за певну послугу або товар. Це надасть повну картину для інвесторів, що допоможе прийняти більш зважене рішення щодо фінансування того чи іншого проекту та можливих преференцій для них.

Список використаних джерел:

1. Лосев В.А. Как составить бизнес-план. Практическое руководство с примерами готовых бизнес планов для разных отраслей / В.А. Лосев. — М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2011. — С. 206-210
2. Осовська Г.В. Економічний словник: наук. видання / Г.В. Осовська, О.О. Юшкевич, Й.С. Завадський. — К.: Кондор, 2013. — С. 356-370
3. Чичун В.А. Бізнес-планування як фактор успішної підприємницької діяльності / В.А. Чичун, В.Д. Паламарчук // Соціум. Наука. Культура. — 2010. — 21 (18). — С. 58-63.
4. Бізнес-план підприємства [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=17391>
5. Бізнес-планування [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.solomongroup.com/consulting/service4_ua.htm

Моргунова Д.Ю.,
студентка 3 курсу,

Токарева Т.О.,
к.е.н., доцент кафедри бухгалтерського обліку
Державний вищий начальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ НА МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

В сучасній економіці кожної країни особливе місце належить малому підприємству, становлення і розвиток якого є важливим напрямком ринкової трансформації України. Фінанси малих підприємств виступають важливою складовою фінансової системи країни, адже вони безпосередньо пов'язані зі створенням валового внутрішнього продукту держави та відображають стан її економіки в цілому.

Серед вітчизняних науковців, роботи яких тією чи іншою мірою присвячені дослідженню особливостей організації бухгалтерського обліку та оподаткування, можна виділити таких провідних вчених як Н.Бузак, С.Голов, Б. Засадний, О.Мазіна, Н.Малюга, М. Огійчук, Л. Сук та ін.

Згідно з Господарським кодексом України [1] до суб'єктів малого підприємництва належать юридичні особи, у яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суму, еквівалентну 10 млн. євро, визначену за середньорічним курсом НБУ.

В сучасних умовах на малих підприємствах не є доцільним застосування традиційної системи обліку та звітності, адже дана система є достатньо трудомісткою та громіздкою, а для малих підприємств, які здійснюють невелику кількість господарських операцій, є зовсім неефективною. Тому наказом Міністерства фінансів України від 19 квітня 2001 р. № 186 був затверджений спрощений План рахунків бухгалтерського обліку, який відрізняється тим, що складається з рахунків в яких

поєднуються декілька рахунків загального Плану рахунків. Однак Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [3] встановлено, що підприємство самостійно обирає форму бухгалтерського обліку як певну систему реєстрів обліку, порядку і способу реєстрації та узагальнення інформації в них з додержанням єдиних засад, встановлених цим Законом, та з урахуванням особливостей своєї діяльності і технології обробки облікових даних.

Сьогодні в Україні малі підприємства здійснюють самостійно вибір заходів щодо організації обліку та фіксують даний вибір у наказі про організацію бухгалтерського обліку, де зазначається наступне [5]:

- вибір спрощеної форми ведення бухгалтерського обліку;
- встановлення правил документообігу і технології обробки облікової інформації;
- використання спрощеного плану рахунків бухгалтерського обліку (передбачає тільки синтетичні рахунки, кількість яких становить 25);
- встановлення системи та форми внутрішньогосподарського обліку, звітності та контролю господарських операцій;
- встановлення порядку проведення інвентаризації активів і зобов'язань з метою забезпечення вірогідності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

Згідно з наказом про облікову політику, на малому підприємстві ведеться бухгалтерський облік та звітність в порядку, встановленому чинним законодавством. Даний бухгалтерський облік складається з первинного (документування господарських операцій), поточного (систематичні та хронологічні відображення господарських операцій на підставі первинних документів у реєстрах бухгалтерського обліку) та узагальнюючого обліку (формування фінансової звітності, контрольних та аналітичних таблиць).

Для суб'єктів малого підприємництва передбачена можливість складання Фінансового звіту суб'єкта малого підприємництва, а саме форми №1-м та №2-м, та Спрощеного фінансового звіту суб'єкта малого

підприємництва (форми №1-мс та №2-мс) для юридичних осіб – платників єдиного податку третьої групи відповідно до підпункту 3 пункту 291.4 статті 291 Податкового кодексу України [2].

Таким чином, можемо побачити, що організація обліку на малих підприємствах України закріплена на законодавчому рівні. Проте, зважаючи на надання підприємствам певної самостійності у виборі форми бухгалтерського обліку для узагальнення витрат та доходів, виникають певні неточності у систематизації даних і тому не можна зробити однозначні висновки при порівнянні фінансових показників декількох підприємств. Для нівелювання даних недоліків, пропонуємо провести заходати у напрямку вдосконалення нормативно-правової бази та створення єдиного механізму узагальнення фінансових показників.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. №436-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755- VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2755-17>
3. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 21.06.2017 № 996-14 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва» від 25.02.2000 р. № 32 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00>
5. *Шайхет І.О.* Особливості обліку на підприємствах малого бізнесу/ І.О. Шайхет // *Modern Diractions Of Theoretical And Applied Researches*, 2016
6. *Шилова Т.С., Балюк Т.К.* Особливості організації обліку на підприємствах малого бізнесу/ Т.С. Шилова, Т.К. Балюк// *Науковий вісник [Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ]*, 2014

Мохур К.А.

магістр,

Черкаський навчально-науковий інститут

ДВНЗ «Університет банківської справи»

м. Черкаси, Україна

ПРАКТИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВДОСКОНАЛЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Одним із сучасних напрямків інвестування є інноваційна діяльність, що набуває особливого значення у зв'язку з орієнтацією країн на інноваційний шлях розвитку власних економічних систем. Високорозвинені держави мають значний практичний досвід інноваційного інвестування, проте в Україні даний напрям тільки набуває свого розвитку, тому необхідним є розробка нової вдосконаленої інноваційно-інвестиційної політики з урахуванням інтересів та потреб усіх сторін.

Проблематика інноваційного інвестування досліджується у наукових працях як вітчизняних вчених, зокрема, Н. Крауса [1], Ю. Бажала, В. Бодрова [2], Б. Губського, Б. Данилишина, І. Лобаса [3], В. Гейця, В. Коломійцева, Ю. Шипуліної [4], І. Розпутенка, так і зарубіжних, а саме А. Хеваса, Б. Лессера, Д. Дейкера, К. Мейєра, та ін.

Інновації - це новостворені або вдосконалені існуючі технології, продукти або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість як виробничої так і соціальної сфери. Відповідно, інноваційне інвестування являє собою вкладення ресурсів, насамперед, фінансових з метою застосування досягнень науково-технічного прогресу на практиці, з метою досягнення певного соціально-економічного ефекту, в т. ч. випуску і розповсюдження принципово нових видів техніки і технології, досягнення прогресивних міжгалузевих структурних зрушень, здійснення якісних змін у стані продуктивних сил, поліпшення соціального й екологічного становища, випуску нової конкурентоспроможних товарів,

послуг та ін [1, с. 53].

Інноваційне інвестування може здійснюватися систематично як інноваційна діяльність або як окремі операції інноваційного характеру, зокрема, за такими напрямками [2, с. 24]:

- проведення наукових досліджень, спрямованих на створення об'єктів інтелектуальної власності;
- розробка, випуск та реалізація принципово нових видів техніки і технології;
- впровадження нових ресурсозберігаючих технологій, призначених для поліпшення соціального й екологічного становища;
- технічне переозброєння, реконструкція, розширення, будівництво нових підприємств, що здійснюються вперше як промислове освоєння виробництва нової продукції або впровадження нової технології.

Повільний розвиток інноваційно-інвестиційних процесів у економіці України сьогодні не відповідає завданням стратегічного курсу утвердження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку вітчизняної економіки на світовому ринку. Сьогодні економічні умови спонукають виробника докорінно переглянути технічні, технологічні, інноваційні та фінансові ресурси, систему оподаткування та процеси демонополізації. Фактично, перед підприємствами постають питання відтворення основних фондів і виробничих потужностей.

На сьогоднішній день у вітчизняній економіці можна виділити наступні проблеми в сфері інноваційного інвестування [3, 4]:

- недосконалість теперішнього законодавства в інноваційній та інвестиційній сфері;
- значне зниження інноваційної активності підприємств та загальне погіршення інноваційної культури суспільства;
- неефективність механізмів правового захисту інтелектуальної власності;
- відсутність належної системи планування та прогнозування науково-

технологічного та інноваційного розвитку;

- наявність практики ігнорування законодавства в плані фінансової підтримки інноваційної діяльності.

Відповідно для вирішення вище згаданих проблем та з метою побудови ефективної інноваційно-інвестиційної політики необхідно здійснити наступні заходи [4, с. 135-136]:

1) Адаптувати інноваційну систему України до умов глобалізації з метою підвищення її конкурентоспроможності;

2) Створити сприятливий інвестиційний клімат, насамперед, для іноземних інвесторів;

3) Переорієнтувати систему продукування інновацій на ринковий попит і споживача;

4) Створити привабливі умови для генераторів інновацій, стимулювати розвиток стартапів;

5) Вирішити проблему «розпорошення» коштів і сконцентрувати фінансів на основних інноваційних напрямках;

6) Застосувати системний підхід в управлінні інноваційним розвитком у галузі промисловості та цифровізації суспільства.

Проте, окрім вище наведених заходів, рекомендується впровадити такі інструменти підтримки інноваційно-інвестиційної діяльності з боку держави, зокрема, здешевлення довгострокових кредитів з можливою компенсацією відсоткової ставки банкам за рахунок бюджетних коштів, також спрямування частини коштів, отриманих від приватизації державного майна, на фінансування інноваційної діяльності підприємств; сформувати механізм державно-приватного партнерства. Окрім того, доречно буде стимулювати створення спеціалізованих інноваційних банків, а також фондів довгострокового кредитування функціонуючих комерційних банків, встановивши для останніх відповідні пільги з оподаткування коштів, що вкладаються в інновації.

Отже, підсумовуючи вище сказане, можна зробити висновок, що

інвестиції в інноваційний розвиток є досить важливим аспектом на шляху побудови конкурентоспроможної економіки на світовому економічному просторі, подолання «технологічної відсталості» від інших розвинених країн та формування нового цифрового суспільства, що є ключовим в теперішньому глобалізаційному світі. Проблеми, пов'язані з розвитком інноваційного інвестування в Україні потребують негайного вирішення, насамперед, через законодавчі важелі.

Список використаних джерел:

1. Краус Н.М. Інвестиційний менеджмент: навчально-методичний посібник. – Полтава: Астроя, 2011. – 176 с.
2. Бодров В. Г. Інноваційно-інвестиційна модель сталого розвитку національної економіки : навч.-метод. матеріали / В. Г. Бодров, В. О. Гусєв, В. Ф. Мартиненко. – К. : НАДУ, 2009. – 60 с.
3. Лобас І.В. Особливості інноваційно-інвестиційної політики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Lobas.pdf>
4. Шипуліна Ю.С. Сучасні підходи до інтенсифікації інноваційного розвитку промислових підприємств: теоретичний огляд / Ю.С. Шипуліна // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. - №3. – С. 128-140

Неборачек Д.І.

студент факультету «Маркетинг»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

Науковий керівник

Корзаченко О.Ю.

старший викладач кафедри фінансів

ВПЛИВ ФІНАНСОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Світові процеси глобалізації торкнулися усіх сфер економіки та не обійшли стороною й забезпечуючу сферу фінансової системи України – фінансовий ринок. Головними проблемами фінансової глобалізації є випереджальна динаміка руху фіктивних капіталів та глобалізація фінансових криз. Так на кожен долар продукції реального сектору світової економіки припадає до 100 доларів у фінансовій сфері, що веде до відриву реальної економіки від фінансового сектору, віртуалізації глобальних фінансів та гальмування розвитку реальної економіки за рахунок використання вільних інвестиційних ресурсів на спекулятивні операції [1]. Спекулятивні фінансові похідні активи беззаперечно домінують на фінансових ринках над акціями корпорацій і державними борговими зобов'язаннями, вартість яких піддається інфляції. Спекуляція на світових фінансових ринках уже охоплює понад 95 % загальної кількості операцій і в десятки разів перевищує вартість реального світового товарного обігу [2].

Окресливши загальносвітові проблеми фінансової глобалізації слід поглибитись у дослідження впливу глобалізації саме на національну фінансову систему. Внаслідок глобалізації фінансова система перетворюється в інституційну галузь, яка впливає на економічну ситуацію як у країні, так і у світі в цілому. Процеси глобалізації несуть в собі як позитивні, так і негативні наслідки для України. Серед позитивних можна

виділити: активізацію конкуренції за рахунок збільшення представництва на ринку іноземних фінансових інституцій; легкий доступ до фінансових ресурсів; підвищення якості послуг на фінансовому ринку; зростання обсягів залученого іноземного капіталу задля стимулювання розвитку економіки; розширення можливостей із розподілу фінансових ризиків; зміна ставок на позичкові ресурси в сторону їх зниження.

До негативних наслідків фінансової глобалізації можна віднести: збільшення залежності національного ринку фінансових послуг від загальносвітових тенденцій; посилення залежності фінансових посередників від інтересів іноземних інвесторів; швидкість трансмісійних кризових явищ, специфіка яких відображається через поняття «ефект доміно»; витіснення з ринку фінансових послуг слабших фінансових інститутів, насамперед, національних через їх порівняно нижчу конкурентоспроможність [3].

Для того щоб уникнути негативних наслідків фінансової глобалізації та створити конкурентоспроможний фінансовий ринок, Україна повинна реалізувати ряд завдань, а саме: забезпечення низького рівня інфляції й підтримання стабільності банківської системи визначити як пріоритетний напрям роботи НБУ; поступове підвищення дієвості використання процентної ставки як основного інструмента монетарної політики та гнучке управління обмінним курсом національної валюти; посилення координації НБУ та КМУ щодо вирішення завдань підтримання цінової стабільності; підвищення політичної незалежності НБУ, формування системи корпоративного управління.

Розробка методології та методики оцінювання фінансових ризиків, що в кінцевому підсумку впливає на збільшення наданих фінансових послуг, а саме: реформування процедури банкрутства; нормативне врегулювання щодо забезпечення виконання зобов'язань позичальників за кредитними договорами з метою підвищення захисту прав кредитора та вкладників банків; забезпечення повноцінного функціонування агентства кредитних історій; створення умов для підвищення якості кредитного аналізу

платоспроможності позичальників і забезпеченості кредитів, у т.ч. надання фінансово-кредитним установам можливість перевіряти достовірність поданих документів потенційних позичальників; підвищення вимог до розкриття обов'язкової інформації учасниками фінансового ринку, у т.ч. інформації про кінцевих власників фінансових установ.

Важливим кроком у процесі забезпечення фінансової стійкості суб'єктів фінансового ринку в умовах фінансової глобалізації є розробка й реалізація державної стратегії щодо державних фінансових установ і банків, у яких держава стала основним власником у результаті рекапіталізації [4].

Список використаних джерел:

1. Белорус О. Г. Мировой структурный кризис и трансформации глобальной финансовой системы / О. Г. Белорус // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 7-8 (1). – С. 4-7.
2. Білорус О. Г. Структурна трансформація глобального капіталу та гіперфінансіалізація відтворювальних процесів / О. Г. Білорус // Фінанси України. – 2016. – № 1. – С. 7-19.
3. Коваленко В. В. Вплив фінансової глобалізації на розвиток суб'єктів фінансового ринку, 2016. – Ч.2. – С. 269-273.
4. Коваленко В. В. Розвиток ринку банківських послуг України в світлі фінансових глобалізаційних викликів / В. В. Коваленко, Б. А. Дадашев // Економічний простір. – 2015. – № 97. – С. 127-139.

Неділько Марія Юріївна,

студентка

Факультет економіки та управління,
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана»,
м. Київ

РОЛЬ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

Ринкова економіка викликає значні зміни функцій бухгалтерського обліку та розширення завдань, що стоять перед ним. Облік сприймається не тільки як констатація фактів господарської діяльності на рахунках з метою складання достовірної звітності, але він відіграє одну із ключових ролей у прийнятті рішень практично в усіх питаннях діяльності організації. Жодне управлінське рішення не обходиться без аналізу бухгалтерської документації, з метою визначення як його ефективності, так і податкових наслідків.

Міжнародний бухгалтерський облік протягом багатьох років обслуговував ринкову систему, в якій діяльність підприємств спрямована на отримання прибутку та збагачення власників підприємств, тому і ведення бухгалтерського обліку здійснюється, насамперед, в інтересах власників підприємств. А так як відбувається вихід на світовий простір, то з'являються нові, не лише вітчизняні, а й іноземні власники і користувачі облікової інформації.[1] Бухгалтерський облік поступово адаптується до реалій господарювання, чому сприяє його гармонізація з міжнародними стандартами. На сучасному етапі вже визначилось коло користувачів бухгалтерської інформації, але не досить чітко визначилися пріоритети, значущість та обсяг бухгалтерської інформації, яка має бути надана тому чи іншому користувачеві. У ринкових умовах діє велика кількість зовнішніх користувачів, яким потрібна відповідна і точна інформація про підприємство та його фінансовий стан. [2] Накопичення інформації про всі аспекти діяльності підприємства здійснюється у бухгалтерському обліку.

У ринковій економіці важливим є те, щоб здійснювався не «облік за правилами», при якому від бухгалтера потрібно знання і чітке виконання інструкцій і вказівок, що розробляються на державному рівні, при цьому бухгалтер розглядався як виконавець, який володіє технікою ведення бухгалтерського обліку, а «облік за принципом». Фундаментальною відмінністю даного підходу до регулювання бухгалтерського обліку є те, що ухвалення рішень про те, як відобразити той чи інший факт господарського життя організації, покладено на бухгалтера. Він виступає вже в якості бухгалтера-аналітика, який володіє знаннями і досвідом не тільки в області бухгалтерського обліку, а й в суміжних областях - економіці, аудиті, фінансової математики тощо, забезпечуючи користувачів аналітичною інформацією. І особливу увагу приділяти потрібно не веденню бухгалтерського обліку, а формування бухгалтерської (фінансової) звітності, корисною для прийняття економічних рішень користувачами. І в таких умовах бухгалтер з пасивного учасника господарського життя перетворюється в одну з найважливіших фігур, оскільки його професійні оцінки роблять значний вплив на фінансову звітність організації. І в таких умовах особливого значення надається професійному судженню бухгалтера.[3]

На відміну від інших видів діяльності облік і звітність не сприяють припливу грошових коштів. Користувачі бухгалтерської інформації мають реальний дохід, якщо вони будуть володіти інформацією, що дає можливість оцінювати можливості фірми на ринку, стратегію її розвитку, складові вартості капіталу та фінансові результати. У той же час неповна і ненадійна інформація може позначитися не тільки на діяльності окремого підприємства, а й на всій економіці.

Зміна бухгалтерського обліку за стандартами ЄС – шлях до гармонізації форми, змісту та оцінки статей фінансової звітності, але все ж таки доречним було б те, щоб ці стандарти були пристосовані до українських реалій, залишався свій підхід до складання річної звітності, застосування

альтернативних методів оцінювання її статей, обліку нематеріальних активів, витрат на дослідження та розробки, орендних операцій, часток участі в капіталі, обсягу інформації, що надається в примітках до річних звітів.

Одночасно економічна система України продовжує інтенсивно змінюватися, виникають нові види господарської діяльності, які повинні знайти адекватне відображення в системі бухгалтерського обліку. Роль і концепції бухгалтерського обліку потерпіли кардинальні перетворення з переходом української економіки до ринку. Основна відмінність все ж таки продовжує зберігатися – основним користувачем бухгалтерської інформації продовжує залишатися держава, а регулююча роль учасників ділового обороту – інвесторів, кредиторів, менеджерів, а також самих бухгалтерів і аудиторів – зведена до мінімуму. Відсутність реальної потреби в даних обліку, яке спостерігалось до останнього часу, і достатньо низька кваліфікація більшості бухгалтерів і користувачів бухгалтерської інформації призвели до того, що справжній розвиток бухгалтерського обліку для ринкової економіки в Україні лише розпочинається. Рішення задач, що стоять перед економікою сучасної України, важко уявити без вдосконалення управління господарською діяльністю на рівні суб'єктів господарювання, а як наслідок - на макрорівні. Використання облікового інформаційної сукупності дозволяє приймати ефективно управлінські рішення в умовах ринкової економіці.

Список використаних джерел:

1. Яструбський М.Я. Розвиток обліку в Україні в контексті міжнародних інтеграційних процесів/ М. Я. Яструбський // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відповідальний редактор О. Є. Кузьмін. - Львів : Видавництво Львівська політехніка, 2012. - С. 269-274. - (Вісник / Національний університет "Львівська політехніка"; № 721).
2. Міжнародний стандарт фінансової звітності [Електроний ресурс] – URL: http://dipifr.info/ifrs_texts.html.
3. Методичні аспекти застосування професійного судження у сучасному обліку та аудиті [Електроний ресурс] – URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe.pdf

Онишкевич Н.О.

Студент

Науковий керівник

Левкович О.В.

к.е.н., доцент

Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара

м. Дніпро

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі формування ринкової інфраструктури України важливого значення набуває медичне страхування як сфера послуг для забезпечення довголіття населення. Здоров'я визначає ступінь соціально-культурного розвитку суспільства та якості життя громадян.

Сьогодні українська система охорони здоров'я перебуває на етапі реформування, тому виникає низка проблем, які стримують її розвиток.

Важливою проблемою у розвитку медичного страхування, з однієї сторони постає питання управління галуззю медицини, а з іншої – фінансове забезпечення страхової медицини. Ця частина тісно пов'язана з управлінням фінансовими ресурсами, які заплановані на утримання охорони здоров'я в державному та місцевих бюджетах.

Коштів, передбачених Державним бюджетом на фінансування медицини, немає в достатній кількості для якісного медичного обслуговування населення, а отже необхідним є залучення громадян до страхування свого життя та здоров'я.

Населення України не має 20% вільних коштів, які б воно було в змозі вкладати у страховий поліс, проте у подальшому це суттєво могло скоротити їх витрати на лікування.

Можна виокремити такі проблеми, що сповільнюють розвиток медичного страхування в Україні:

- відсутність системи підготовки кваліфікованих працівників;

- відсутність адекватної винагороди праці лікарів у формі зарплат і премій;
- безвідповідальність страховиків перед страхувальниками.

Україна, починаючи з 2017 року, здійснюватиме ринкові трансформації в медичній галузі. Затвердження нової медичної реформи зможе підвищити попит до обов'язкового медичного страхування, а отже всі громадяни будь-якої статі, віку, стану здоров'я, місця проживання та рівня особистого доходу матимуть право на одержання високоспеціалізованих медичних послуг.

Також зазнає змін підхід до встановлення заробітних плат медичних працівників. Зараз якість роботи лікарів не впливає на рівень заробітної плати, а з нового року дохід лікаря залежатиме від того, скільки пацієнтів у нього є. Буде застосований принцип «чим більше пацієнтів, тим більша зарплата».

У сфері охорони здоров'я також існують проблеми, які потребують вирішення в першу чергу, оскільки за їх наявності не є можливим запровадження обов'язкового медичного страхування, а саме:

- відсутність механізмів та інструментів ефективного управління медичною галуззю;
- неефективне використання коштів на охорону здоров'я;
- відсутність належного контролю в сфері медичного забезпечення[1].

За допомогою страхової медицини держава зможе підвищити доступність медичних послуг для різних верств населення та залучити додаткові фінансові ресурси у сферу охорони здоров'я. Страхова медицина буде сприяти фінансуванню наукових досліджень та розробок, підготовці та перекваліфікації медичних працівників, оновленню матеріально-технічної бази медичних закладів, наданню якісних медичних послуг населенню.

Законодавчо затверджена медична реформа дасть відлік формуванню змішаної бюджетно-страхової системи фінансування охорони здоров'я. Щороку уряд готуватиме, а Рада ухвалюватиме список, що в медицині буде безкоштовним, а що - ні. Даний список називатиметься «негативним» і буде

містити перелік процедур, які держава не оплачуватиме. Наприклад, якщо лікар направляє людину на томографію, то держава сплачує за неї 100% вартості. Якщо людина сама вирішила зробити собі томографію, буде платити за це сама [2].

Також завадити ефективному впровадженню системи обов'язкового медичного страхування в Україні можуть такі причини:

- недостатньо розроблена законодавча база;
- вади податкового законодавства;
- недовіра до страхування в цілому;
- відсталість технологічної та матеріальної бази медичних установ.

Тому, на сучасному етапі уряду країни потрібно запровадити реформи, пов'язані з охороною здоров'я в цілому, включаючи зміну організаційно-функціональної структури органів охорони здоров'я, ефективне фінансування та інноваційне технологічне оснащення медичних закладів по всій Україні, забезпечення доступними лікарськими засобами, а також вдосконалення якості надання медико-страхових послуг, підвищення довіри до страхових компаній.

Для ефективного функціонування медичного страхування в Україні та захисту інтересів населення слід внести зміни у законодавство щодо регламентації процесів нагромадження доходів громадян, що відповідають теперішньому стану економічної та політичної ситуації в країні.

Слід розширити незалежність медичних закладів, встановлюючи оплату згідно з результатом наданих послуг, прискорити процедуру ліцензування медичних практик.

Необхідним є також реформування податкового законодавства з метою впровадження інструментів стимулювання до медичного страхування, що призведе до покращення життя всього населення.

Список використаних джерел

1. Білик О.І. Переваги на недоліки введення обов'язкової форми медичного страхування в Україні [Текст] / О.І. Білик, С.А. Качмарчик // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2013. – № 767. – С.270–276.
2. Медична реформа в питаннях і відповідях. ВВС Україна - веб-сайт Української служби Британської телерадіомовної корпорації [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bbc.com/ukrainian/features-41687466>

ОГЛЯД ЗАКОНОДАВЧИХ АКТІВ ТА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІНАНСОВИХ УСТАНОВ

Здатність держави оперативно впливати на обсяги грошової маси, кредитні ставки, валютний курс та економічну активність становить основи валютного та грошово-кредитного регулювання економіки. Виникнення необхідності частого втручання в валютну політику банківської системи пов'язане з подіями щодо очищення та трансформації ринку та ситуацією на сході України у 2014-2017 роках.

Протягом 2014-2015 років досить часто відбувалися оперативні заходи з утримання і стабілізації національного курсу валют, які стосувалися обмежень експортної діяльності у вигляді вимог щодо обов'язково продажу валютної виручки. Штучне пожвавлення пропозиції безготівкової валюти експортерів мало б стримувати різкі валютні коливання, проте панічні настрої населення та наявність «чорного» готівкового ринку знецінювали національну валюту щомісячно.

Оскільки «Законом України «Про банки і банківську діяльність» регламентовано набір заходів з валютної та монетарної політики для НБУ та пріоритети дотримання стабільності банківської і валютної системи, розглянемо їх окремо з коментарями по можливості взаємодії у програмі комплексної підтримки валютного ринку, зокрема з метою дотримання принципів фінансової стійкості та фінансової стабільності [1].

Згідно визначення В.О. Джулай визначення термінів «фінансова стійкість» і «фінансова стабільність» банківського сектору економіки із виокремленням і обґрунтуванням їх специфічних відмінностей, розглядається як забезпечення оптимального стану банківського сектору на

певну дату чи виконання певних нормативів його функціонування. Фінансову стабільність розглянуто як забезпечення сприятливих умов для розвитку банківського сектору, прогнозування динамічних тенденцій зростання й уникнення криз у майбутньому. Врахування зазначених відмінностей сприятиме вибору диференційованих підходів до реалізації заходів антикризового управління та програм підтримки банківського сектору економіки[3].

Ключовим завданням НБУ є забезпечення покриття грошовою масою наявних в країні товарів та послуг, що у свою чергу забезпечить стійку купівельну спроможність національної грошової одиниці. Завдяки регулюванню на попит та пропозицію валюти НБУ має можливість регулювати курс валюти використовуючи такий інструментарій:

- Зміну норм резервування та облікової ставки для формування обсягів наявної готівки, що може спинити паніку та спекулятивну складову готівкового ринку, зокрема «неофіційного» обміну валют;
- Встановлення облікової ставки та здійснення документарних операцій на відкритому ринку також може зменшити пропозицію грошей в економіці;
- Вихід на міжбанківський ринок НБУ з валютними інтервенціями із узгодженим індикативним курсом або валютним коридором.

Останній інструмент який було застосовано у 2015 році при спробах стабілізувати ринок, це фіксований курс, що сам по собі спровокував спекулятивні настрої на готівковому ринку, обмежив надходження валютної виручки до країни через небажання бізнесу її заводити, так як різниця між готівковим курсом та фіксованим курсом на міжбанківському ринку складала на моменті до п'яти гривень на доларі США. Тому сам по собі даний інструмент без дієвих програм підтримки стабільності державним апаратом виявився недостатнім[3].

Зважаючи на те, що у державі на той час не було єдиного комплексного підходу по стабілізації національного курсу валюти, самими лише інструментами НБУ не було можливо провести ефективне регулювання.

Запровадження коригуючих інструментів НБУ при взаємодії з фіскальними та правоохоронними органами дозволило б запобігти значних диспропорцій на ринку банківських послуг у ході інтервенцій НБУ.

Хоча така група інструментів є поки що небагато чисельною і дієвою як попередня, проте головним позитивним моментом є те, що держава за допомогою таких інструментів може впливати на банківську діяльність, використовуючи свої авторитарні позиції впливаючи на спекуляції, фіктивність зовнішньоекономічних операцій при виводі валюти за кордон, пруденційний нагляд та систему відповідальності для менеджменту банку за ризикову та недобросовісну діяльність на міжбанківському валютному ринку України (МВРУ)[6].

Розвиток відносин між клієнтом та банком при супроводі та забезпеченні ЗЕД проходить в рамках встановлених законодавством та регулятором нормативних актів.

Актуальний перелік нормативно-правового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності банків є досить значним за обсягом та частково перетинається з похідними актами та постановами НБУ, що стосуються інших напрямів діяльності. Тому виділимо Перелік даного нормативно-правового забезпечення ЗЕД представлено у таблиці 1.

Таблиця 1. Перелік нормативно-правового забезпечення ЗЕД

Тип документу	номер	суть
базові		
Постанова НБУ	45	Про обов'язковий продаж
Постанова НБУ	124	Обмеження по валютним операціям
Постанова НБУ	410	Обмеження по валютним операціям
Постанова НБУ	369	Положення про Фінансовий Моніторинг
Декрет Кабінету Міністрів	15-97	Про валютне регулювання
перетинаються		
Постанова НБУ	492	Про порядок відкриття рахунків (режим рахунків)

Постанова НБУ	496	Операції фізичних осіб
Постанова НБУ	266	Про ліцензування
специфіковані		
Постанова НБУ	122	Про валютні ліцензії
Постанова НБУ	485	Про валютні ліцензії
Постанова НБУ	270	По кредитним операціям в валюті
Постанова НБУ	280	Про інвестиційні операції
Постанова НБУ	281	Про порядок купівлі валюти на МВРУ

Складено автором

Література:

1. Козак Ю. Г. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств [навчальний посібник] / Ю.Г. Козак, Н.С. Логвінова // за ред. Ю.Г. Козака, Н.С. Логвінової, М.А. Зайця. – 4-те вид., перероб. та доп. – К.: Освіта України, 2012. – 272с.
2. Липич Л. Г. Формування стратегії розвитку зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств: [монографія] / Л.Г. Липич, А.О. Фатенок-Ткачук. – Луцьк: Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2010. – 220 с.
3. Нагірна М. Я. Основні функції етіологічної діагностики зовнішньоекономічної діяльності підприємств / О.Г. Мельник, М.Я. Нагірна // Тези доповідей Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції [«Проблеми управління експортно-імпортною діяльністю»], (м.Львів, 13 травня 2014 р.). – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2014. – С. 57.
4. Облік і техніка зовнішньоекономічної діяльності [навч. посібник] / [В.Є. Єрмаченко, С.В. Лабунська, О.Г. Маляревська та ін.]. – Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2010. – 480 с.
5. Пластун В.Л. Проблеми та тенденції розвитку систем електронних розрахунків на міжнародних ринках // Вісник Української справи. – 2003. – № 1 (14). – С. 8-10.
6. Селезньова К. В. Обґрунтування факторів впливу на розвиток експортного потенціалу машинобудівного підприємства / К.В. Селезньова // Вісник Національного технічного університету «ХПІ». Технічний прогрес та ефективність виробництва. – 2013. – №45 (1018). – С.102-115.

Оприщенко О.Ю.
Студентка, бакалавр
Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Під впливом несприятливих політичних та соціально-економічних тенденцій, економіка України почала зростати, але після декількох періодів спаду (2009-2010; 2013-2016) підприємства працюють у складних економічних умовах. Наразі, в ситуації, що склалася в країні, від суб'єктів господарювання потрібні нові підходи до управління оборотними активами. Для успішного функціонування потрібен добре налагоджений механізм управління оборотними активами, що дасть підприємству конкурентні переваги і дозволить досягати зазначених стратегічних цілей, звідси підвищиться прибутковість, платоспроможність та рентабельність підприємства. Для того, щоб досягти зазначених цілей, потрібна ретельно підібрана та дієва політика управління активами підприємства, в якій значна частина відводиться оборотним коштам.

Обчислення, які проведені згідно даних Державного комітету статистики України, показують, що оборотні активи сільськогосподарських підприємств на початок 2017 року в цілому по економіці збільшились на 813671,3 млн. грн., темп росту становив майже 161%. Питома вага оборотних активів аграрних підприємств склала на 1 січня 2017 року – 23%, тобто збільшилась на 10% порівняно з 2016 роком [1]. Подальший аналіз складу оборотних активів показує, що збільшення відбулося за рахунок зросту дебіторської заборгованості та запасів, як в сумарному об'ємі так і в структурі. Можна констатувати, що дебіторська заборгованість за три роки зросла майже у 7 разів, з 146523,6 млн. грн. у 2015 році до 1092111,3 млн. грн. у 2017 році. Це стосується й структури дебіторської заборгованості. Якщо у 2015 році вона склала 55,96%, то 2016 році вже 67%, а у 2017 році

вона досягла 82,8%, що є негативним фактором, який потрібно враховувати при подальшому управлінні оборотними активами. Така неефективна кредитна політика підприємства щодо покупців приводить до дефіциту поповнення оборотними коштами.

Політика управління оборотними активами – це поєднання дій, які передбачають достатній рівень і доцільну структуру оборотних активів, а також направлення на реалізацію заходів, орієнтованих на ефективність їх використання.

Управління оборотними активами підприємств сільського господарства ускладнюється тривалим виробничим циклом. Характерною рисою оборотних активів є залежність від ґрунту та кліматичних умов, які за зонами країни та навіть областей досить різні. Засоби, що було вкладено в посіви сільськогосподарських культур, залишаються в циклі кругообігу протягом декількох місяців, а саме, проходить довгий час між вкладеними грошима, а саме, посів, вирощування та збір, та моментом реалізації готової продукції. Звідси йде розтягування в часі виробничого процесу і підвищення його частки в кругообігу засобів. Тож сезонність виробництва, різні коливання у використанні матеріальних, трудових, фінансових та інших ресурсів на протязі цілого року потребують від підприємства пошуку шляхів для дієвого управління оборотним капіталом.

Управління оборотними активами має спрогнозувати та визначити їх прийнятну величину, створити вартість фінансування та забезпечити продуктивність їх використання. Доцільний розмір оборотних активів повинен, з одного боку, гарантувати ритмічну дієву роботу підприємства, з другого – зменшити наявність не результативних поточних активів.

Завершення кругообігу оборотних коштів на аграрних підприємствах не завжди супроводжується їх визволенням в грошовій формі, тобто деякі елементи оборотних активів минають грошову стадію, наприклад, насіння та корм. Це також є специфікою сільськогосподарського виробництва. Тому для більш ефективного використання оборотних активів на кожному

сільськогосподарському підприємству необхідно проводити сплановане управління поетапно:

- розрахунок оборотності та періоду обороту з подальшим аналізом динаміки загального обсягу оборотного капіталу, його структури за та джерел фінансування за попередній період;
- оцінка ризиків виникнення збитків з метою подальшого вибору напрямків створення оборотних активів;
- знайти резерви зменшення тривалості операційного, виробничого та фінансового періодів підприємства, які дозволять оптимізувати обсяги оборотних активів;
- визначити співвідношення оборотних активів за періодом їх функціонування, тобто виділити мінімум оборотних активів в їх постійної частині, та максимум та середню величину в їх змінної частині;
- забезпечення підвищення показника ефективності оборотних активів та їх гарантована ліквідність є запорукою сплати підприємством по своїм фінансовим зобов'язанням;
- окреслити види та джерела надходження грошових коштів для фінансування оборотних активів.

Отже, з метою забезпечення безперебійної роботи сільськогосподарських підприємств система управління оборотними активами повинна забезпечувати їх оптимальний рівень, раціональну структуру та ефективне використання, сприяти налагодженню платіжної дисципліни, дозволить проводити обґрунтовану цінову політику, враховуючи специфіку кожного окремого підприємства. Реалізація зазначених заходів дасть ряд позитивних ефектів: прискорить оборотність оборотних активів, забезпечить безперервність кругообігу активів, допоможе подолати сезонність агропромислових підприємств.

Список використаних джерел

1. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу - <<http://www.ukrstat.gov.ua>>.

Бредіхін В.М.

кандидат економічних наук, доцент кафедри економік,

Орябинська В.А.

студентка Харківського Національного Університету будівництва та архітектури, місто
Харків

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Поняття фінансової системи є розвитком більш загального визначення – фінанси, які виражають економічні суспільні відносини. У теорії систем і менеджменті системою називають те, що вирішує проблему. Проблеми сучасного суспільства, які покликана вирішувати фінансова система, можна назвати:

- недостатні темпи розвитку економіки;
- диспропорції розвитку економічної системи;
- відставання в адаптації до змін на зовнішніх товарних і фінансових ринках;
- зайву соціальну напруженість, негативно впливає на відтворювальний процес;
- низький рівень задоволення потреб індивідуума.

Головне завдання фінансів в цілому - забезпечення контрольованого здійснення всіх економічних процесів, важливих для підтримання життєдіяльності і розвитку суспільства. Це пов'язано з тим, що всі економічні ресурси обмежені, і тому фінансова система повинна сприяти їх раціональному використанню. На сьогодні існує дуже широкий спектр фінансових інструментів для забезпечення руху матеріальних ресурсів у часі і просторі, якщо це необхідно. Досить назвати деякі з них - кредитування, лізинг, франчайзинг і т.п. Для здійснення суспільно необхідних економічних процесів фінансова система повинна або надати адекватні фінансові інструменти для вирішення проблеми, або створити нові.

Фінанси функціонують через фінансову систему, яка включає сукупність різних форм організації фінансових відносин між державою і підприємствами, між підприємствами, організаціями та їх об'єднаннями, відносини держави з підприємствами та організацій з населенням. Найважливішими інструментами даної системи є податки, платежі в бюджет, платежі за державні кредити, рентні платежі, формування бюджетних і позабюджетних фондів і їх використання для задоволення суспільних потреб. Важливим елементом фінансової системи є Міністерство фінансів України та його органи на місцях. Саме воно почало формувати й застосовувати головні економічні регулятори і несе за це цілковиту відповідальність.

Головними особливостями функціонування фінансової системи України є:

- забезпечення ризикованої, але потрібної суспільству економічної діяльності.

Прикладом може бути морська торгівля. Проходження вантажу морським шляхом супроводжується багатьма ризиками, серед яких, наприклад, ризик аварії судна, ризик захоплення вантажу морськими піратами і т.д. Разом з тим, така торгівля необхідна для розвитку як окремих країн, так і світової економіки в цілому. Для того, щоб були підприємці, які бажають займатися цією діяльністю, створена відповідна система страхування. Через фінансові інструменти потерпілий може відшкодувати збитки при реалізації випадку з приводу якого було здійснено страхування.

- Присутність зручних способів здійснення розрахунків, які стимулюють обмін товарами, послугами, активами,

- забезпечення мобілізації коштів для виконання суспільно важливих, економічно вигідних проектів. Це здійснюється, наприклад, через випуск цінних паперів, в тому числі шляхом випуску і продажу акцій,

- забезпечення широкого фінансового інформування для можливості прийняття оптимальних рішень різними суб'єктами економіки - дозволяє багатьом громадянам, підприємцям підприємствам приймати більш зважені рішення в своїй щоденній діяльності і спрямовує кошти в економічно ефективних проєктів,

забезпечення ліквідності фінансових активів.

Становлення фінансової системи України відбувалося одночасно зі становленням її державності. Хоча ще передчасно говорити, що цей сектор економіки набув завершеного образ, основні його елементи так чи інакше сформувалися і функціонують. Це системи державних фінансів, банківських, фондових і валютних бірж, страхових, довірчих та інвестиційних компаній.

Поряд з прямим адмініструванням, інформаційним впливом, законодавчої і нормативної діяльністю фінанси є одним з інструментів соціального менеджменту.

Фінансові системи виникли із зародженням класового суспільства і розвивалися як частина політичної, соціальної та економічної системи держави.

Історія економічного розвитку і фінансів показує, що в періоди відносного благополуччя та сталого розвитку держави для поживлення ділової активності використовують ліберальний підхід, а в періоди криз і зростання соціальної напруженості посилюється роль держави, державних фінансів в соціальних і економічних перетвореннях.

Можна зробити висновок, що фінансовій системі України необхідний тісніший зв'язок фінансових відносин і відносин власності, що знаходить відображення, зокрема, у розвитку процедур приватизації, фінансового лізингу, франчайзингу, застави, конвертації боргових цінних паперів в пайові.

Список використаних джерел:

1. Флейшман Б.С. Основи системології. - М.: Сов радіо, 1980.- 469 с.
2. Загальна теорія фінансів: Підручник / Л.А. Дробозина, Ю.Н. Константинова, Л.П. Окунева і ін.; Під ред. Л.А. Дробозиною. - М.: Банки і біржі. ЮНИТИ, 1995. - 256 с.
3. Фінанси / В.М. Родіонова, Ю.Я. Вавилов, Л.І. Гончаренко та ін.; Під ред. В.М.

Родіонової. - М. : Фінанси і статистика, 1995.-432 с.

4. Глущенко В.В., Глущенко І.І. Фактори розвитку сучасних фінансів. М. : Рук. деп. в ВІНІТІ № 3067-В97 від 15.10.1997 р

5. Глущенко В.В. Менеджмент: системні основи. Залізничний, М.О., НВЦ "Крила", 1998, 224 с., Изд. 2-е

Останчук Вадим Володимирович
ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»

Науковий консультант:
Онiкiєнко Сергiй Володимирович
д.е.н.,
професор кафедри інвестиційної діяльності
ДВНЗ «Київський Національний Економічний Університет
імені Вадима Гетьмана»
м.Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кожна країна має свою особливу фінансову систему, яка визначається теоретичними засадами (сутністю фінансів як суспільного явища, сутністю фінансових ресурсів як матеріального носія фінансових відносин), станом розподільчих процесів в даній країні, правовим режимом, фінансово-економічним становищем.

Україна вступає до етапу свого розвитку, який потребуватиме відчутного збільшення абсолютного обсягу бюджетних видатків з метою фінансування цілей реалізації соціальних програм, державного будівництва та соціально-економічного розвитку. Між тим, ця потреба не повинна ототожнюватися з можливістю значного збільшення позичкового фінансування бюджету, особливо – із зовнішніх джерел.

Насамперед слід підкреслити, що кожна з ланок фінансової системи нині перебуває на неоднаковому рівні свого розвитку. А саме, неоднаковий рівень правового й організаційного забезпечення. Саме це свідчить про незбалансований характер фінансової системи України. [2]

В сучасних умовах як за обсягом ресурсів, так і за роллю у суспільстві провідне місце посідають державні фінанси, особливо бюджет. Саме тут за роки створення фінансової системи незалежної держави зроблені найбільш рішучі кроки.

В економічному контексті дана тенденція свідчить про зростання централізації фінансових ресурсів, збільшується їх частка, що знаходиться у

розпорядженні держави. Це може негативно вплинути на економічні і соціальні процеси в народному господарстві України, тому, що може виникнути загроза перетворення бюджету з ефективного інструменту регулювання на просту фіскальну структуру в масштабах держави.

Майже весь отриманий прибуток споживається, перетворився на додаткове джерело інфляції, а частка прибутку, що спрямовується на розвиток виробництва надто мала. Необхідно розвивати регулюючий механізм, який сприяв би інвестуванню власних фінансових ресурсів у виробничу сферу. Фінансові інститути в Україні, які забезпечують функціонування системи страхування і фінансового ринку, перебувають на стадії формування.[3]

Найскладніші проблеми в Україні пов'язані з розвитком фінансового ринку. Українська фондова біржа має обмежені обороти, активно проводяться операції з державними цінними паперами, а торгівля корпоративними цінними паперами перебуває на низькому рівні. Населення України майже не приймає участі в діяльності фондового ринку.

В Україні протягом тривалого часу сформувалась стійка мотивація дій монетарної влади, спрямованих на накопичення золотовалютних резервів (ЗВР). Стрімке їх зростання протягом останніх років до майже 12 млрд дол. США – 21 % від ВВП (наприклад, у Росії цей показник становить 18 %), або 180 тижнів імпорту, створює підґрунтя для розробки технологій залучення цих коштів до економічного обороту [5].

В умовах існування надліквідності банківської системи слід зважати на можливість інфляційних наслідків використання коштів ЗВР. Це обумовлює важливість дотримання умов жорсткої інвестиційної спрямованості інвестицій, гарантованих за рахунок ЗВР чи наданих за рахунок рефінансування банків.

Важливим кроком, який дозволив би посилити мультиплікативний ефект від коштів, які акумулюються фіскальними засобами, може стати

продаж тимчасово вільних коштів на рахунках головних розпорядників Держказначейства, на ринку міжбанківських кредитів.

Видатки на обслуговування боргу місцевих бюджетів не можуть щорічно перевищувати 10 % видатків від загального фонду місцевого бюджету. Між тим, законодавством практично не унормовано питання захисту прав кредиторів, надання державних гарантій за місцевими позиками, інструменти цільового використання запозичених коштів, регламентацію предметів застави і процедури врегулювання дефолтів.[3]

Функціонування кожної зі складових фінансової системи держави можливе лише за умов чіткого законодавчого урегулювання їхньої взаємодії та якщо вони доповнюють одна одну. Так, наприклад, при недоліках в організації фінансової діяльності підприємницьких структур, їхньої збитковості зменшуються надходження до бюджетної системи, централізованих позабюджетних фондів, страхових і резервних фондів.

Найзначніші можливості щодо використання фінансів підприємств для розвитку економіки закладені в удосконаленні організації та управління на самих підприємницьких структурах.

Створення повноцінного фінансового ринку потребує прискореного розвитку ринку кредитів і ринку грошей. Надалі ці напрямки матимуть сприятливі умови для свого удосконалення й активніше впливатимуть на стабілізацію фінансового стану в державі.[4]

Список використаних джерел

1. Куровский С.Н. Нові шляхи розвитку державних фінансів України // Наукові праці НДФІ, № 1-2, 2004р. – с.27-29
2. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія). Київ: КНЕУ, 2001, 240 с.
3. Опарін В.М., Малько В.І., Кондратюк С.Я., Коломієць Г.Б. Бюджетна система. Київ: КНЕУ, 2002, 336 с.
4. Особливості фінансової системи в Україні [Електронний ресурс] / Г.Г. Кірейцев М.М. Александрова С.О. Маслова – Режим доступу до ресурсу: <http://buklib.net/books/31445/>
5. Монографія «Фінансова система України: реалії та перспективи розвитку», за загальною редакцією доктора економічних наук, професора М. П. Хохлова та доктора економічних наук, професора Бабіч Д. В., 2017 р. - с.

Паламарчук Віта Василівна,

студентка

Університету Державної фіскальної служби України

місто Ірпінь

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВЕДЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМКИ ЇХ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Запаси є частиною активів підприємства, яка займає вагомe місце в складі майна та в структурі навантажень підприємств різних сфер діяльності.

Основним нормативно-правовим актом, що визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси, є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [1]. Але оскільки національні стандарти обліку розроблені на основі міжнародних і не повинні суперечити їм, неможливо не звернути увагу на Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [2].

Аналізуючи свою діяльність, багато вчених вивчали природу і методику управління виробничими запасами на підприємствах. Практика показує, що процес обліку використання виробничих запасів – це трудомісткий процес, тому на деяких підприємствах є недоліки його ведення, що призводить до великих втрат запасів.

На вітчизняних підприємствах, перш за все, повинен бути встановлений порядок приймання, реєстрації, контролю за виконанням та збереженням оброблених документів.

На підприємстві організація бухгалтерського обліку в розрізі виробничих запасів потребує більшої уваги, відсутня зацікавленість керівництва підприємства в покращенні становища.

Зробити це можливо за допомогою:

- 1) правильної побудови організаційної структури бухгалтерської

служби;

2) регламентування роботи облікового апарату (положення про бухгалтерію, посадові інструкції, індивідуальні графіки облікових робіт тощо);

3) вдосконалення технологічних процесів, тобто повна автоматизація обліку.

Окремою проблемою є пересортування, яке викликане об'єктивними та суб'єктивними причинами. До суб'єктивних причин належить людський фактор, тобто помилки співробітників викликані браком знань в сфері обліку виробничих запасів. Через це інформація з одного й того ж документа може бути неоднаково відображена в обліку різних підрозділів [3].

Актуальною на сьогодні є проблема оновлення програмного забезпечення обліку на підприємстві, оскільки облік виробничих запасів неможливий без застосування інформаційних технологій.

В умовах швидкого розвитку інформаційних технологій та глобальної мережі Інтернет підприємства все частіше відмовляються використовувати власне обладнання та програмне забезпечення, віддаючи перевагу сервіс-орієнтованим «хмарним» технологіям, що потребує удосконалення методики обліку на підприємстві [4].

Для підвищення ефективності роботи підприємства потрібно повністю автоматизувати облік виробничих запасів із застосуванням комп'ютерної програми 1С: Підприємство. Прикладом такої автоматизації є програмний продукт 1С:Бухгалтерія 8.3 для України, яка дозволяє реєструвати дані інвентаризації, які, в свою чергу, автоматично звіряються з даними обліку. На підставі інвентаризації відображається виявлення надлишків і списання недостач.

Тому можна виділити наступні шляхи подолання проблем, пов'язаних з веденням обліку виробничих запасів на підприємстві:

– підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств;

- удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами;
- узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;
- обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва;
- чітка організація обліково-контрольних процедур руху запасів підприємств.

Отже, постійний аналіз запасів дає можливість запобігти негативних тенденцій тих факторів, які можуть завадити виконувати основні завдання підприємства. Від оптимальності запасів залежать усі кінцеві результати діяльності підприємства. У майбутньому з розвитком і масовим впровадженням автоматизованих інформаційних та «хмарних» технологій можлива повна автоматизація роботи й інших сфер людської діяльності, що потребує подальших досліджень у галузі застосування таких технологій для потреб облікової практики.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси», затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246 (Редакція від 10.01.2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», затверджений Комітетом з міжнародних бухгалтерських стандартів від 01.01.2005 р. (Редакція від 01.01.2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show>
3. Рибалко О.М., Болдуєва О.В. Вдосконалення обліку виробничих запасів // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2014. – № 6. – С. 210-215.
4. Облачная бухгалтерия 1С. Стоит ли уходить в облако? Материалы интернет-конференции от 19.04.2013 г. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.klerk.ru/>

Параниця Н. В.

к.е.н., доцент кафедри статистики та математичних методів в економіці Університету державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь

ВЛИВ ВАРІАЦІЇ ФІНАНСОВОГО РИНКУ НА ВВП

Забезпечення економічного зростання – одне з найважливіших завдань, що стоять перед економікою країни. Весь світовий досвід показує, що досягнення цієї мети значною мірою залежить від процесу залучення, акумуляції та використання капіталу для подальшого направлення у виробничі та соціальні сфери вільних грошових коштів домогосподарств і організацій. Хоча емпіричні дослідження часто доводять прямий зв'язок між фінансовим та економічним зростанням, залишається багато спірних питань про, те як ці результати повинні бути інтерпретовані. В даному дослідженні було досліджено напрям та силу взаємозв'язку між фінансовим та промисловим секторами економіки України. Проведена оцінка фінансових показників, які сприяють розвитку промислових підприємств.

Для проведення аналізу стали в нагоді праці присвячені аналізу циклів економічної кон'юнктури та їх наслідків для економіки, таких вчених, як: Голдсмита Р., Дж. Хикса, Камерона Р., Кондратьєва Н.Д., Кюдланда Ф., Столбова М.І., Прескотта Е., Хаберлер Г., Хансен Е., Харрис Л., Харрод Р. Ф., Шумпетер Й.

Але, незважаючи на велику кількість наукових публікацій, багаторічну історію вивчення сутності, принципів функціонування фінансового ринку, як окремих секторів, так і фінансової системи в цілому, ряд аспектів фінансової діяльності досі залишаються малодослідженими. Завдяки глобалізації фінансової системи та економіки виникають нові фінансові інструменти, це призводить до виникнення нових видів ризиків, що вимагає нових наукових досліджень. Детального дослідження потребує, проблема поглибленого вивчення коливань змінних фінансового ринку в сучасних економічних умовах.

Інформаційною базою для оцінки залежності промислового сектору від фінансово сектору служать дані офіційних джерел Державної служби статистики України, Національного банку України та дані Першої Фондової Торгівельної Системи (далі ПФТС). Для аналізу впливу варіації кон'юнктури фінансового ринку на ВВП проведемо регресійний аналіз з використанням рівняння «регресії Барро»:

$$\Delta Y_{it} = a + b \cdot \frac{\text{капіталізація ПФТС}}{\text{кредити}} + c \cdot \frac{\text{фінактиви}}{\text{ВВП}} + d \cdot \frac{\text{інвестиції}}{\text{ВВП}} + \varepsilon \quad (1)$$

Для розрахунку параметрів рівняння регресії знайдемо відношення показників таблиця 1.

Таблиця 1

Розраховані показники для рівняння регресії за 2000 – 2016 рр.

Роки	Коефіцієнт зростання ВВП (Y)	Відношення капіталізації ринку цінних паперів ПФТС до об'єму виданих кредитів (X ₁) банками суб'єктам господарювання	Доля активів банків в ВВП (X ₂)	Доля інвестицій в основний капітал промислових підприємств в ВВП (X ₃)
2000	1,20	0,30	0,24	0,06
2001	1,11	0,60	0,30	0,06
2002	1,18	0,44	0,45	0,07
2003	1,29	0,96	0,34	0,08
2004	1,28	1,34	0,43	0,08
2005	1,24	1,33	0,56	0,08
2006	1,33	2,04	0,75	0,09
2007	1,32	0,38	0,90	0,08
2008	0,96	0,31	0,88	0,06
2009	1,14	0,50	0,77	0,17
2010	1,20	2,18	0,64	0,19
2011	1,08	0,17	0,80	0,19
2012	1,04	0,16	0,87	0,17
2013	1,08	0,17	0,83	0,14
2014	1,25	0,62	0,63	0,14
2015	1,20	0,29	0,53	0,15
2016	1,20	0,30	0,24	0,06

Джерело: дані розраховано автором за даними [2, 3, 4].

Відношення капіталізації ринку цінних паперів ПФТС до об'єму виданих кредитів банками суб'єктам господарювання в більшості випадків знаходиться в межах від нуля до одиниці, це значить що в Україні більша частка фінансового ринку припадає банкам. В країнах де у фінансовому секторі домінує ринок фінансових інструментів, вони є лідерами і в економічному зростанні. Тобто, в Україні потрібно розвивати ринок цінних паперів та впроваджувати нові фінансові інструменти.

Значення коефіцієнта кореляції між відношення капіталізації ринку цінних паперів ПФТС до об'єму виданих кредитів банками суб'єктам господарювання і темпом приросту ВВП для України становить 0,22, що свідчить про банкоцентричну модель, для країн з домінуванням фондового ринку в структурі фінансового ринку він складає 0,4 [1].

На підставі розрахункових даних із застосуванням пакета EXCEL отримали лінійне рівняння:

$$Y=1,2164+0,0815x_1-0,0428x_2+0,3657x_3$$

Зіставлення значень дозволяє зробити висновок, що найбільша частка впливу припадає на фактор X_3 , тобто збільшення інвестицій в основний капітал на 1 % призводить до зростання ВВП на 0,3657 %.

Наступним за силою впливу фактором є фактор X_1 – доля активів банків в ВВП, характеризує значимість фінансового ринку (фінансову глибину) в економіці. Вільний коефіцієнт даного показника від'ємний $-0,0428$, це можна пояснити тим, що активи банків за останні роки знижувались.

Результати перевірки отриманої моделі показали, що існує тісний лінійний зв'язок, коефіцієнт кореляції $r = 63,33$ %. Всі коефіцієнти даної регресійної моделі – значущі (значення t-статистики по модулю перевищує значення t-розподілення Ст'юдента).

Вплив фінансового ринку на економічне зростання варіюється в залежності від рівня розвитку країн. Для фінансово-економічного зростання України потрібно розвивати фінансовий сектор, який позитивно впливає на модель економічного зростання шляхом стимулювання економіки за рахунок

ефективного розподілу ресурсів. Необхідні цілеспрямовані зусилля по створенню і впровадженню нових форм такої взаємодії, адекватних вимогам економіки на сучасному етапі і орієнтованих на вирішення найбільш актуальних економічних проблем.

Список використаних джерел

1. African Journal. Financial development and economic growth / African Journal of Business Management Vol.5 (6), pp. 2017-2027, 18 March, 2011.
2. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) – Назва з титул. екрана.
3. Офіційний сайт Національного банку України. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Bank_supervision/dynamics.htm – Назва з титул. екрана.
4. Річні звіти [Електронний ресурс] // Перша Фондова Торговельна Система. – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/238515.html

Петрова Т.С.

асистент кафедри фінансів
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

Польовик Є.В.

студентка II курсу ФОАІС
Київський національний торговельно-економічний університет, м. Київ

ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СТАН, ПРОБЛЕМИ Й ПЕРСПЕКТИВИ

Посилення процесів глобалізації, диверсифікації та трансформації валютного ринку, як вагомого елемента світової фінансової системи зумовлює необхідність удосконалення функціонування валютного ринку України.

Валютний ринок України, як і валютні ринки більшості країн світу, значною мірою відображає стан економіки країни. Його історія функціонування представлена кількома періодами, коли застосовувалися різні підходи до його регулювання. Формування валютного ринку в Україні безпосередньо пов'язане з процесами розбудови української держави та реформуванням її економіки.

На сьогодні в економіці України присутня прогресуюча неофіційна доларизація, яка проявляється у таких формах як: фінансова доларизація – наявність іноземної валюти у депозитній та у кредитній діяльності банків; позабанківська доларизація – накопичення іноземної валюти у населення поза банківською системою; неофіційна фінансова доларизація – наявність розрахункових рахунків за кордоном та придбання іноземних фінансових активів. [1]

Беручи до уваги думки українських вчених-економістів, слід зазначити, що вони виділяють наступний ряд проблем, які характеризують стан валютного ринку та валютної політики України [3]: відсутність стабільної економічної та фінансової ситуації в країні; слабкий експортний потенціал, що не забезпечує достатніх валютних надходжень країну; недостатне

залучення альтернативних зовнішніх джерел фінансування міжнародних фінансових відносин України; неефективне використання внутрішніх фінансових ресурсів; нестабільність гривні відносно провідних валют світу.

З метою стабілізації валютного ринку Національний банк України розробив «Стратегію валютних інтервенцій Національного банку України на 2016 – 2020 роки» [4], яка передбачає послаблення вимоги до обов'язкового продажу валютних надходжень, продовження граничних строків для розрахунків за операціями з експорту та імпорту товарів, звільнення від обов'язкового продажу коштів, що надходять для здійснення іноземних інвестицій в Україні, дозвіл репатріації дивідендів, нарахованих іноземним інвесторам за 2014 – 2015 роки тощо.

Внаслідок такої ситуації на валютному ринку чиста купівля валюти Національним банком для резервів у 2016 році сягнула майже 1,6 млрд дол. США. Разом з отриманням офіційного зовнішнього фінансування це дозволило наростити міжнародні резерви до 15,5 млрд дол. США. За таких умов потреба в жорстких адміністративних обмеженнях на валютному ринку відпала, і після майже двох років антикризової політики на валютному ринку 2016 рік став роком довгоочікуваної поступової лібералізації валютного регулювання. [2]

Лібералізацію планується провести поступово та в декілька паралельних етапів: зняття обмеження з експортно-імпортних операцій та прямих іноземних інвестицій, спрямованих на підвищення експортного потенціалу нашої країни; зняття обмеження з портфельних інвестицій та потоків боргового капіталу; скасування всіх перешкод для фінансових операцій фізичних осіб за кордон. Для повного переходу до більш ліберальної моделі валютного регулювання місце жорсткого валютного регулювання має посісти ефективне податкове регулювання.

З метою стабілізації національної грошової одиниці, розвитку валютного ринку, забезпечення інтеграції у світову економіку необхідно запроваджувати комплекс законодавчих, нормативно-правових та інших

заходів, а саме: встановлення оптимального режиму валютного курсу; підвищення прозорості і передбачуваності операцій Національного банку України на валютному ринку, що забезпечить усім банкам рівний доступ до валютних інтервенцій Національного банку України; зменшення рівня доларизації української економіки через підвищення привабливості гривневих активів; удосконалення структури внутрішнього валютного ринку з урахуванням міжнародної практики; удосконалення нормативної бази Національного банку України; посилення роботи з моніторингу валютних ризиків; удосконалення механізмів контролю та протидії спекуляціям; стимулювання експорту і забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Важливим завданням на майбутнє залишається подальше накопичення резервів, ураховуючи високі обсяги зовнішніх платежів за державним боргом починаючи з 2019 року. Для цього Україні вкрай важливо продовжувати структурні реформи та підтримувати співпрацю з міжнародними партнерами, яка є запорукою того, що наша країна зможе пройти через піковий період виплат за державним боргом без зайвого стресу для валютного ринку і фінансової стабільності в цілому.

Список використаних джерел:

1. Король М. М. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи / М. М. Король., О. Р. Стасишина // Сталій розвиток економіки. – 2015. - № 3. – С. 65-70.
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>
3. Рибаченко К.В. Моделювання стану валютного ринку України [Електронний ресурс] / К.В. Рибаченко. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Стратегія валютних інтервенцій Національного банку України на 2016 – 2020 роки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=38081080>

Погреда І. І.,
студентка,
Національний університет
харчових технологій

Рудая М. І.
к.е.н., доцент кафедри
міжнародної економіки
м. Київ

ЗОВНІШНЯ ТОРГІВЛЯ ТОВАРАМИ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день міжнародна торгівля для кожної держави відіграє значне місце в економіці. Адже за допомогою торгівлі держави розвивають свою ринкову економіку та підвищують рівень забезпеченості своїх громадян.

Сучасний стан міжнародної торгівлі України перебуває не в найкращому становищі. Причиною даного явища виступають воєнно-політичний конфлікт на сході країни (погіршення економічних відносин із Росією), кризовий стан економіки держави, дефіцитний торговельний баланс України. В свою чергу причинами дефіцитного балансу України є: масове закриття заводів, цехів по виробництву продукції що призводить до купівлі товару за кордоном; в структурі експорту переважають сировинні товари, а не готова продукція що значно зменшує обсяг коштів, які надходять у державу; вироблений товар не відповідає вимогам міжнародних стандартів – низька конкурентоспроможність вітчизняних товарів. До складу імпорту входять енергоносії (нафта, газ), готова продукція [1]. Все це свідчить про низький рівень розвитку нашої держави.

Щорічно зовнішня торгівля України перетворюється на масову купівлю товарів за кордону та мінімальний продаж вітчизняних товарів, що є проявом дефіцитного торговельний балансу нашої країни. У 2013 році рівень експорту Українських товарів становив 63,3 млрд. дол., імпорту 77,0 млрд. дол. У листопаді 2015 року експорт українських товарів скоротився, порівняно з

2014 роком, на 54,0 млрд. дол. – до 38,2, імпорт – на 56,654 млрд. дол. – до 41,362 млрд. дол. [1]. Станом на 2016 рік експорт товарів становив 16,623 млрд. дол., імпорт – 17,305 млрд. дол. [2,с.7].

Слід відмітити, до 2014 року головними експортерами та імпортерами України були країни СНД, зокрема на першому місці була Росія. Після Революції Гідності (2014р.) та воєнних подій які відбуваються і сьогодні, Україна втратила головних міжнародних торговельних партнерів – країни СНД. Натомість, Україна почала з 2014 року збільшувати обсяги як імпорту так і експорту в країни ЄС. Продукцію, яку Україна найбільше екпортує в країни ЄС – сировину та матеріали. Причинами цього виступає те, що готова вітчизняна продукція не відповідає вимогам Європейського Союзу. Щодо української сировини (пшениця, кукурудза, соняшник) вона відповідає вищому ґатунку, які охоче забирають високорозвинені країни. Даний факт негативно позначається на економіці України, зокрема: сировина має низьку вартість, накладається меншими податками (що зменшує надходження в державний бюджет), виступає однією з головних причин безробіття (Українці не виготовляють із сировини матеріалів, що значно зменшує робочі місця)[4].

Експорт товарів у першому півріччі 2017р. становив 20,65 млрд. дол. США, імпорт – 22,53 млрд. дол. Порівняно з першим півріччям 2016р. експорт збільшився на 24,2% (на 4029,6 млн. дол.), імпорт – на 29,9% (на 5183,8 млн. дол.). Негативне сальдо становило 1881,7 млн. дол. Імпорт товарів з країн ЄС зріс на 24 % і становив 42,3 % українського імпорту, імпорт товарів з СНД зріс на 34, 4 % і становив 21,8 % всього імпорту в Україну.

Найбільшими експортерами товарів України у 2017 році були: США - 1931,5 млн. дол. або 9,4 % всього експорту з України, Туреччина - 1257,4 млн. дол. або 6,1 % та Польща - 1256 млн. дол. або 6,1 %.

Найбільшими імпортерами України у 2017 році були: США - 2985,4 млн. дол. або 13, 2 % імпорту, Німеччина - 2628,4 млн. дол. або 11,7 % та Китай - 2563,7 млн. дол. або 11,4 % усього імпорту[3].

До товарів експорту належать: пшениця, соя, кукурудза, соняшникова олія, залізна руда, напівфабрикати зі сталі. До товарів імпорту належать пластмасові вироби, папір, нитки, текстильні вироби, лікарські препарати, машини та інший транспорт, томливо-енергетичні товари, електронні апарати [1].

Сьогодні Україна в рамках зовнішньої торгівлі товарами співпрацює з 217 країнами світу (експортує до 191 країни, імпортує з 217 держав). За підсумками 2017 року зовнішньоторговельні операції проводили експортери товарів (14 688 підприємств), імпортери (22 300 підприємств) [5].

Таким чином, можна підсумувати, що зовнішня торгівля України – масова закупівля імпортного товару і мінімальний продаж вітчизняних товарів, тому потрібно прийняти ряд рішень, що сприятимуть збільшенню рівня експорту вітчизняних товарів. До них варто віднести: покращення якості вітчизняної продукції, виробництво готової продукції у всіх галузях (харчовій, будівельній, легкій промисловості); будівництво, реставрація заводів; налагодження технологічних ліній виробництва машин, поїздів, електроніки; налагодження зв'язків із всіма державами. Для цього потрібні досвідчені спеціалісти, отже однією з найвагоміших дій – потрібно покращити освіту населення, та надати можливість втілення наукових здобутків.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Мазаракі А. Сучасні тенденції та чинники розвитку зовнішньої торгівлі України / А.Мазаракі, Т. Мельник // Вісник КНТЕУ. – 2016. – №2. – С. 5–14.
3. Зовнішня торгівля України товарами у I півріччі 2017 року[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://proletar-ukr.blogspot.com/2017/08/1024x768-normal-0-false-false-false.html>
4. Зовнішня торгівля України товарами та послугами у 2015 році: статистичний збірник. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Зовнішня торгівля України: проблематика структурних змін та пріоритетів. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economyandsociety.in.ua/journal/5_ukr/11.pdf

Погуляй Ольга Олексіївна
студентка магістратури
спеціальності «Облік і оподаткування»,
Державний університет інфраструктури і технологій

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ І ЗАМОВНИКАМИ

Основою для ефективного управління фінансово-господарської діяльності підприємства є якісний облік розрахунків з покупцями і замовниками. Тому актуальним для контролю підприємства є належна організація обліку дебіторської заборгованості, що сприяє контролю за своєчасним здійсненням розрахунків та попередженням виникнення безнадійних боргів.

Теоретичні та методологічні аспекти політики управління дебіторською заборгованістю знайшли відображення в наукових працях багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців і практиків, серед яких: І. А. Бланк, Ф. Ф. Бутинець, Дж. Ван Хорн, В. Л. Завгородній, О. С. Іванілов, С. А. Кузнецова, В. О. Лялина, А. А. Мазаракі, С. І. Маслова, Н. М. Новікова, А. М. Поддєрьогіна, В. В. Сопко, М. В. Уткіна та інших.

Передусім необхідно визначити, що розуміється під терміном "дебіторська заборгованість". Так, згідно з П(С)БО 10 "Дебіторська заборгованість" – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату [2].

Основними параметрами, що характеризують стан дебіторської заборгованості, є: середньорічний розмір дебіторської заборгованості; середній термін погашення та частка в структурі доходу від операційної діяльності. Слід проаналізувати кількісний та якісний склад заборгованостей, коефіцієнти оборотності, співвідношення заборгованостей за сумами та строками оплати, їх вплив на фінансові результати підприємства. Якість дебіторської заборгованості означає ймовірність одержання цієї заборгованості в повній сумі. Показником цієї ймовірності є термін утворення заборгованості, а також питома вага простроченої

заборгованості в загальній сумі. Практика діяльності господарських суб'єктів свідчить: чим більший строк дебіторської заборгованості, тим нижча вірогідність її одержання.

Умови кредитування є досить важливим чинником, який впливає на обсяги продажу. Вони полягають у встановленні для окремих покупців: 1) строків оплати, 2) знижок за своєчасність оплати, 3) строків дії знижок. Неможливо встановити однакові для всіх підприємств строки оплати покупцями відвантаженої продукції, знижки та строки дії знижок, їх повинно встановлювати підприємство самостійно залежно від своїх потреб та специфіки функціонування [1].

Якщо виникає загроза перетворення дебіторської заборгованості в сумнівну, то означає, що підприємство не просто втратить свій прибуток, а може отримати збиток, для покриття якого необхідно буде використовувати власні фінансові кошти. Тому, для того щоб підприємство могло вийти з цієї ситуації з мінімальними втратами, є можливість проводити рефінансування дебіторської заборгованості. Рефінансування дебіторської заборгованості – це прискорене переведення в інші форми оборотних активів підприємства: грошові кошти та високоліквідні короткотермінові цінні папери.

В зарубіжній практиці використовують такі форми рефінансування:

1. Факторинг у зарубіжній теорії фінансового менеджменту розглядається як фінансова операція, що полягає в поступці підприємством-продавцем права одержання коштів за платіжними документами за поставлену продукцію на користь банку або спеціалізованої компанії, що приймають на себе всі кредитні ризики по інкасації боргу. Факторингова операція сприяє скороченню періоду фінансового й операційного циклу. Головним недоліком факторингу є його вища вартість, порівняно з кредитами.

2. Форфейтинг – це спосіб фінансування (кредитування) зовнішньоекономічних операцій, який полягає в купівлі в експортера експортних вимог форфейтером (комерційним банком чи спеціалізованою

компанією) з виключенням права регресу (звотної вимоги). Експортеру виплачується залишкова сума експортної вимоги за мінусом суми дисконту. Форфейтинг має багато спільного з “експортним факторингом”. При цьому факторинг потрібно трактувати як короткостроковий інструмент фінансування, а форфейтинг – як середньо та довготерміновий спосіб кредитування зовнішньоекономічних операцій, оскільки його термін становить від 180 днів до 5 років.

3. Урахування векселів, виданих покупцями – це форма кредитування банком юридичної або фізичної особи шляхом придбання векселя до настання терміну платежу за ним зі знижкою (дисконтом) за кошти з метою одержання прибутку від погашення векселя у повній сумі. Внаслідок операції врахування вексель повністю переходить у власність банку [3].

Отже, розглянуто умови кредитування ефективного обліку дебіторської заборгованості підприємства, яка представляє собою частину загальної політики обліку оборотними активами і включає такі елементи: забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості; знижки за своєчасність оплати. Все обумовлене визначає мету обліку дебіторської заборгованості в умовах фінансово-економічної кризи, що полягає в мінімізації її обсягу та строків інкасації боргу.

Список використаних джерел:

1. Білик, М.Д., Павловська, О.В., Притуляк, Н.М., Невмержицька, Н.Ю., Фінансовий аналіз : навч. посібн.– К. : КНЕУ, 2015. – 592 с.
2. Єдинак, Т.С. Проблеми обліку дебіторською заборгованістю підприємств в умовах фінансово-економічної кризи: навч. посібн / Т.С. Єдинакю.– Держава та регіони, 2015. - С.54-57.
3. Партин, Г.О. Фінансовий менеджмент : навч. посібн. / Г.О. Партин, Н.Є. Селюченко.– Львів : Львівська політехніка, 2016. – 332 с.

УДК 336:658.16 (072)

Полоз Альбіна Олегівна

Науковий керівник:

Журавель Т.М.

ст.викладач

Харківський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ САНАЦІЇ ТА БАНКРОТСТВА ПІДПРИЄМСТВ

В умовах дії ринкових відносин суб'єкти господарювання мають постійно адаптуватися до змін попиту. Істотним є те, що серед підприємств, справи про банкрутство яких перебувають на розгляді, значний відсоток становлять такі, що тимчасово потрапили в скрутне становище. Головною метою роботи є обґрунтування теоретико-методологічних основ і практичних рекомендацій щодо удосконалення організаційно-економічного механізму санації підприємств за умов нестабільності вітчизняної економіки.

Санація є складним і комплексним поняттям. Вважається, що «метою фінансової санації є покриття поточних збитків та усунення причин їх виникнення». [4] Фінансова санація здійснюється шляхом фінансової реструктуризації звітності підприємства. Вирішальне значення для успішного проведення фінансового оздоровлення підприємства є організація ефективного менеджменту санації. Фінансова санація здійснюється в декілька етапів і має певний порядок проведення. Правовим забезпеченням фінансового механізму санації виступає законодавча база і, перш за все, Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом». [2]

Розробка плану фінансового оздоровлення здійснюється, як правило, фінансовими й контролюючими службами підприємства що перебуває у фінансовій кризі, представниками потенційного санатора, незалежними аудиторськими й консалтинговими фірмами.

Відповідно до статті 7 і 21 Закону України "Про аудиторську діяльність" аудитор має провести перевірку бухгалтерської річної звітності суб'єкта господарювання з метою надання висновку про достовірність і реальність представленої інформації і її підтвердження або не підтвердження. Головною метою санаційного аудиту є виявлення фінансового стану підприємства та розробка рекомендацій по його покращенню. [1] Методика санаційного аудиту суттєво відрізняється від методики інших видів аудиту та включає різноманітні аналітичні методи.

Серед основних причин неплатоспроможності підприємств доречно виокремити наступні: нестабільна соціально-політична ситуація; розвиток інфляційних процесів (індекс інфляції в Україні у 2016 році був найбільшим і становив 124,9 %, при цьому у 2015 році –100,5 %, а у 2014 році –99,8%); значне підвищення ціни на газ та бензин, що спровокувало збільшення собівартості продукції; нестабільність фінансового та валютного ринків; значне знецінення національної валюти; непрофесійне управління. [6]

Досліджуючи особливості здійснення процедури банкрутства в Україні, доцільно розглянути закордонний досвід. Процедура банкрутства вітчизняних підприємств може тривати роками, тому за оцінками Всесвітнього банку за показником легкості ведення бізнесу за 2017 рік Україна посідає 83 місце, а за рівнем ефективності процедури ліквідації підприємств — 141 місце із 185 країн світу. [5]

Стосовно зарубіжного досвіду: у Німеччині з 1999 р. діє законодавство про банкрутство, особливістю якого є максимальний захист прав кредиторів. Протягом 21 дня підприємство-боржник зобов'язане відновити свою платоспроможність, у протилежному випадку — самостійно подати до суду заяву про банкрутство. Недотримання даної процедури призводить до виникнення кримінальної відповідальності. Починаючи з 1994 р., у разі виявлення ознак близької неспроможності підприємства аудитор Франції повинні відправляти до суду копію аудиторського висновку. Французький суд

призначає особу, за клопотаннями якої є можливість ввести мораторій на індивідуальні дії кредиторів стосовно майна боржника [3].

Список використаних джерел:

1. Закону України "Про аудиторську діяльність» від 22 квітня 1993 р. № 3125-ХІІ (Редакція станом на 01.05.2016) // Офіційний сайт «Законодавство України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» від 30 червня 1999 р. N 784–XIV// Офіційний сайт «Законодавство України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon1.rada.gov.ua.
3. Кравченко О. В. Фінансова антикризова стратегія / О. В. Кравченко // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Функціонування економічних систем в умовах постіндустріального розвитку», Секції 4, 5, 6, Харків 22-25 жовтня 2015 року, - С. 57-61.
4. Немченко В. В. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту / За ред. проф. В.В., О.Ю. Редько. –К. : Центр навч. л-ри, 2012. – 540 с.
5. Doing Business 2016, офіційний сайт "Світового банку" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://russian.doingbusiness.org/rankings>
6. The official website of the Central Statistical Office in Ukraine. (2017). Retrieved from:<http://www.ukrstat.gov.ua/>

Носирєв О.О.
Доцент

Попов М.І.
магістрант
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПРИБУТКУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджуючи світовий досвід економічно розвинутих країн Заходу, слід зазначити, що в цих країнах еволюція концепції прибутку і пов'язаних з нею питань управління прибутком відбувалася поступово у відповідності з розвитком як самої економіки, так й економічної теорії. Прибуток є однією з основних категорій товарного виробництва. Це передусім виробнича категорія, що характеризує відносини, які складаються під час суспільного виробництва. Управління прибутком – це процес розробки та прийняття ефективних управлінських рішень за всіма основними аспектами його формування, розподілу й використання на підприємстві з метою максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періодах [1]. Плануючи прибуток, ураховують внутрішні й зовнішні умови діяльності підприємства, тобто зміни макроекономічних чинників (зміна законодавства, структури попиту, інфляції і т. ін.)

Істотно впливає на обсяг реалізації продукції, а також й на прибуток від реалізації розмір прибутку, що включається до ціни виробів. За умов формування ринкової економіки державного регулювання рентабельності продукції, зазвичай, уже нема. Отже, створюється можливість збільшення прибутку підприємства за рахунок збільшення частки прибутку в ціні окремих виробів. Цьому сприяє брак належної конкуренції, монопольне становище деяких підприємств у виробництві та реалізації багатьох видів продукції.

І.П. Склярчук [2] стверджує, що формування прибутку підприємства

перебуває в залежності від технологічного та виробничого процесів на підприємстві, зокрема від норм технологічного процесу, тривалості циклу операцій і специфіки виробництва продукції. На сьогодні ключовими факторами формування прибутку підприємства виступають: обсяг виробництва продукції; ціна сировини, матеріалів; ціна реалізованої продукції; рівень та структура витрат.

Можна стверджувати, що можливості підприємств впливати на обсяг прибутку від реалізації, змінюючи обсяги виробництва продукції, залишки нереалізованої продукції, її рентабельність, досить суттєві. Існують певні особливості у формуванні собівартості продукції промислових підприємств залежно від сфери діяльності, галузі господарства. Витрати на виробництво продукції утворюють виробничу собівартість та групуються за такими елементами: матеріальні витрати, витрати на оплату праці, відрахування на соціальні заходи, амортизація основних фондів і нематеріальних активів, інші витрати. С.О. Шарманська [3] зазначає такі функції, які притаманні прибутку, зокрема це: оцінювання ефективності діяльності підприємства; здійснення розподілу додаткового прибутку; оцінювання вартості підприємства; забезпечення економічного стимулювання. Частіше прибуток розраховується у залишках нереалізованої продукції за показником рентабельності продукції. При цьому прибуток у залишках нереалізованої продукції на початок планового періоду обчислюється множенням собівартості цих залишків на середню рентабельність продукції на підприємстві у попередньому періоді (або в четвертому кварталі попереднього року за розрахунком прибутку на плановий рік). Прибуток у залишках нереалізованої продукції можна розраховувати за методом прямого розрахунку, якщо є відповідні вихідні дані. Проте, як правило, дуже складно визначити асортимент, перелік виробів у залишках, особливо наприкінці періоду, що планується [3].

Досліджуючи ринковий механізм, зазначимо, що на регулювання процесів формування операційного прибутку підприємства значно впливає

динаміка і тип ринку, методи ведення конкурентної боротьби, сприйняття продукції споживачами, купівельна спроможність споживачів, якість товарної продукції, частота появи інноваційних товарів на ринку, інноваційний потенціал підприємства тощо [4].

Що стосується формування прибутку підприємства, то він формується переважно під час здійснення операційної і фінансово-інвестиційної діяльності. Так, формування прибутку підприємства – це безперервний процес, що містить у собі комплекс відповідних дій стосовно до забезпечення взаємоузгодженості між доходами та витратами підприємства задля одержання позитивного сальдо за рахунок використання різноманітних технологій та ресурсів й застосування методів, способів і прийомів управління ними [5].

На сьогодні необхідно розробляти і впроваджувати нові підходи як до планування, управління формування прибутку, запроваджувати індивідуальні підходи щодо планування і управління окремими підприємствами, зокрема і формування прибутку.

Список використаних джерел

1. Байстрюченко Н. О. Вплив динаміки структури капіталу на фінансово-економічні результати діяльності підприємства [Текст]: дис. канд. екон. наук : 08.00.04 / Н.О. Байстрюченко; Сум. держ. ун-т. – Суми, 2010. – 212 с.
2. Склярук І.П. Облік і аналіз формування та використання прибутку підприємств (на прикладі пивоварної промисловості): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / І.П. Склярук. – К., 2013. – 20 с.
3. Шарманська С.О. Прибуток та особливості його формування і використання в транзитній економіці: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / С.О. Шарманська. – К., 2010. – 22 с.
4. Іванченко Д.Ф. Організаційно-економічний механізм управління операційним прибутком підприємства [Текст]: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Д.Ф. Іванченко; ОНЕУ. – Одеса, 2016. – 20 с.
5. Кривицька О.Р. Формування прибутку підприємств у ринкових умовах: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / О.Р. Кривицька. – Тернопіль, 2010. – 20 с.

Сазикіна Н.Є.

здобувач вищої освіти
освітнього ступеня «магістр»
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Черкаський навчально-науковий інститут
м. Черкаси

ФІНАНСОВИЙ МЕХАНІЗМ СТРАХОВИКА – АСПЕКТИ ТЛУМАЧЕННЯ

Формування ефективно діючої системи комерційного страхування передбачає побудову збалансованої системи фінансових відносин, що регулюються за допомогою фінансового механізму. Фінансовий механізм є основним інструментом, використання якого забезпечує суб'єкту страхового підприємництва виконання поточних і стратегічних завдань.

В загальному під фінансовим механізмом страховика розуміють сукупність взаємопов'язаних та взаємоузгоджених засобів впливу, спрямованих на акумулювання коштів страхових фондів у відповідності до норм чинного законодавства з метою провадження стабільної страхової діяльності та управління ризиками.

Визначення економічної природи фінансового механізму страхових компаній включає два аспекти – загальноекономічний зміст цього поняття та склад елементів, що формують його конструкцію. Наразі серед вітчизняних науковців триває дискусія щодо власне тлумачення цього поняття так і щодо розуміння його складових та їх функціонального призначення в процесі формування та використання фондів грошових коштів приватних страхових компаній. З одного боку, це пов'язано з умовами, в яких відбувається його функціонування, а з іншого, – зі сферою фінансових відносин.

Таблиця 1

Теоретико-методичні підходи до змісту поняття «фінансовий механізм»

Автор, джерело	Зміст поняття
Кириленко В. [1]	сукупність конкретних фінансових методів та важелів впливу на формування і використання фінансових ресурсів з метою забезпечення функціонування й розвитку державних структур, суб'єктів господарювання і населення. Елементами ФМ є фінансові методи, важелі, інструменти, нормативно-правове, інформаційне та організаційне забезпечення. Структура фінансового механізму будується на двох підсистемах: фінансовому забезпеченні і фінансовому регулюванні, а також системі важелів впливу.

Кірейцев Г. [2]	сукупність методів реалізації економічних інтересів шляхом фінансового впливу на соціально-економічний розвиток підприємства. Складовими фінансового механізму є: фінансове забезпечення, регулювання та система фінансових індикаторів.
Юрій С., Федосов М., Алексеева Л. [3]	комплекс фінансових методів і важелів на соціально-економічний розвиток суспільства. Крім фінансових методів та важелів, розглядають ще форми та інструменти, як елементи фінансового механізму.
Базилевич В., Баластрик Л. [4]	сукупність економіко-організаційних та правових форм і методів управління фінансовою діяльністю держави в процесі створення й використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, господарських суб'єктів і населення».

Таким чином, в основу наведених вище трактувань дефініції «фінансовий механізм» покладено відповідний метод мобілізації та використання фінансових ресурсів. У фінансовій науці відомі такі методи формування та використання фондів грошових коштів: фіскальний; бюджетний; емісійний; інвестиційний; кредитний; оренда; страховий; дарування; ігровий метод.

Таблиця 2

Характеристика методів формування та використання фондів грошових коштів страховика

Метод	Характеристика
Інвестиційний	Відносини, при яких вирішується завдання формування фондів на основі інвестиційного методу, мають одну суттєву ознаку - інвестори отримують корпоративні права в обмін на вкладені ресурси (а разом з корпоративними правами та право на отримання дивідендів).
Страховий	використовується для формування ресурсів страхових компаній і державних централізованих фондів соціального страхування. Ресурси страхових компаній формуються на підставі договорів страхування. Учасниками договірних відносин, з одного боку, виступають страхові компанії, з іншого боку - будь-які суб'єкти господарювання (включаючи і самі страхові компанії). Відбувається двосторонній рух вартості, але зустрічний рух вартості відбувається після настання страхового випадку (події).

На нашу думку, фінансовий механізм страхових компаній – це система фінансових форм та методів, інструментів та важелів, властивих комерційному страхуванню, що використовуються для формування фінансових ресурсів та їх ефективного використання страховиками з метою захисту страхувальників від наслідків страхових випадків. В запропонованому визначенні враховано всі позиції, що стосуються загальнотеоретичних підходів до тлумачення категорії «фінансовий

механізм» та відображено фінансові відносини комерційного страхування з приводу формування та використання фінансових ресурсів страховиками.

Список використаних джерел:

1. Кириленко В. Складові елементи структури фінансового механізму державного управління / Віталій Кириленко // Наука молода. – 2008. – № 9. – С. 23-30.
2. Лондар С. Л. Фінанси : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця : Нова Книга, 2009. – 384 с.
3. Фінанси : підруч. / [С. І. Юрій, В. М. Федосов, Л. М. Алексеєнко та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. – К. : Знання, 2008. – 611 с.
4. Базилевич В. Д. Державні фінанси : навч. посіб. / В. Д. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. – К. : Атіка, 2002. – 368 с.

Свергун О.А.

Студентка 4 курсу Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»

Науковий керівник

Журавель Тетяна Миколаївна

ст. викладач кафедри фінансів, банківської справи та страхування ХННІ ДВНЗ УБС
Харків

СТРАХУВАННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: РОЗВИТОК РИНКУ АВТОЦИВІЛКИ В УКРАЇНІ

У нинішні скрутні для України часи, страхування привертає до себе все більшої уваги й змінює ставлення громадян. Необхідність страхування усвідомлюється як невід’ємний елемент повноцінної фінансової системи та захист прав громадян. Страхування відповідальності нараз є відносно молодого галуззю для нашої країни, хоча більшість країн світу вже давно практикує такий вид страхування. Одним з найвідоміших видів страхування відповідальності є ОСЦПВ – обов’язкове страхування цивільної відповідальності власників наземних транспортних засобів перед третіми особами. Згідно Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» від 1 липня 2004 року, мати Автоцивілку – обов’язкове правило в Україні недотримання якого тягне за собою відповідальність у вигляді сплати штрафу у розмірі від двадцяти п’яти до п’ятдесяти неоподатковуваних розмірів доходів громадян [1].

Сутність цього виду страхування полягає у тому, що при настанні страхового випадку виплати здійснюються стороні, якій було завдано збитків з вини власника забезпеченого страховкою автомобіля, а не самому власнику. Як свідчить статистика, на теперішній час, таких страхових випадків набагато більше ніж було раніше. З одного боку, це пояснюється стрімким зростанням чисельності власників автотранспортних засобів, з іншого -

високим рівнем небезпеки цього виду транспорту. Згідно з даними статистики, за період з 01.01.2017 по 31.08 2017 року загальна кількість ДТП склала 102 826 шт., що на 8435 шт. більше за аналогічний період 2016 року. У середньому по Україні, 423 дорожньо-транспортні пригоди відбувається кожного дня [2].

Ще однією з причин збільшеної уваги до ОСЦПВ є стрімке зростання кількості автомобілів в Україні. Середня кількість автомобілів на тисячу українців у 2016 році перевищила 200 одиниць. Лідером за рівнем автомобілізації став Київ, де на 1 тис. жителів припадає вже 353 автомобілі [3].

Згідно даних моторно (транспортного) страхового бюро України (єдиного об'єднання страховиків, які здійснюють обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів за шкоду, заподіяну третім особам), у 2017 році, станом на липень кількість договорів страхування, що вступили в дію становили 4401401 шт. загальною сумою страхових платежів 2 138 116 163 грн. За період з січня по липень 2017 року, кількість врегульованих вимог загальною сумою 1 071 686 505 грн. складала 78 474 шт. Це означає, що страховий бізнес у Україні працює у прибуток, навіть й при великому відшкодуванні [2].

Загалом, за 1 квартал 2017 року лідером у страхуванні ОСЦПВ стала «НАСК Оранта» з наступним співвідношенням загальних премій до виплат (рис.1.)

Рисунок 1. Рівень виплат та премій НАСК ОРАНТИ за ОСЦПВ

Страхова компанія НАСК «Оранта» уклала за I квартал 2017 року договорів з загальною сумою премії 282 000 грн. Рівень виплат за даною страховою компанією складає 34,9 % від загального числа. Взагалі-то, показник рівня виплат має важливе значення для аналізу діяльності страхових компаній страхового ринку. Але є й інші компанії, рівень виплат за якими складає більше половини страхової премії. До таких компаній можна віднести ІНГО Україна з рівнем виплат 56,3% від премій. Також до списку таких страхових компаній відноситься й «Саламандра - Україна» із рівнем виплат 129,50 % [3]. Рівень виплат вказує як на недоліки, так і на активну роботу компанії: «Саламандра - Україна», необхідно більш прискіпливо перевіряти клієнтів та можливі ризики від ведення справ з ними.

Підсумовуючи вище сказане необхідно зазначити, що необхідність управління процесом мінімізації та компенсації збитків, зумовлених професійною відповідальністю, представляє одну з важливих проблем сучасної економіки та зумовлює використання різних способів мінімізації, одним з яких виступає страхування. Тож, ринок страхування відповідальності, нараз, лише розвивається в Україні, найбільше він виражений у страхуванні відповідальності ОСЦВП, що пояснюється обов'язковим характером цього виду страхування встановленим державою.

Список використаних джерел:

1. Офіційна сторінка страхової компанії «ІНГО Україна» [Електронний ресурс] – Режим доступу: ingo.kiev.ua
2. Офіційний сайт МТСБУ [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.mtsbu.ua/ua/>
3. Рейтинг страхових компаній України 2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу <http://www.kriza.com.ua/rejting-strahovyh-kompanij-ukrainy-2016/>

Ситник І.П.

к.т.н., доцент кафедри фінансів

Михайлюк М.Ю.

студентка

Національний університет харчових технологій

м. Київ

ЕЛЕКТРОННІ СТРАХОВІ ПОСЛУГИ

З часом, все більша кількість фінансових інститутів використовують можливості мережі Інтернет для надання своїх послуг. Практика продажу в Інтернет не оминула і таку сферу діяльності, як страхування. Використовуючи Інтернет, страховики проникають на ринок, оминаючи довгий процес створення традиційних каналів продажу. Це дозволяє знижувати ціну на страхову послугу, відтак залучається більша кількість клієнтів та збільшується конкурентоспроможність.

З кожним роком статистика онлайн продажів продовжує рости, частка інтернет-страхування також показує зростаючий інтерес. Впровадження інформаційних технологій змінило діяльність та роль учасників страхових відносин в управлінні ризиками. Докорінні зміни в поведінці споживачів відбулися завдяки світовій мережі, за допомогою якої страхувальники мають цілодобовий та географічно-необмежений доступ до великого об'єму інформації. Страховики, в свою чергу, активно просувають свої бренди та послуги в Інтернеті та шукають шляхи залучення клієнтів за допомогою мобільних додатків і телекомунікацій [2].

Інтернет-страхування – це взаємодія інтересів між страховою компанією і клієнтом, котра виникає при продажі страхового продукту та його обслуговуванні, але вироблена за допомогою мережі Інтернет.

Нині розвиток Інтернет-страхування в Україні покращується, все більше осіб відвідують електронні сайти страхових компаній, про що свідчать данні Internet Insurance Rating. Internet Insurance Rating (IIR) - це рейтинг популярності страхових компаній України в мережі Інтернет, який

складений на підставі ключових показників за період 1 календарний місяць, наведено в табл.1 [1].

Таблиця 1

Рейтинг страхових компаній України в мережі Інтернет (online)

№	Страхова компанія	Підписики в Facebook	Запити в Google	Google Trends	Рейтинг Alexa	Рейтинг SimilarWeb
1	PZU Україна	16 950	14 110	45	7,551	7,838
2	Uniq	16 387	6 070	45	13,149	9,983
3	АХА Страхування	16 084	6 020	47	13,113	13,146
4	ВУСО	6 768	6 010	43	13,090	15,098
5	ТАС СГ	2 141	5 200	52	8,921	18,887
6	Оранта	1 631	6 950	38	32,627	39,694
7	Провідна	1 126	6 500	32	16,613	22,830
8	Універсальна	3 630	3 240	34	33,776	39,924
9	ІНГО Україна	1 365	2 570	27	18,679	15,327
10	Альфа Страхування	1 389	2 015	26	25,467	17,211

В Україні за останні роки основною метою страхових компаній стало удосконалення продажу в режимі онлайн. Мотивація такого кроку проста – з розвитком бізнесу страховики шукають нові й маловитратні канали збуту своїх продуктів. Розрахуватися з кур'єром страхової компанії, за куплену в мережі страховку, можна у вигляді готівки або “віртуальним способом” – за допомогою пластикової картки через одну з Інтернет-систем (“електронні гаманці”).

Більшу частину угод через Інтернет, а тим більше по системі онлайн, поки що становить страхування фізичних осіб: здоров'я, автотранспорту, громадянської відповідальності, квартир, дач, медичних витрат під час подорожей і т.д. Проте, страхові фірми займаються й корпоративними клієнтами.

Страхування юридичних осіб – продукт, як правило, нестандартний, тому потрібна індивідуальна програма, індивідуальні умови. При цьому

Інтернет використовується для котирувань. При страхуванні майна юридичних осіб діє практично така ж схема. Дані, необхідні для індивідуального котирування, представлені у формі запиту на розрахунок умов [3].

Отже, на сучасному етапі в Україні прогноз для Інтернет-страхування в цілому покращується: все більше споживачів стають онлайн-покупцями і все більший асортимент продуктів надають страхові компанії по системі онлайн. Інтернет-страхування є технологією продажу страхових послуг, вигідною як для їх продавців, так і для їх споживачів.

Список використаних джерел:

1. Офіційний сайт рейтингів страхових компаній України в мережі Інтернет (online). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrstrahovanie.com.ua/>
2. Орлова О.В. Електронні технології в системі розвитку страхового ринку України/ Орлова О.В.// - Науковий вісник/ - част.2, 2015. – С.20
3. Полчанов А.Ю. Особливості розвитку страхування в умовах поширення інтернету/ Полчанов А.Ю.// - Науковий вісник / - Випуск 1, 2015. – С.34-36

Слободяник Світлана Сергіївна
Студентка 1-ЕТ курсу (магістр)
ЧНУ ім. Богдана Хмельницького
м. Черкаси

ОСОБЛИВОСТІ ОПЛАТИ ПРАЦІ В КМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНИ)

Постановка проблеми. Заробітна плата є головним складовим елементом у структурі доходів населення. Саме розмір заробітної плати є найбільш потужним стимулом підвищення продуктивності праці та розвитку економіки країни. В Україні заробітна плата не в достатній мірі виконує свої функції, тому є доцільним визначити основні проблеми формування оплати праці в сучасних умовах реформування національної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам формування та функціонування заробітної плати приділяли увагу багато науковців, а саме – М.П. Войнаренко, А.М. Колот, В.С. Моречний, В.К. Мортіков та ін., які змістовно розглядали найважливіші проблеми оплати праці у вітчизняній економіці, що склалися на сьогодні.

Метою дослідження є аналіз існуючих проблем та чинників формування оплати праці в Україні та розробка заходів з оптимізації національної політики доходів й удосконалення системи оплати праці.

Виклад основного матеріалу. Згідно з Законом України «Про оплату праці» [2, ст. 1], заробітна плата – це винагорода, обчислена у грошовому вираженні, яку за трудовим договором роботодавець виплачує працівникові за виконану ним роботу. Інакше кажучи, заробітна плата – це ціна, що виплачується за використання праці.

Заробітна плата являє собою один з головних показників і чинників рівня соціально-економічного життя кожної країни, колективу, людини. Найгострішою соціальною проблемою в Україні останнім часом спостерігається гостра проблема щодо невідповідності розміру заробітної

плати реальній вартості рівня життя. Оплата праці українців знаходиться на одному з найнижчих рівнів серед країн Європи та у світі.

За останні роки ми можемо спостерігати тенденцію щодо зменшення купівельної спроможності населення у зв'язку зі зростанням цін та невідповідності розміру заробітної плати реаліям розвитку національної економіки. Так, за період з 2014 по 2016 рр. відбулися зміни у структурі доходів населення України.

1) Зокрема, зміни у структурі доходів населення (питома вага заробітної плати знизилася з 39,3 до 37,9%); доходів від власності з 5,4 до 3,9%; соціальної допомоги з 33,7 до 33,2%

2) зміни у структурі витрат населення: питома вага витрат на придбання товарів та послуг збільшилася з 80,7 до 87,2%; поточні податки збільшилися з 7,7 до 8,3%; зменшилась питома вага заощаджень з 9,9 до 3,4%;

3) збільшення заборгованості із виплати заробітної плати на 42,5% (з 1320 до 1881 млн.грн). [1]

На думку фахівців [3, с.70] серед накопичених проблем у сфері оплати праці особливе місце посідає низька питома вага витрат на робочу силу в собівартості виробництва. Згідно проведеного аналізу формування заробітної плати в Україні можна зазначити основні причинами низького розміру заробітної плати: по-перше, висока матеріаломісткість української продукції та неефективне використання сировини і матеріалів; по-друге, низька ефективність та продуктивність праці; по-третє, недосконала організація процесів праці та менеджменту на підприємствах.

На сьогодні в Україні існує значна кількість невирішених проблем і протиріч у сфері оплати праці. Час «диктує» необхідність створення такої системи оплати праці, яка б формувала могутні стимули розвитку праці та виробництва. Оптимальними шляхами вирішення проблем оплати праці вважаємо такі:

- реформувати трудове законодавство з питань соціально-трудоких відносин і оплати праці; відновити купівельну спроможність заробітної плати на основі підвищення рівня реальної зарплати;

- для забезпечення соціальних прав громадян та дотримання державних соціальних гарантій, а також стабілізації цінової ситуації на споживчому ринку слід затвердити перелік споживчих товарів, на які встановлюються державні фіксовані ціни;

- вдосконалити механізм державного регулювання оплати праці та соціального забезпечення, який ґрунтувався б на сучасній концепції гідної праці, новітніх теоретико-методологічних розробках та врахував би перспективи соціально-економічного розвитку суспільства;

- підвищити роль тарифної системи як стимулюючої та регулюючої основи до високої продуктивності праці; вдосконалити методологію формування та оптимізувати склад споживчого кошика з урахуванням сучасних потреб людини;

- розробити і запровадити методику розрахунку регіональних прожиткових мінімумів, які через коефіцієнти регіональних цін на встановлені набори продовольчих, непродовольчих товарів та послуг дозволяли б обґрунтовано коригувати загальнодержавний рівень прожиткового мінімуму.

Отже, підсумовуючи все вище наведене можна дійти висновку, що удосконалювання систем оплати праці, пошук нових рішень може допомогти вирішити в Україні цілу низку проблем, пов'язаних із заробітною платою, якісно поліпшити її стан та створити підґрунтя для підвищення зацікавленості працівників до високопродуктивної праці вже в найближчому майбутньому. Все це може стати стимулом до економічного підйому нашої країни.

Список літератури:

1. Державний комітет статистики. Демографічна і соціальна статистика. Оплата праці і соціально-трудова відносина [Електрон. ресурс]. – Режим доступу <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Закон України «Про оплату праці» [Електронний ресурс] : Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
3. Мортіков В.К. Взаємодія попиту на працю й заробітної плати в ринковій економіці / В.К. Мотріков //Україна: аспекти праці. – 2016. – №7. – 64-72 С.

Слуцька Т.С.

студентка факультету «Маркетинг»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

МЕТОДИ СТИМУЛЮВАННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Перехід України до концепції сталого розвитку передбачає впровадження інноваційно-інвестиційної моделі економіки, вирішення завдань модернізації промисловості та сільського господарства, підвищення конкурентоздатності продукції, товарів, послуг як на національному, так і на світовому ринках. Це потребує залучення значних фінансових ресурсів, зокрема прямих іноземних інвестицій.

Необхідність створення привабливих умов для прямих іноземних інвестицій (ПІІ) визначається можливістю отримання нових робочих місць, модернізації основного капіталу, впровадження інноваційних технологій, збільшення експорту, притоку іноземної валюти, підвищення конкурентоспроможності та покращення економічної ситуації країни.

Україна зацікавлена у покращенні інвестиційного клімату, адже інвестиційні ресурси є однією із складових фундаменту, який дозволяє функціонувати країні. Україна повинна залучати ПІІ для виведення країни з кризового стану, покращення технічного та організаційного станів підприємств, поширення інноваційної діяльності та інтеграції з країнами ЄС. Динаміку обсягів ПІІ за 2007-2017 рр. наведено на рис. 1.

Обсяг ПІІ з 2006 р. по 2013 р. постійно зростав, що характеризується позитивними коливаннями економіки країни та збільшенням рівня довіри інвесторів. Однак, темпи щорічного приросту були невеликими, що вказує на певні недоліки: нестабільність в економічному та політичному аспектах країни, високе податкове навантаження, недосконалість інвестиційного законодавства, відсутність надійної та дієвої системи страхування іноземних

інвестицій та корупція і бюрократизм на всіх рівнях економіки.

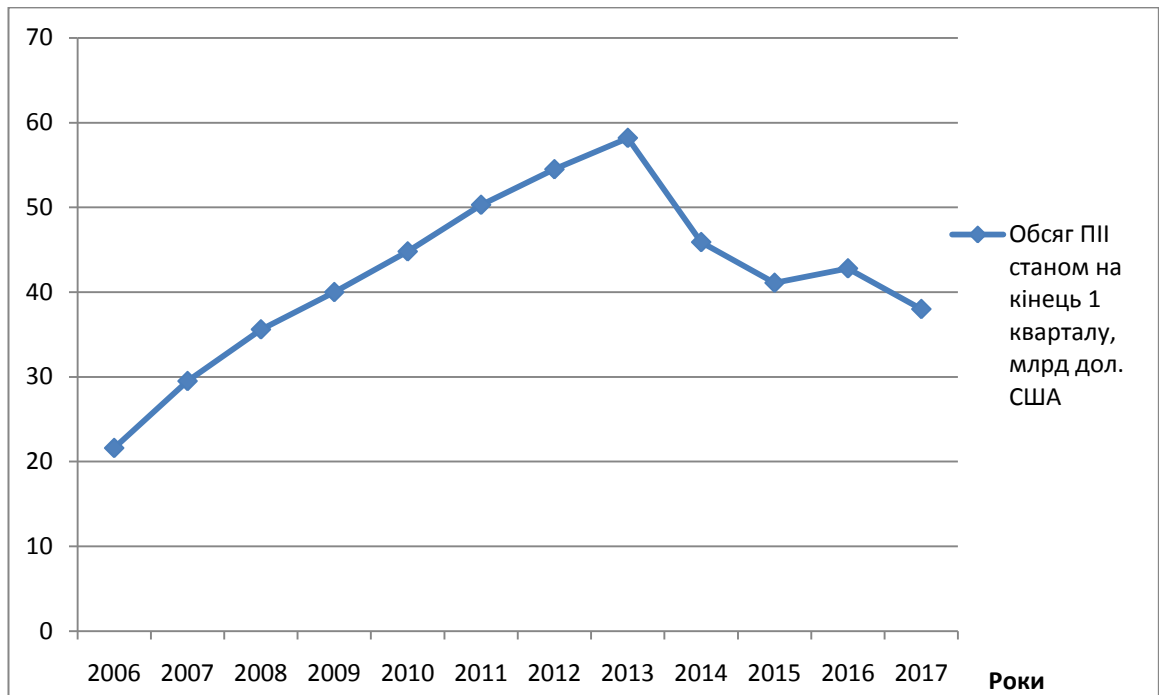

Рис. 1. Динаміка надходження прямих іноземних інвестицій в Україну за 2006-2016 рр., млрд дол. США

* Джерело: складено автором за даними [1]

У 2014 р. обсяг ПІІ стрімко скоротився порівняно з 2013 р., що спричинено втратою контролю над східною частиною України, зниженням курсу національної валюти, занепадом економічного стану країни, посиленням бюрократизму і зниженням довіри інвесторів та нестабільною ситуацією в країні. Далі спостерігаємо коливання, тому що з кожним роком показник змінює свій вектор руху. У 2015 р. спад зумовлений продовженням політичного конфлікту на сході країни, неможливістю влади контролювати процеси, що відбуваються у країні. У 2016 р. більша частина іноземних інвестицій була направлена у страхову діяльність на фінансовий сектор у зв'язку з вимогами до капіталізації в банківській сфері. На 01.10.17 р. обсяг ПІІ становив 39,719 млрд дол., що на 5,9 % більше від показника на початок року, але порівняно з аналогічним періодом 2016 р. він показує спад.

Однак, Україна повинна працювати над збільшенням привабливості для залучення ПІІ. На нашу думку, найбільш доцільними кроками для збільшення обсягів ПІІ є: 1) зниження податкових ставок, що змусить

інвесторів перерахувати можливий свій виграш у разі інвестицій; 2) вдосконалення інвестиційного законодавства, створення додаткових пільг для інвесторів та фірм, в які інвестують; 3) оновлення ЗУ «Про страхування», а саме – внесення поправки щодо страхування інвестицій, спрямованих не лише у пріоритетні сектори економіки, що визначені КМУ [2]; 4) доповнення металургійного комплексу (а саме у напрям знаходження нових газових родовищ) та легкої промисловості до пріоритетних галузей економіки, яким у разі інвестицій надаються додаткові переваги [3].

Для економічного зростання, в першу чергу, необхідно стабілізувати стан у країні, владнати зовнішні політичні негаразди, досягнути максимальної прозорості в законодавстві, покращувати стан національних підприємств задля збільшення доходності, а отже, збільшення привабливості для інвесторів. Також, в епоху інновацій ми повинні запропонувати іноземним інвесторам максимальну кількість якісних стартапів з потенціалом.

Список використаних джерел:

1. Сайт Державної служби статистики України. Прямі інвестиції (акціонерний капітал) з країн світу в економіці України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Закон України «Про страхування» 85/96-вр від 01.01.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>
3. Закон України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» №5205-VI від 6.09.2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5205-17>
4. Гаврилюк О. В. Інвестиційний імідж та інвестиційна привабливість України / О. В. Гаврилюк // Фінанси України. – 2008. – № 2. – С. 68–81.

Стефуріна О.О.

Студентка 2-го курсу магістратур, спеціальність «Облік і оподаткування»
Київський інститут банківської справи

Науковий керівник:

Безверхий Костянтин Вікторович

к.е.н., докторант кафедри обліку і оподаткування ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ»

Розширення ринків збуту продукції в країні ЄС потребує від суб'єктів господарювання забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень на основі фінансового аналізу. Саме тому для прийняття правильного управлінського рішення великого значення набуває питання щодо розкриття терміну «фінансовий аналіз» з урахуванням всіх тенденцій його розвитку.

Питання визначення економічної сутності фінансового аналізу в різний час розглядалися дослідниками в таких ракурсах:

а) як складова фінансового менеджменту (Бланк І.А., Івахненко В.М., Горбаток М.І., Львовчкін В.С., Базилінська О.Я. [2, с. 27; 5, с. 23; 19, с. 4]);

б) яку система наукових знань (Єлейко Я.І., Кандибка О.М., Лапішко М.Л., Смовженко Т.С., Заруба О., Лахтіонова Л.А., Школьник І.О., Шеремет А.Д. [4, с. 7; 7, с. 5; 9, с. 15; 18, с. 11; 20, с. 2]);

в) як методи, способи і оцінки прогнозування фінансового стану підприємства (Балабанов І., Ковальов В.В., Крейніна М.Н., Маяцька І.Н., Поддєрьогін А.М., Лучко М. Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І., Мних Є.В. [3, с. 5; 6, с. 54; 8, с. 7; 10, с. 17; 14, с. 395; 15, с. 6; 16, с. 25]);

г) як процес дослідження фінансового стану і результатів діяльності підприємства (Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Новашіна Т.С., Карпунін В.І., Волнін В.А., Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В., Тарасенко Н.В., Грабовецький Б.Є. [1, с.11; 11, с. 43; 12, с. 4; 13, с. 7; 17, с. 7]).

Визначення поняття «фінансовий аналіз» в літературних джерелах наведено в табл. 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «фінансовий аналіз» у працях авторів

№ з/п	Автор	Визначення
1	Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М. [1, с. 11]	Фінансовий аналіз — це процес дослідження фінансового стану і основних результатів фінансово-господарської діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку, це засіб накопичення, трансформації й використання інформації фінансового характеру
2	Бланк І.А. [2, с. 27]	Фінансовий аналіз є прикладним науковим напрямком, що історично сформувався в рамках бухгалтерського обліку і пізніше ввійшов як складова частина в систему фінансового менеджменту
3	Балабанов І. [3, с. 5]	Фінансовий аналіз – це метод оцінки ретроспективного (тобто того, що було) і перспективного (того, що буде у майбутньому) фінансового стану господарського суб'єкта на основі вивчення залежності й динаміки показників фінансової інформації. Одночасно фінансовий аналіз є основною частиною фінансового планування
4	Слейко Я.І., Кандибка О.М., Лапішко М.Л., Смовженко Т.С. [4, с. 7]	Фінансовий аналіз — це складова загальноекономічного аналізу господарської діяльності, що охоплює два взаємопов'язаних блоки: зовнішній та внутрішній фінансовий аналіз. Такий розподіл досить умовний і відповідає поділу бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський, що є об'єктивною потребою у процесі діяльності підприємства
5	Івахненко В.М., Горбатов М.І., Львовичкін В.С. [5, с. 23]	Фінансовий аналіз – це засіб накопичення трансформації й використання інформації фінансового характеру. Він є одним із головних елементів фінансового менеджменту, аудиту та фінансової політики підприємства
6	Ковальов В.В. [6, с. 54]	Фінансовий аналіз – це метод оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської звітності
7	Заруба О. [7, с. 5]	Фінансовий аналіз – це процес прийняття рішень, що стосуються прибуткового використання тимчасово вільних коштів
8	Крейніна М.Н. [8, с. 7]	Фінансовий аналіз — оцінка фінансових результатів діяльності ФП, їх фінансового стану на основі системи ключових показників, визначення межі фінансової стійкості та оцінка перспектив зміни фінансового стану
9	Лахтіонова Л.А. [9, с. 15]	Фінансовий аналіз – це система способів накопичення, опрацювання, трансформації та використання інформації фінансового характеру з метою забезпечення життєдіяльності господарюючого суб'єкта в умовах дії ринку та панування конкуренції
10	Маяцька І.Н. [10, с. 17]	Фінансовий аналіз – це сукупність методів, застосовуваних для обробки та інтерпретації (тлумачення) даних про фінансово-економічної діяльності організації з метою прийняття рішень про її розвиток
11	Новашіна Т.С., Карпунін В.І., Волнін В.А. [11, с. 43]	Фінансовий аналіз – це метод наукового дослідження, який застосовується для обробки інформації про фінансову діяльність господарюючого суб'єкта (організації)

12	Сокольська Р.Б., Зелікман В.Д., Акімова Т.В. [12, с. 4]	Фінансовий аналіз є процесом дослідження фінансового стану і результатів діяльності підприємства з метою виявлення резервів підвищення його ринкової вартості і забезпечення ефективного розвитку
13	Тарасенко Н.В. [13, с. 7]	Фінансовий аналіз – це процес дослідження фінансового стану й основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого підвищення його ринкової вартості
14	Поддєрьогін А.М. [14, с. 395]	Фінансовий аналіз – це спосіб оцінювання і прогнозування фінансового стану підприємства на підставі його бухгалтерської та фінансової звітності і оперативних даних.
15	Лучко М.Р., Жукевич С.М., Фаріон А.І. [15, с. 6]	Фінансовий аналіз – це метод оцінки і прогнозування фінансового стану підприємства на основі його бухгалтерської звітності
16	Мних Є.В. [16, с. 25]	Фінансовий аналіз – спосіб нагромадження, трансформації і використання інформації фінансового характеру, що має за мету: оцінити поточний і перспективний фінансовий стан підприємства, визначити можливі доцільні темпи розвитку підприємства з позицій фінансового їхнього забезпечення, виявити доступні джерела засобів і оцінити можливість і доцільність їхньої мобілізації, спрогнозувати положення підприємства на ринку капіталів
17	Грабовецький Б.Є. [17, с. 7]	Фінансовий аналіз – це процес дослідження фінансового стану й основних результатів фінансової діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого підвищення його ринкової вартості й забезпечення ефективного розвитку
18	Школьник І.О. [18, с. 11]	Фінансовий аналіз є частиною системи спеціальних знань, що забезпечує вивчення господарських процесів і явищ в їх взаємозв'язку та взаємообумовленості за даними обліку, звітності та іншої економічної інформації
19	Базилінська О.Я. [19, с. 4]	Фінансовий аналіз – це складова фінансового менеджменту, яка ґрунтується на даних фінансової звітності і спрямована на накопичення, оброблення та використання інформації фінансового характеру, та є основою прийняття управлінських рішень на мікрорівні, тобто на рівні суб'єктів господарювання
20	Шеремет А.Д. [20, с. 2]	Фінансовий аналіз – це аналіз фінансових показників, які відображають фінансові результати діяльності та фінансовий стан установи

В табл. 2 відображено річну динаміку публікаційної активності дослідженої нами вибірки вчених-економістів з визначення сутності поняття «фінансовий аналіз» з 1998 по 2016 рік.

Річна динаміка публікаційної активності авторів з визначення поняття «фінансовий аналіз» з 1998 по 2016 рік

№ з/п	Автор	Роки													
		1998	1999	2000	2001	2003	2005	2006	2007	2008	2009	2011	2013	2014	2016
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	Білик М.Д.	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
2	Бланк І.А.	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
3	Балабанов І.	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
4	Слейко Я.І.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	Івахненко В.М.	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6	Ковальов В.В.	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-
7	Заруба О.	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	Крейніна М.Н.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9	Лахтіонова Л.А.	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	Маяцька І.Н.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
11	Новашіна Т.С.	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-
12	Сокольська Р.Б.	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-
13	Тарасенко Н.В.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
14	Поддєрьогін А.М.	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	Лучко М.Р.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
16	Мних Є.В.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-
17	Грабовецький Б.Є.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-
18	Школьник І.О.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+
19	Базілінська О.Я.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-
20	Шеремет А.Д.	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Σ	Всього:	1	1	2	1	1	2	1	3	1	1	2	1	1	2

Як видно з табл. 2, у 2007 році публікаційна активність сягнула максимуму – 3 визначення, що свідчить про підвищення актуальності цього питання. А у 2002, 2004, 2010, 2012 та 2015-ому роках публікаційної активності авторів з дослідженої нами вибірки взагалі не було.

Отже, розглянувши і узагальнивши підходи різних авторів до визначення економічної сутності поняття «фінансовий аналіз», можна трактувати його як сукупність методів опрацювання необхідної фінансової інформації, які спрямовані на визначення ресурсів та джерел їх формування для ухвалення ефективного управлінського рішення.

Список використаних джерел:

1. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька Н. Ю. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 592 с.
2. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту. Т.2. — К.: Ніка. — Центр, 2007. — 487 с.
3. Брейли Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов: Пер. с англ. Н. Барышниковой. — М.: ЗАО «Олимп-Бизнес», 2007. — 1008 с.
4. Єлейко Я.І., Кандибка О.М., Лапішко М.Л., Смовженко Т.С. Основи фінансового аналізу. — К., 2000. — 138 с.
5. Івахненко В. М., Горбатов М. І., Львовчкін В. С. Економічний аналіз: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 1999. — 176 с.
6. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление денежными потоками, прибылью и рентабельностью [Текст] // В.В. Ковалев — М.: Проспект, 2007. — 336 с.
7. Крамаренко Г.О. Фінансовий аналіз та планування. — Київ: Центр навчальної літератури, 2003. — 224 с.
8. Крейнина М.Н. Финансовый менеджмент: Учебное пособие / М.Н. Крейнина. — М.: Дело и сервис, 1998. — 304 с.
9. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання: [монографія] / Л.А. Лахтіонова. — К.: КНЕУ, 2001. — 387 с.
10. Маяцкая И.Н. Экономические основы социальной работы: Учебник для бакалавров / И. Н. Маяцкая; Под ред. д.э.н., проф. И. Н. Маяцкой. - М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2013. — 264 с.
11. Новашина Т.С., Карпунин В.И., Волнин В.А. Финансовый менеджмент / Учебное пособие, Московская финансово-промышленная академия.- М.: МФПА, 2005. — 255 с.
12. Сокольська Р. Б., Зелікман В. Д., Акімова Т. В. Фінансовий аналіз: Конспект лекцій. — Дніпропетровськ: НМетАУ, 2006. — 37 с.
13. Тарасенко Н.В. Фінансовий аналіз : навч. посібник / Н.В. Тарасенко, І.М. Вагнер. — Львів: Новий світ-2000, 2011. — 444 с.
14. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. — К.: КНЕУ, 2000. — 460 с.
15. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М.Р. Лучко, С.М. Жукевич, А.І. Фаріон. — Тернопіль: ТНЕУ, 2016. — 304 с.
16. Фінансовий аналіз : підручник / Є.В. Мних, Н.С. Барабаш. — К. :Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. — 536 с.

17. Фінансовий аналіз та звітність : навчальний посібник / Б.Є. Грабовецький, І.В. Шварц. – Вінниця: ВНТУ, 2011. – 281 с.
18. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник. / За заг. ред. Школьник І.О. [І.О. Школьник, І.М. Боярко, О.В. Дейнека та ін.] – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 368 с.
19. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Я. Базилінська. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 328 с.
20. Шеремет А.Д., Негашев Е.В. Методика финансового анализа деятельности коммерческих организаций. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2008. – 208 с.

ОСОБЛИВОСТІ БЕЗРОБІТТЯ НА ЧЕРКАЩИНІ

Безробіття є центральною соціальною проблемою сучасного суспільства. Загалом, феномен безробіття – найбільш гостра проблема, з якою стикається населення України, зокрема і Черкаська область. Причиною такого розповсюдженого явища є неефективність використання робочої сили у минулому і відсутність економічних умов, які б дали змогу людям застосовувати свої навички у продуктивній роботі за гідну заробітну плату. Саме тому це явище є як економічною, так і соціальною проблемою.

На Черкащині кількість зареєстрованих безробітних станом на 1 січня 2017 р. становила 22,5 тис. осіб. Допомогу по безробіттю отримували 86,6% громадян, які мали статус безробітного. Протягом 2016 року спостерігались негативні тенденції на ринку праці: збільшилася кількість вивільнених працівників з підприємств області та чисельність найманих працівників, які перебували в умовах вимушеної неповної зайнятості, збільшились темпи реєстрації незайнятих громадян в центрах зайнятості області. За даними Державної служби зайнятості [1] у січні-грудні 2016 року за сприянням у працевлаштуванні до центрів зайнятості звернулося на 10% більше, ніж за аналогічний період 2015 року.

Рівень реального безробіття населення Черкаської області у 2015 р. становив 9,8%. Порівняно з середнім значенням в Україні протягом 2000–2015 рр. рівень реального безробіття в області був значно більшим зі стійкою тенденцією поглиблення різниці між ними. Рівень зареєстрованого безробіття (як відношення кількості зареєстрованих у Державній службі зайнятості безробітних на кінець року до кількості населення працездатного віку) був втричі меншим реального. Коливання його між районами області були суттєві: максимальне значення у п'ять разів перевищувало мінімальне. Порівняно з 2005 р. відбулося його значне скорочення і у 2010 р. рівень зареєстрованого безробіття був 3,3% (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка реального і зареєстрованого рівнів безробіття Черкаської області у 2000–2015 рр.

Регіон	2000	2005	2010	2015
	Рівень реального безробіття за методикою МОП, %			
Черкаська область	11,7	9,8	9,9	9,8
Україна	11,6	7,2	8,1	9,5
Рівень безробіття за національною методикою, %				
Черкаська область	4,1	5,2	3,3	2,8
Україна	4,1	3,1	2,0	1,6

Джерело [1; 2]

За даними табл. 1 чітко видно значну розбіжність між зареєстрованим безробіттям та реальним, при чому спостерігається тенденція до зменшення кількості зареєстрованих офіційно. Це пов'язано зі змінами та ускладненнями щодо умов надання офіційного статусу безробітного.

На кінець III кварталу 2017 року рівень зареєстрованого безробіття зріс майже у кожному регіоні України. Проте, Черкащина стала своєрідним рекордсменом: у нас цей показник досяг 3% – при середньому по Україні рівні у 1,2 % [3].

Така невідповідність показників зареєстрованого безробіття та розрахованого центром статистики є однією з парадоксальних характеристик ринку праці України. Оскільки не існувало та не існує жодного регіону та жодного періоду, де і коли б показники зареєстрованого безробіття співпали з відповідними показниками, розрахованими за методологією МОП. Різницю між ними не можна пояснити особливостями регіональної політики зайнятості або відмінностями поведінки певних соціально-демографічних груп, оскільки при їх розрахунку використовуються різні методики збору та обчислення даних.

Беззаперечним є і той факт, що показники зареєстрованого безробіття набагато нижчі від аналогічних показників, розрахованих за методологією МОП, через недостатній рівень ефективності державної інфраструктури, призначеної для обслуговування ринку праці, у зв'язку з чим значна частина населення не

розраховує на допомогу служби зайнятості у пошуках роботи, намагаючись працевлаштуватися самостійно [4, с. 230].

Отже, проблема безробіття в Черкаській області як в країні в цілому залишається однією з найболючіших. Беручи до уваги досвід провідних країн світу, для подолання безробіття необхідно перш за все: створити сприятливий інвестиційний клімат; збільшити державне фінансування програм професійного навчання; збільшити фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітним, стимулювати підприємців до навчання, перекваліфікації й подальшого працевлаштування додаткової робочої сили, залучення приватного (як вітчизняного, так і іноземного) капіталу в райони зі стійким рівнем безробіття, знизити податки для підприємств, за умови збереження робочих місць (для компенсування витрат на прийом нових працівників), створити умови для зростання само зайнятості та системної підтримки розвитку молодіжного підприємства та її інституційного забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Зайнятість та безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ck.ukrstat.gov.ua>
2. Ринок праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
3. Динаміка безробіття [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.0472.ua/news/767426>.
4. Людський розвиток в Україні: мінімізація соціальних ризиків : [колективна науково-аналітична монографія] / [За ред. Е. М. Лібанової]. – К. : Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України, Держкомстат України, 2016. – 496 с.

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Здобуття Україною політичної незалежності поставило перед державою завдання вибору заходів і джерел стабілізації фінансової системи країни. Важкий і тривалий процес її формування перманентно супроводжувався суперечливими адміністративними заходами, які негативно впливали на розвиток національної економіки. Це призвело до того, що існуюча фінансова система не здатна забезпечити фінансовими ресурсами не лише розширене, а й просте відтворення економіки України.

В численних дослідженнях науковців проблематиці аналізу стану та перспективам розвитку фінансової системи України відводилася значна роль. Зокрема, окресленими питаннями займалися такі вчені, як: О. Василик, М. Карлін, Т. Кобзева, О. Коваленко, С. Ковальчук, С. Мочерний, Ю. Парфенюк, І. Рекуненко, В. Федосов, І. Школьник та ін.

Втім, і до цього часу ефективні фінансові інструменти та механізми, які б забезпечували поступове фінансово-економічне зростання не сформовані, що визначає актуальність подальших досліджень.

Загальновідомо, що формування та реалізація ефективної ринкової фінансової системи залежить від фінансово-економічної політики в державі, та реалізації зваженого ефективного фінансово-економічного механізму. Такий механізм передбачає комплексну взаємодію складових та інструментів фінансово-економічної політики, за допомогою яких забезпечується мікро та макроекономічна стабільність у країні. Основна складність тут полягає у гармонійному поєднанні сучасної монетарної, бюджетної, фіскальної, боргової та зовнішньоторговельної політик, з врахуванням того, що ці складові мають різновекторний, а подекуди й взаємопротилежний, характер впливу на соціально-економічний стан країни та її регіонів [1, с. 9].

У процесі дослідження було виявлено, що відкритість фінансової системи України для вільної міграції капіталу привела до значного його відтоку з країни. За даними експертів з України щороку вилучається з господарського обороту, шляхом виведення за кордон або накопичення для особистих потреб олігархів та менеджерів державних корпорацій, 23-24 млрд. дол. Ця значна для національної економіки сума у 2,3-2,4 рази перевищує офіційний обсяг фінансових інвестицій в Україну, які у 2015 році дорівнювали близько 10 млрд. дол. [2].

Крім цього, девальвація валютного курсу гривні, яка розпочалася з 2014 року, призвела до переведення у готівковий обіг грошової маси на загальну суму 295 млрд. грн. Як наслідок, за два роки відбулося закриття майже половини банківських установ. Оздоровлення банків, які попали у скрутне фінансове становище не відбувається, а подальше закриття банків не забезпечить відновлення функціонування національної грошово-кредитної системи [3; 4].

Наслідки кризи кредитно-банківської системи в Україні досі не подолано. Більше того, навіть після банкрутства значної частини банків рівень проблемних кредитів у банках, що залишилися, є рекордним – 57%. Надалі погіршується структура депозитів – населення все менше довіряє свої гроші банкам, або вкладає їх на короткий термін [5].

Таким чином, проведене дослідження свідчить про неузгодженість застосування інструментів фінансової політики, незабезпечення об'єктивних ринкових передумов становлення фінансового ринку, оптимізації системи та структури фінансових інституцій, структурної перебудови економіки та задовільної тенденції інвестиційних процесів. У короткостроковій перспективі необхідно запобігти нецільовому неефективному використанню бюджетних коштів, та оптимізувати фіскальне регулювання, з врахуванням забезпечення сприятливих умов для підвищення ділової активності бізнесу.

Реформа фінансової системи для забезпечення стійкого економічного розвитку та модернізації економіки проявлятиметься у досягненні оптимальних макроекономічних показників, таких як: сальдо зовнішньоторговельних операцій, номінальний ВВП, інвестиції у довгострокові нефінансові активи, індекс

споживчих цін, облікова ставка, обсяг залучених депозитів і наданих кредитів та ін.

Для визначення домінуючих інструментів стабілізації фінансової системи України слід використати регресійний аналіз взаємозв'язку проміжних цілей монетарної, бюджетної, фіскальної, боргової та зовнішньоторговельної політики. Визначення таких інструментів дозволить змоделювати оптимальний механізм функціонування фінансової системи України.

Список використаних джерел:

1. Школьник С.В. та ін. Проблеми і перспективи розвитку фінансової системи України [Текст]: монографія / І. О. Школьник, Т. А. Васильєва, С. В. та ін. Леонов; За заг. ред.: І.О. Школьник, І.І. Рекуненко. - Суми: СумДУ, 2017. - 343 с.
2. Втеча капіталу і декапіталізація – катастрофа для України / Економічна правда 2 грудня 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу до матеріалів: <https://www.epravda.com.ua/columns/2016/12/2/613088/> (дата звернення: 01.12.2017).
3. Слатвінська М. Проблемні аспекти модернізації фінансової системи України / М. Слатвінська // Модернізація економіки та фінансової системи країни: актуальні проблеми та перспективи : Модернізація економіки та фінансової системи країни: актуальні проблеми та перспективи (Дніпро, 29-30 вересня 2017 року) : матер. доповідей та виступів. – Дніпро, 2017. – С. 103–105.
4. Лановий В. Як подолати колапс банківської системи [Електронний ресурс] / В. Лановий. – Режим доступу : <https://www.epravda.com.ua/columns/2017/01/3/616692/> (дата звернення: 05.12.2017).
5. Рибалка С. Провал фінансової реформи збільшує ризики наступної кризи [Електронний ресурс] / С. Рибалка. – Режим доступу : <https://www.obozrevatel.com/politics/24987-proval-finansovoi-reformi-zbilshue-riziki-nastupnoi-krizi.htm> (дата звернення: 04.12.2017).

Троценко І.О.

студентка спец. «Фінанси і кредит», 3 курс
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

Науковий керівник:

Славкова А.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ В УКРАЇНІ: ПРИЧИНИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Гострою проблемою, яка відіграє все більше значення для економіки України, є ухилення від сплати податків. Воно виникло ще з появою податків та є нагальною для всіх держав. Політична та економічна нестабільність нашої держави створює умови для знаходження нових способів для ухилення від сплати податків. Це стало серйозною загрозою та сприяє розвитку низки негативних факторів, які впливають як на економічний, так і на соціальний простір держави.

Досліджуючи поняття «ухилення від сплати податків», зазвичай його визначають як «форму зменшення податкових та інших обов'язкових платежів, за якої платник податків навмисно чи ненавмисно ухиляється від сплати податків або скорочує розмір своїх податкових зобов'язань із порушенням норм чинного законодавства» [1, С. 385]. Загальноприйнятим є твердження, що ухилення від сплати податків значної шкоди завдає бюджету держави, адже він не поповнюється відповідною частиною податкових надходжень. Проте, ухилення від сплати податків несе за собою більш масштабні проблеми, які впливають на загальний економічний стан країни, створює проблеми від низького заохочення до сплати податків у повному обсязі добросовісних платників, до проблем функціонування реального сектору економіки через зменшення ресурсної бази [2, С. 266].

Заходи щодо зменшення цього процесу характеризуються посиленням контролю над платниками податків та тиску на них з боку державних фіскальних органів. Проте, порушення норм чинного законодавства щодо оподаткування знаходиться на дуже високому рівні, тобто всі контролюючі заходи є низько результативними та незначною мірою впливають на платників податків [3].

Найбільш поширеними порушеннями у системі оподаткування є: недостовірна інформація щодо об'єкта оподаткування юридичної чи фізичної особи, яка надається до фіскальних органів; порушення чинного законодавства щодо сплати грошових коштів, які в неповному обсязі сплачуються або не сплачуються платником податку до бюджету; заробітна плата в «конвертах»; незаконне використання пільг. Враховуючи менталітет українського народу, можна з упевненістю стверджувати, що український платник податків постійно намагається зменшити будь-які сплати.

Незважаючи на всі ці проблеми, наявні і такі заходи, які мають позитивний вплив на «податкову свідомість» платників і завдяки цьому скорочують випадки ухилень від сплати податків. Одним із найважливіших таких заходів є проведення постійних аудиторських перевірок та визначення штрафів для осіб, які надають недостовірну інформацію щодо своїх доходів і тим самим приховують їх від оподаткування. Доцільним також є притягнення до кримінальної відповідальності таких платників згідно з чинним законодавством. Проте, варто звернути увагу на той факт, що хоча підвищення контролю фіскальними органами за суб'єктами господарювання з подальшим виявленням фактів ухилення, «принесе свої плоди» за рахунок збільшення податкових надходжень до бюджету, однак такі дії потребують відповідних додаткових витрат, які будуть пов'язані із фінансовою підтримкою заходів податкового контролю. Це, в свою чергу, призведе до потреби збільшення податкової ставки, яка і так не задовольняє платників, та збільшити базу оподаткування. Це означає, що забезпечення достатнього обсягу податкових надходжень через рівень оподаткування, при наявності ухилень від оподаткування, буде вищим, ніж при їх відсутності. Окрім цього, уряд може скоротити видатки з бюджету на розвиток і надання суспільних благ і послуг, враховуючи скорочення податкових надходжень. Це сприятиме виникненню факторів, які будуть впливати на рівень життя та добробут населення, що використовує такі послуги щоденно у своєму житті [4, С. 152].

Отже, щоб виправити таку ситуацію і платники податків виконували свої обов'язки щодо сплати податків та обов'язкових платежів, потрібно встановити

зрозуміле, непорушне законодавство у сфері оподаткування; чітко визначити протиправні дії; забезпечити належну роботу органів фіскальної служби та контролюючих органів; вчасно виявляти випадки правопорушення та встановлювати таким платникам відповідні штрафні санкції чи кримінальну відповідальність за правопорушення; встановити штрафні санкції жорсткими, які б мали більший позитивний ефект від ухилення сплати податків; покращувати податкову свідомість громадян та встановити чітку, легку і зрозумілу процедуру сплати податків. Потрібно створити таку систему оподаткування, яка б була сприятливою для платників та не понукала їх до ухилення від сплати податків. Таким чином, будь-які зміни в податковій системі України, які б сприяли зменшенню ухилень від оподаткування, мають спрямовуватись на забезпечення простоти і прозорості податкового законодавства, виключення будь-яких неузгоджень в ньому, а також сприяли б мотивації до сплати податків.

Список використаних джерел:

1. Майбуров, И.А. Теория налогообложения. Продвинутый курс: учебник для магистрантов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учет, анализ и аудит» / И.А.Майбуров, А.М.Соколовская. – М.ЮНИТИ-ДАНА, 2011. – 591 с. – (Серия "Magister").
2. Паєнтко Т.В. Реформування оподаткування доходів і доданої вартості в контексті легалізації фінансових потоків / Т.В. Паєнтко // Бізнес Інформ : міжнар. наук. екон. журнал. – 2014. – № 1. – С. 262-268
3. Кріль І. М. Суть та основні методи боротьби з незаконною мінімізацією оподаткування в Україні / І. М. Кріль, В. М. Кміть. // Економікс. – 2013. – №1. – С. 15–25.
4. Фролова Н. Б. Порівняльний аналіз факторів ухилення від сплати податків в Україні та США / Н. Б. Фролова // Економіка і прогнозування. – 2014. – №3. – С. 148–155.

Туркевич М.Ю.

Науковий керівник:

Чернявська Л.В.

старший викладач

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Черкаський навчально-науковий інститут

м. Черкаси

РІВЕНЬ ЗАРОБІТНОЇ ПЛАТИ, ЯК ІНДИКАТОР ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ В УКРАЇНІ

Україна зараз перебуває в умовах економічної кризи, спаду виробництва, також зростає безробіття та рівень інфляції. Тому проблема оплати праці є однією з найважливіших проблем української економіки, адже саме рівень праці визначає стандарти соціального захисту, сукупний платоспроможний попит і темпи економічних трансформацій.

Проблемі рівня оплати праці присвячено роботи провідних українських вчених та фахівців, як В.Л. Андрущенко, З.П. Бараник, Д.П. Богині, Е.М. Лібанової, Г.В. Чабан та ін. Водночас, дана тема є актуальною в Україні, тому доцільно оцінювати рівень заробітної плати в різних аспектах.

Відповідно до Закону України «Про оплату праці», заробітна плата – це винагорода обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану роботу [1]. Особливої уваги закон приділяє мінімальній заробітній платі, яка є законодавчо встановленим розміром за звичайну, некваліфіковану працю, нижче якої не може здійснюватися оплата за виконану працівником місячну чи погодинну норму праці (обсяг робіт).

В Україні рівень мініимальної заробітної плати з кожним роком змінюється. Так, якщо з січня 2017 року в Україні мінімальна заробітна плата була збільшена в 2 рази – до 3200 грн, а прожитковий мінімум для працездатних осіб з 1 грудня 2017 року становить 1762 грн. [2] (рис. 1). Згідно з ухваленим Законом «Про Державний бюджет України на 2018 рік» мінімальна заробітна плата у 2018 році

збільшиться на 523 грн, або на 16,3%, і становитиме з 1 січня 2018 року: у місячному розмірі – 3723 гривні; у погодинному розмірі – 22,41 гривні.

З січня 2016 р. рівень мінімальної заробітної плати збільшується порівняно з рівнем прожиткового мінімуму (рис. 1). Прожитковий мінімум на одну працездатну особу у 2018 році зміниться таким чином: з 1 січня – 1762 грн, 1 липня – 1841 грн. і з 1 грудня підвищиться до 1921 грн. [3].

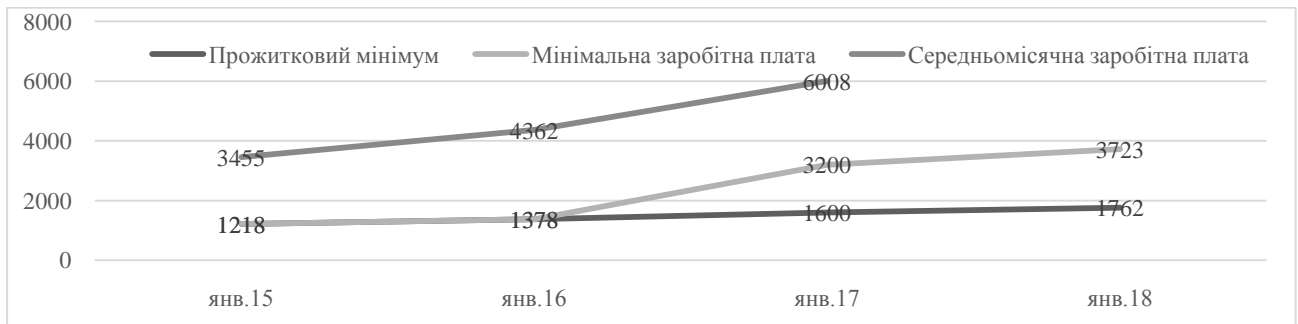

Рис. 1. Динаміка прожиткового мінімуму, мінімальної та середньомісячної заробітної плати в 2015–2018 рр. в Україні [4]

Від підвищення мінімальної заробітної плати, як наслідок, може підвищитись рівень безробіття та інфляції. У 2017 році рівень інфляції планувався 9%, але на практиці досяг до 13–14%. У законопроекті на наступний рік враховано інфляцію на рівні 7%. Таким чином, соціальні стандарти зростатимуть швидше за інфляцію [3].

Наприклад, після збільшення мінімальної заробітної плати до 3200 грн. індекс інфляції у листопаді 2017 року порівняно з попереднім місяцем становив 101,0%, з початку року – 111,5%, індекс цін виробників промислової продукції – відповідно 102,3% та 112,6% [4].

Чисельність безробітних у 2017 році становила 1,7 млн осіб, зокрема, у містах – 1,1 млн. осіб та 0,6 млн. осіб – у сільській місцевості; чоловіків 1,1 млн. осіб та 0,6 млн. жінок. Рівень безробіття (за методологією МОП) становив 9,6% економічно активного населення (у I півріччі 2016 року – 9,4%) [4].

Головна причина, з якої відбувається підвищення зарплат – це конкуренція за робочу силу. В Україні вона вже почалася: люди виїжджають до Польщі або

знаходять інші варіанти. Бізнес сам повинен вирішувати, скільки він готовий платити за робочий ресурс.

Також, можна визначити такі наслідки підвищення мінімальної заробітної плати:

- збільшення навантаження на бізнес. Від збільшення мінімальної заробітної плати економіка України зростає на 2%, але від таких заходів страждає бізнес. Тому що багато підприємств не можуть в безперервному режимі підвищувати зарплати. Особливо, це стосується середнього і малого бізнесу;

- збільшення безробіття некваліфікованої робочої сили;

- прискорення інфляційних процесів.

Нормальною умовою поступального розвитку держави є такий рівень оплати праці, за якого забезпечується відтворення робочої сили, включаючи кошти на утримання родини, виховання та навчання дітей, купівлю і утримання житла, лікування, задоволення духовних і культурних потреб тощо.

Отже, від підвищення мінімальної зарплати адміністративним шляхом відбувається зниження дефіциту бюджету і скорочення його витрат, але при цьому доходи людей не сильно змінюються. Це, звичайно, один з інструментів виправити ситуацію, але не можна розраховувати, що таким чином покращяться інші економічні показники.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України "Про Державний бюджет України на 2017 рік" від 21.12.2016 р. N 1801-VIII // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.profiwins.com.ua/uk/legislation/laws/9028.html>.
3. МСFR Мінімальна зарплата і прожитковий мінімум у 2018 році // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kadrovik01.com.ua/news/2347-mnmalna-zarplata-projtkoviy-mnnum-u-2018-rots>.
4. Державна служба зайнятості України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.

Фастовець Д.В.

студент

Державний вищий начальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ОБЛІК ОПЕРАЦІЙ ПОСТУПКИ ВИМОГИ ТА ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

Цесія – процес, який дозволяє кредитору передати свої права на зобов'язання іншій особі за підписання встановленої угоди. Дана угода й буде поступкою вимоги або переведенням боргу на іншу особу. Ключові особливості даного процесу описані в статтях 513-519 ЦКУ. [1]

Поступка вимоги забирає право вимоги у кредитора - цедента й передає дане право новому кредитору - цесіонарію.

В Україні найчастіше підприємства й банки використовують таку форму передачі зобов'язання як факторинг. В процесі проведення факторингової операції можуть бути задіяні три сторони (що є головною відмінністю від інших поступок вимоги). Банк купує в свого клієнта його дебіторську заборгованість, в результаті чого у дебітора змінюється кредитор. [2]

Факторинг може бути дуже цікавою операцією для підприємств, адже він дає можливість швидко акумулювати операційні кошти і водночас позбутися заборгованості контрагентів. Але плата за факторингові послуги може бути високою, а продаж прав вимоги боргу — зі значною надбавкою (відсотками). Саме цей фактор є найбільш стримуючим для розвитку факторингової діяльності.

Факторинг різниться від інших операцій з відступлення права вимоги сплатою грошових коштів, тобто взамін права вимоги клієнт отримує послугу, що полягає в передачі коштів у розпорядження на певний час, з обов'язком повернення цих коштів та оплати часу користування ними. [3]

Тільки якщо виконується ця умова, операція може класифікуватись як факторинг. Потрібно відрізнити факторинг від інших операцій так як правовідносини, що утворюються будуть мати різний характер.

Відображення обліку операцій поступки прав вимоги в бухгалтерському обліку залежить від виду підписаного договору та в чому виражена заборгованість. Наприклад, якщо розглядати економічний зміст операції, в якій заборгованістю виступає ціна відвантажених товарів чи виконаних послуг, то при підписанні угоди купівлі-продажу наявна в цедента на балансі дебіторська заборгованість списуватиметься на рахунок 952 «Інші фінансові витрати», а отримане погашення дебіторської заборгованості від цесіонарія відображається на рахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій». У балансі боржника дані зміни не відобразатимуться, так як відбулась зміна кредитора на іншого. В його балансі заборгованість так і відобразатиметься на рахунку 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». А в балансі покупця рух коштів витрачених на купівлю дебіторської заборгованості, відображають на рахунку 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями» в кореспонденції з рахунком 631 «Розрахунки з вітчизняними постачальниками». [4]

Якщо ж розглядати випадок, за якого заборгованість дарується, взаємозв'язок між рахунками буде таким же, крім декількох нюансів. Так як продавець не отримує ніякого доходу, його не можна відобразити. В той час як витрати від операції списуються на рахунок 977 «Інші витрати від звичайної діяльності», а не 952, адже дана операція не задіяна в господарській діяльності фірми. Цесіонарій же в свою чергу без жодних витрат отримує актив, що відображається на рахунку 745 «Дохід від безоплатно отриманих активів». [4]

Але існує й інша ситуація, за якої цедент має сплачувати цесіонарію відсотки обумовлені в договорі, в такому випадку витрати на сплату відсотків відобразатимуться на рахунку 952 «Інші фінансові витрати». Цесіонарій же акумулює додатковий дохід, який відображається на рахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

Отже, аналізуючи суть факторингових операцій та їх переваги для підприємств, варто зазначити, що факторинг виступає як один із інструментів швидкого залучення коштів та проведення торгово-фінансових операцій. Факторингові операції можна визначити як інструмент в розрахункових відносинах покупців та постачальників, який максимально враховує інтереси сторін, але дані операції мають значну ступінь ризику. Саме тому банки й підприємства змушені створювати за даними операціями відповідні резерви.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо факторингу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2510-17>
3. Офіційне видання державної фіскальної служби України / Переуступка права вимоги // Вісник. 2017 №33. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua/uk/faq/question/1298?issue=5608>
4. Гнилицька Л.В. / Особливості визнання та порядок обліку необоротних активів, утримуваних для продажу // Фінанси, облік і аудит. 2010 №15. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://wiki.kneu.kiev.ua/bitstream/2010/258/1/15_26.pdf
5. Про банки і банківську діяльність Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1054-03>

Носирєв О.О.
Доцент

Хачева К.Ю.
магістрант
Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ В СИСТЕМІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

У специфічних економічних умовах країн з ринковою середовищем особливе місце посідає потреба в коштах, тобто інвестиції. Незважаючи на наявність досить високого потенціалу як внутрішніх, так й зовнішніх великих інвесторів, капіталовкладень гостро не вистачає через низький рівень інвестиційної привабливості більшості суб'єктів господарювання. Сторонні інвестори, досліджуючи параметри функціонування підприємств, бачать негативний стан аналізованих характеристик: незначну або навіть від'ємну рентабельності, нульову дивідендну віддачу цінних паперів, низьку фінансову стійкість і ліквідність, повільну оборотність активів, нестабільність і низька якість трудових ресурсів [1]. Також потенційні капітал вкладники негативно оцінюють перспективи подальшого розвитку даних суб'єктів господарювання і тому не надають їм кошти на поточні і стратегічні потреби. Крім того, у деяких випадках, незважаючи на високу ризикованість потенційного вкладення, інвестори пропонують підприємствам кошти, але за такою високою ціною, що в більшості випадків очікувана віддача від використання даних надходжень власником підприємства після виплати коштів на обслуговування позики виявляється або вкрай незначною, або негативною. Тому приймається рішення про відмову від вкладення коштів інвестором, а результат однаковий: підприємству не вдається використовувати зовнішні джерела припливу капіталу, і йому стає ще важче вийти з кризового стану [2].

Отже, інвестиційний клімат – це сукупність політичних, соціально-економічних, фінансових, соціально-культурних, організаційно-правових і

географічних факторів, які притаманні певному регіону та визначають його привабливість для потенційного інвестора. Оскільки інвестиційна діяльність може здійснюватися на макро- і мікрорівнях як резидентами, так і нерезидентами України, і супроводжується одержанням доходу, її регулювання здійснюється також на державному рівні. Такий підхід дозволяє створити теоретичну основу, із сучасними науковими результатами для реальної оцінки фінансових інвестицій, доходу й прибутку від їхнього використання, що виступає позитивним складовим елементом формування інвестиційного клімату в країні. Досягнення економічного ефекту інвестицій визначається їхньою потенційною здатністю генерувати прибуток [3].

Забезпечення сприятливого інвестиційного клімату в Україні залишається стратегічно важливим завданням, від реалізації якого залежать динаміка соціально-економічного розвитку й можливість модернізації національної економіки. Поштовхом до нарощування інвестицій має стати створення сприятливих умов для дії ринкових регуляторів: формування стабільного правового поля, захисту прав власності, зниження податкового тиску на підприємства, розвиток системи ринків і ринкових інструментів, розвиток інформаційної інфраструктури ринку. Модель розвитку України має будуватись на національному інвестиційному потенціалі з чітко визначеними пріоритетами його розвитку із безпосередньою міжнародною взаємодією в продукуванні і запозиченні світового досвіду [4]. Якщо розглядати інвестиційну привабливість як економічну характеристику підприємства чи будь-якого суб'єкта господарювання через пряму суперечливість цілей інвестора, а саме: здатність досягнення максимального прибутку за мінімального ризику, тоді її слід визначати із позиції системного підходу, суть якого полягає в єдності та взаємодії всіх аспектів розгляду. Узагальнюючи, треба виокремити основні з них, які є найпоширенішими у науковій літературі. А саме, всі чинники, які визначають і впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна розділити на дві групи: чинники прямого впливу (внутрішні) та чинники непрямого впливу (зовнішні). Всі чинники, що комплексно характеризують інвестиційну

привабливість підприємства, тісно взаємодіють та взаємо впливають один на одного. Між інвестиційною привабливістю та інвестиційною активністю в регіоні існує причинно-наслідковий зв'язок – інвестиційна привабливість є узагальненою факторіальною ознакою (незалежною змінною – X), а інвестиційна активність – результативною ознакою (залежна змінна – Y). Відповідно, можуть бути встановлені тип і параметри цієї об'єктивно існуючої залежності, що виражаються функцією $Y = f(X)$ [5]. Орієнтація на промислові виробництва робить інвестиційний клімат у регіонах сприятливішим для інвестора, створює певні конкурентні переваги для регіону в залученні інвестицій. Моніторинг інвестиційного клімату в регіонах має свої особливості. Система показників, які враховують при оцінці інвестиційного клімату країни, не може бути повністю використана для ранжування регіонів за інвестиційною привабливістю в рамках однієї країни, тому що ряд показників, що формують інвестиційний клімат (політичний режим, податкове законодавство), є загальнодержавними.

Список використаних джерел

1. Бутинко В.В. Інвестиційна привабливість підприємств: економічний зміст та дефініції / В.В. Бутинко // Агросвіт. – 2013. – №9. – С. 61-64.
2. Римарева Л.М. Інвестиційна привабливість як стратегічна мета підприємства / Л.М. Римарева // Вісник наукових досліджень. – 2008. – №9. – С. 35-40.
3. Кухта П.В. Управління інвестиційною діяльністю підприємств України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / П.В. Кухта. – К., 2008. – 20 с.
4. Носирев О.О. Інвестиційне співробітництво України з ЄС: регіональний аспект / О.О. Носирев // Культура народів Причорномор'я – ТНУ ім. Вернадського. - № 214. – 2011. – С. 99 – 103.
5. Чернятин А.С. Методичні підходи до оцінювання інвестиційної привабливості / А.С. Чернятин // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – №10. – С. 14-17.

Цехмистро К. С.

студентка 3 курсу Харківського навчально-наукового інституту

Журавель Т. М.

старший викладач кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
ДВНЗ «Університет банківської справи» та
Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
Харків

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

З метою підвищення ефективності управління державними фінансовими ресурсами необхідна наявність сукупності факторів, одним з яких є створення повноцінної системи державного фінансового контролю. Багато негативних моментів у розвитку економіки України (нецільове використання державних коштів, криза бюджетної та податкової систем, відтік капіталу за кордон тощо) переконливо продемонстрували, що економічній системі, об'єктивно необхідний фінансовий контроль з боку держави, а також в сучасних умовах, повинна зрости його роль. Саме тому, виникає об'єктивна необхідність у більш детальному аналізі ефективності роботи органів державного фінансового контролю, зокрема Державної аудиторської служби України як основного органу реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю. [4]

Слід нагадати, що в 2015 році і Україні було розпочато масштабну роботу щодо реформування діяльності органів державного фінансового контролю. Ставилися чіткі завдання – забезпечити оптимізацію функцій Держфінінспекції з подальшим її реформуванням у Державну аудиторську службу, оновити її кадровий склад і оптимізувати чисельність працівників. На даний час розроблено і затверджено Положення про Державну аудиторську службу, визначено граничну чисельність працівників (штатна чисельність працівників апарату 520 осіб, облікова – 405 осіб), утворено міжрегіональні територіальні органи та затверджено положення про них, затверджено структуру і штатний розпис центрального апарату та офісів.[3]

Тож, цілком доречним буде порівняти діяльність минулої та теперішньої структури державного контролю.

За показниками результативності контрольних заходів на основі ревізій та перевірок, у 2015 році питома вага об'єктів, на яких виявлено фінансові порушення, становила майже 88 %, а сума виявлених втрат ресурсів у середньому на один перевірений об'єкт контролю – понад 1,26 млн гривень, після реорганізації (2016 рік) порушення встановлено майже на 90 % перевірених об'єктів, а сума втрат ресурсів – 1,3 млн гривень. Тож, як ми бачимо, в 2015 році були приховані деякі порушення, які значно зменшили внески в бюджет держави.

Проаналізуємо динаміку обсягів порушень, що призвели до втрат ресурсів, виявленими органами Держаудитслужби протягом 2014-2016 років:

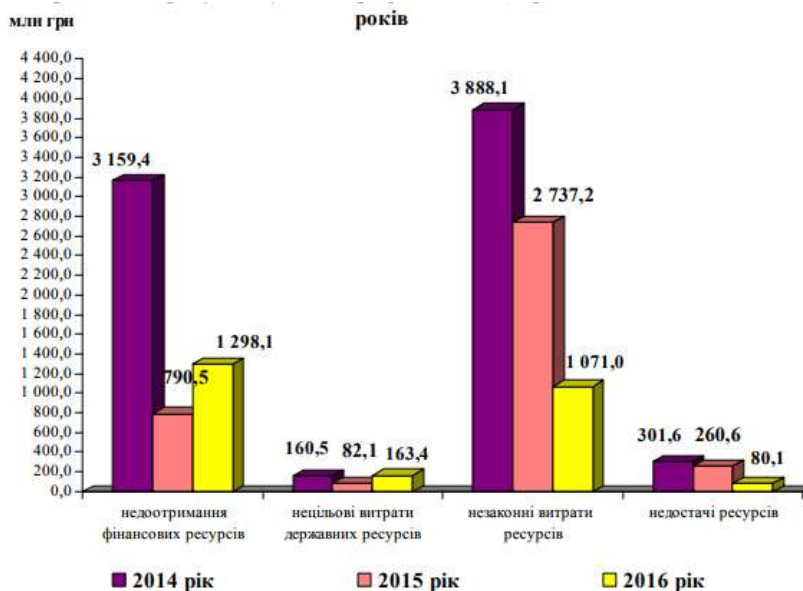

Рисунок 1. Динаміка обсягів фінансових порушень в Україні 2014-2016 рр.

Зокрема, бюджетами усіх рівнів, бюджетними установами та організаціями, підприємствами втрачена можливість отримати належні їм доходи в сумі майже 1,3 млрд грн, у тому числі бюджетами всіх рівнів – більше 440,2 млн гривень. На понад 1,9 тис. підприємств, в установах і організаціях встановлено більше 1,3 млрд грн незаконних і не за цільовим призначенням проведених витрат та недостач матеріальних і фінансових ресурсів, у тому числі майже 780,4 млн грн – по операціях з бюджетними коштами.

Обсяги охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2013 - 2016 роках:

Рисунок 2. Обсяги охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2013 - 2016 роках.

За результатами ревізій та перевірок виявлено втрат фінансових і матеріальних ресурсів на понад 2,6 млрд гривень.[2]

Загалом протягом звітного року органами Держаудитслужби проведено майже 2,7 тис. контрольних заходів на понад 2,4 тис. підприємствах, в установах та організаціях. В розрахунку на 1 перевірений об'єкт обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів у 2016 році склав 193,3 млн грн, у той час, як в 2013 році, обсяг охоплених контролем фінансових та матеріальних ресурсів був набагато більшим, але порушень виявлено менше.

Отже, державний фінансовий контроль є одним із найважливіших видів фінансового контролю, що здійснюється державою. Питання підвищення ефективності державного фінансового контролю є актуальним на сучасному етапі, оскільки від ефективної системи державного контролю безпосередньо залежить ефективність соціально-економічного розвитку країни, регіонів, місцевого самоврядування і суб'єктів господарювання. Тож, для покращення економічних показників в Україні, усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення запланованих цілей за залучення мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату у використанні визначеного бюджетом обсягу коштів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Державна аудиторська служба України. Режим доступу: <http://www.dkrs.gov.ua/kru/uk/index>
3. Про актуальні проблеми реорганізації органу державного фінансового контролю. – 2017. Режим доступу: <http://valky-rda.kh.gov.ua/news/208/41624>.
4. Висоцький І. В. Необхідність реформування системи державного фінансового контролю в Україні // Висоцький І. В. // Ринок цінних паперів України. – 2013. - №1- 2.

Чуєнко Н. А.

студентка

ДВНЗ «Університет банківської справи»

Черкаський навчально-науковий інститут

м. Черкаси, Україна

Науковий керівник:

Ребрик М. А.

к. е. н., доцент кафедри фінансів та банківської справи

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ РИНКУ ДЕРИВАТИВІВ В УКРАЇНІ

Розвиток ринку похідних фінансових інструментів, зважаючи корисність його функціоналу, є індикатором розвитку фінансового ринку в цілому. Так, за даними Банку міжнародних розрахунків, станом на кінець першого півріччя 2017 року вартість деривативів, що перебували в біржовому обігу, сягала 33,694 трлн. дол. США [1], а в позабіржовому обігу – ще 542,435 трлн. дол. США [2].

У вітчизняних реаліях, на відміну від країн з розвиненими фінансовими ринками, традиційно переважно застосовуються операції з первинними фінансовими інструментами. Похідні ж фінансові інструменти в українській практиці не набули суттєвого поширення. Саме тому актуальним є дослідження стану та основних перешкод для покращення ситуації на ринку деривативів в Україні.

Ринок деривативів є доволі молодим сегментом фінансового ринку та представлений ф'ючерсними контрактами (валюта, товар, фондовий індекс), опціонами (на купівлю, продаж) та опціонними сертифікатами. Станом на 1 грудня 2017 р. в Україні функціонує 6 фондових бірж, лише 3 з них («Перспектива», «Українська біржа», «Універсальна») мають у лістингу похідні фінансові інструменти.

Ринок деривативів упродовж 2012-2016 рр. має тенденцію до інтенсивного скорочення (рис. 1). За підсумками січня-жовтня 2017 року обсяг торгів

деривативами становив 3,14 млрд. грн., що становить лише 1,9 % від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів [3].

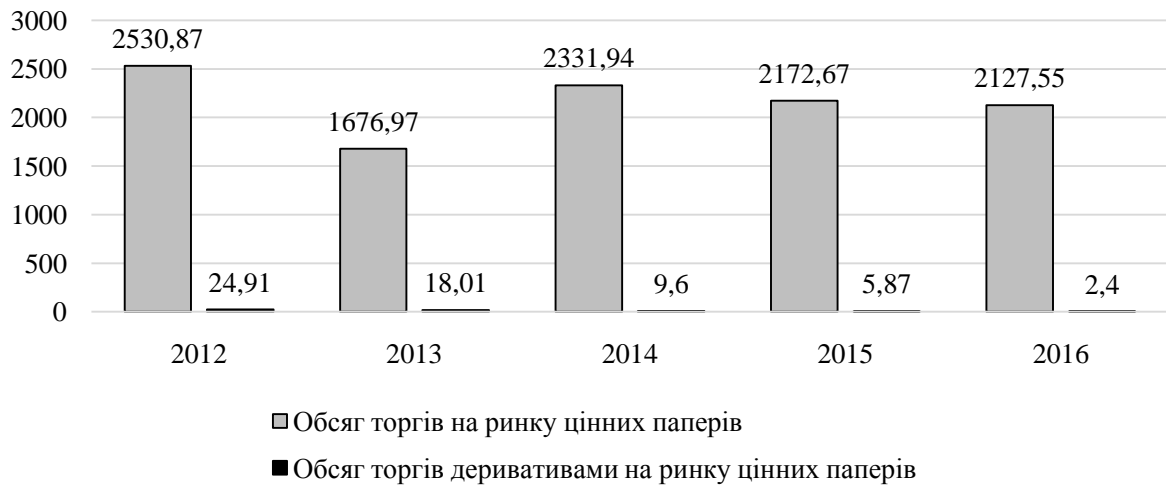

Рис. 1. Обсяг торгів деривативами на ринку цінних паперів у 2012–2016 рр, млрд грн.

Джерело: розроблено автором згідно [4].

У 2012 р. досить високий попит мали валютні опціони (єдиний вид опціонних контрактів в Україні): вартість контрактів становила 22,89 млрд. грн. У 2013 р. не було проведено жодного опціонного валютного контракту. У 2014 р. вартість опціонних контрактів склала 1,28 млрд. грн. [5]

У 2016 році було зареєстровано 9 випусків опціонних сертифікатів на загальну суму 198,88 млн. грн., що порівняно з показником 2015 року більше на 198,66 млн. грн. В січні 2017 року було зареєстровано 2 випуски опціонних сертифікатів на загальну суму 32,45 млн. грн.

Основні проблеми, які наявні на українському ринку похідних фінансових інструментів такі: фактична відсутність в Україні організованого spot-ринку, висока волатильність, низький рівень ліквідності, значний рівень спекулятивної активності, некоректне законодавче регулювання операцій з товарними деривативами, зокрема, відсутність єдиних норм у законодавстві України щодо регулювання випуску та обігу похідних фінансових інструментів; недостатня інформованість суб'єктів господарювання про особливості обігу похідних

інструментів, а також відсутність кваліфікованих фахівців, які мають достатній рівень знань для здійснення операцій з деривативами тощо [6].

Вирішенню виявлених проблем, на нашу думку, сприятиме:

- вдосконалення вітчизняного законодавства і впровадження нових законодавчих актів, які б захищали інтереси учасників ринку деривативів та сприяли зміцненню цього сектору фондового ринку в цілому;
- підвищення ємності, ліквідності і прозорості ринку;
- формування сприятливого податкового клімату для його учасників;
- розвиток матеріальної бази, технологій торгівлі, регулятивної та інформаційної інфраструктури;
- підвищення інформованості суб'єктів господарювання про особливості й переваги застосування похідних цінних паперів.

Список використаних джерел:

1. Exchange-traded futures and options, by location of exchange [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bis.org/statistics/d1.pdf>
2. Global OTC derivatives market [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.bis.org/statistics/d5_1.pdf
3. Аналітичні дані щодо розвитку фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://old.nssmc.gov.ua/fund/analytics>
4. Річний звіт за 2016 рік національної комісії з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nssmc.gov.ua/wp-content/uploads/2017/07/zvit-komosii-2016-ukr-web.pdf>
5. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку похідних цінних паперів в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2816>
6. Васильченко З. Похідні фінансові інструменти в сучасних системах ризик-менеджменту [Текст] / З. Васильченко // Банківська справа. – 2017. – № 3. – С. 32 – 43.

Шадурська Богдана Олександрівна
студентка економічного відділення
Таращанського державного та
економіко-правового коледжу
м. Тараща

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Кожна країна має свою особливу фінансову систему, яка визначається теоретичними засадами (сутністю фінансів як суспільного явища, сутністю фінансових ресурсів як матеріального носія фінансових відносин), станом розподільчих процесів в даній країні, правовим режимом, фінансово-економічним становищем. Розглядаючи структуру та засади побудови фінансової системи України можна виділити особливості її формування. Насамперед слід підкреслити, що кожна з ланок фінансової системи нині перебуває на неоднаковому рівні свого розвитку. А саме, неоднаковий рівень правового й організаційного забезпечення. Саме це свідчить про незбалансований характер фінансової системи України. [3].

Фінансова система України зазнала істотних змін, але багато з них не дістали відповідного відображення у законодавстві. Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління податково-бюджетною сферою. Це означає, що всі функції та механізми такого управління (бюджетною та позабюджетною діяльністю) повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними нормативними актами. Зрозуміло, що державні кошти слід виділяти та витратити лише за наявності відповідних на це правових повноважень.

Серед заходів, які сприяли б цьому, — реформа Міністерства фінансів. Пропонується підвищити рівень і статус Мінфіну, надавши йому право прогнозувати макроекономічні показники, необхідні для розробки проектів Державного бюджету; створити у межах міністерства головне управління макроекономічного прогнозування, перспективного планування та аналізу,

залучивши до роботи у ньому провідних українських спеціалістів у цій галузі, а в разі необхідності — й зарубіжних [3].

В умовах переходу економіки країни до ринкових відносин Міністерство фінансів України повинно отримати пріоритетне рейтингове право на розробку основних напрямків державної фінансової політики та ведення всіх державних фінансових операцій і здійснення контролю за ними.

Для підвищення дієвості прогресивних змін, у системі необхідно терміново впроваджувати всі інші елементи фінансової і стабілізаційної політики, пріоритетними напрямками такої політики мають бути: оптимізація ефективності фінансування завдань, які належать до сфери компетенції держави та місцевої влади; розвиток страхових механізмів пенсійного забезпечення, медичного обслуговування, страхових принципів фінансування отримання вищої та спеціальної освіти тощо; заохочення комерційного кредитування суб'єктів господарської діяльності; заохочення розвитку механізмів випуску корпоративних облігацій, розрахованих як на внутрішній, так і на зовнішній ринки; цілеспрямований розвиток інститутів та інструментів фондового ринку [4].

Підбиваючи підсумок, слід зауважити, що Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутнішими для української фінансової системи. Позитивний чи негативний вектор змін від глобалізації залежить від рівня розвитку національної економічної та фінансової систем країни. Зважаючи на той факт, що чим могутніша фінансова система країни, тим більше позитивних результатів вона може отримати від процесу глобалізації, в Україні слід виробити політику, здатну протистояти викликам фінансової глобалізації, запобігти негативним наслідкам цього процесу. Насамперед з метою збереження стабільності на національних фінансових ринках необхідна чітка система впливу держави на рух фінансових потоків у країні та приплив іноземного капіталу.

Поточні виклики та ймовірні напрями трансформації вітчизняної економіки через глобальні зрушення, такі як: консервація малих обсягів експортної виручки, хронічний дефіцит платіжного балансу, утримання заниженого обмінного курсу

гривні, що зумовлює потребу в активізації стимулювання національного експорту й пошуку альтернативних шляхів для експорту на ринки динамічно зростаючих країн; неможливість швидкого відновлення припливу іноземного капіталу з приватних джерел і необхідність продовження співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями; збільшення в нових умовах шансів нашої держави на залучення прямих китайських інвестицій і включення до міжнародних інфраструктурних проектів, ініційованих КНР, при проведенні адекватної економічної політики.[2]

Список використаної літератури

1. Власюк В. Є. Формування фінансово-кредитної системи в умовах світової глобалізації // Фінанси України. - 2005. - № 12. - С.89-94.
2. Глобальні умови та внутрішні ризики функціонування валютно-фінансової сфери України / Т. П. Богдан // Фінанси України. - 2017. - № 1. - С. 52-74.
3. Гроші. Фінанси. Кредит. Г.Г. Кірейцев М.М. Александрова С.О.Маслова. Облік і аудит у банках – Автори: Г.У. Спьяк, Т.І. Фаріон. 2004 р.
4. Зіньківська І.О., Британська Н.Н. Фінансова система України: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку
5. <http://fu.minfin.gov.ua> - ЖУРНАЛ “ФІНАНСИ УКРАЇНИ” Науково-теоретичний та інформаційно-практичний журнал Державної навчально-наукової установи “Академія фінансового управління”

Шитова Є.С.

студентка

Державний вищий начальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Розвиток інтернет-технологій і поширення e-commerce (електронної комерції) обумовлюють необхідність використання електронних грошей, як одного із основних засобів платежу. Фінансовий облік електронних грошей стає потребою сьогодення, адже все більше споживачів надають перевагу безготівковому розрахунку, що спричинено можливістю миттєвого розрахунку незалежно від територіального місцезнаходження платника.

Проблеми, пов'язані з бухгалтерським обліком електронних грошей, все більше привертають увагу українських науковців. Зокрема, дана тема була висвітлена в працях Шпирко О.М., Радченко М.А., Плотніченко І.Б., Батракової Т.І. та інших.

Актуальність даної теми полягає в тому, що підприємства, які займаються електронною комерцією, стикаються з низкою проблем, пов'язаних з фінансовим обліком електронних грошей. Для повноцінного функціонування даних підприємств необхідно більш детально проробляти бухгалтерський облік електронних грошей, адже наявна система обліку не повністю задовольняє наявним потребам підприємств.

Електронні гроші (e-money) – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи, що виконується в готівковій або безготівковій формі [1].

Для більш повного розуміння поняття «електронних грошей», розглянемо його за різними підходами, а саме: юридичним, технічним та економічним.

З юридичної точки зору, електронні гроші – це вимога до емітента, про здійснення погашення електронних грошей, тобто обмін їх на готівкові або безготівкові кошти на вимогу пред'явника.

Якщо розглядати електронні гроші за економічним підходом, то вони виконують функції звичайних грошових коштів, а саме функцій міри вартості та засобу обміну.

Враховуючи технічний підхід, можна доповнити наведені тлумачення тим, що електронні гроші зберігаються на електронному пристрої, а також можуть функціонувати на програмній основі чи на основі карток.

Таким чином, можемо зробити висновок, що електронні гроші – це одиниці вартості, які функціонують за допомогою електронних носіїв або смарт-карток та які випускає емітент для створення більш зручних умов розрахунків, зобов'язуючись за вимоги пред'явника обміняти ці одиниці вартості на готівкові чи безготівкові кошти.

Поширення використання електронних грошей спричинює необхідність здійснення бухгалтерського обліку даних одиниць вартості, що нерідко викликає низку проблемних питань. Зокрема, проблема полягає в тому, що остаточно не зрозуміло чи є електронні гроші засобом платежу, як наприклад, готівкові або безготівкові кошти, чи це грошові зобов'язання, як наприклад, право на вимогу боргу [3].

Для обліку електронних грошей призначений спеціальний субрахунок – 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті». Однак це не є повним вирішенням проблеми обліку електронних грошей, адже згідно українського законодавства, електронні гроші можуть бути випущені лише банками і лише в гривні. Таке положення ускладнює облік господарських операцій, проведених за допомогою електронних грошей в іноземній валюті [4].

Окрім цього, використання субрахунку 335 є доволі обмеженим, адже згідно з Інструкцією про застосування Плану рахунків, рахунок 33 не кореспондує з

рахунком 641 та рахунками 2-го класу, що також ускладнює облік електронних грошей.

Таким чином, можемо зробити висновок, що фінансовий облік електронних грошей не є досконалим та потребує внесення змін відповідно до вимог діяльності сучасних суб'єктів господарювання. Також, варто зауважити, що перегляд даного питання варто робити систематично, адже фінансова система швидко змінюється з появою нових інструментів та фінансових засобів. Прикладом тому є поява криптовалют, які на даний момент не визнані засобом платежу, але мають таку перспективу. Для повноцінного функціонування e-commerce необхідно створювати зручну систему фінансового обліку електронних грошей, що призведе не тільки до популяризації електронної комерції, а й дасть змогу належним чином проводити аудит господарської діяльності.

Список використаних джерел:

1. Положення про електронні гроші в Україні // постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 № 481.
2. Семенець А. П. Сутність електронних грошей як об'єкта бухгалтерського обліку / А. П. Семенець. // Фінансовий простір. – 2016. – №2. – С. 77–81.
3. Горманська В. Проблеми та недоліки обліку електронних грошей в Україні [Електронний ресурс] / В. Горманська // ТНТУ ім. І. Пулюя. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/20956/2/DSESES_2017_Hormanska_V-Problemy_ta_nedoliky_obliku_69-70.pdf.
4. Яцик Т. В. Методика фінансового обліку криптовалюти як особливого виду електронних грошей / Т. В. Яцик. // Молодий вчений. – 2017. – №2. – С. 349–354

Юрченко К.О.

студентка факультету «Маркетинг»
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ

ПРОБЛЕМИ МІЖБЮДЖЕТНИХ ТРАНСФЕРТІВ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі ринкових відносин відбувається активний пошук фінансових ресурсів для забезпечення стратегічних і тактичних цілей соціально-економічного розвитку регіонів. В останні роки міжбюджетні трансферти відігравали значну роль у формуванні місцевих бюджетів та складають їх значну частину. Проте існуюча система міжбюджетних відносин довела свою неефективність на практиці, що і зумовило її реформу. Відтепер функціонують новий механізм фінансового вирівнювання та система міжбюджетних трансфертів (МБТ). Такі зміни зумовили актуальність дослідження даного питання [1].

Розпорядженням КМУ від 1 квітня 2014 року було схвалено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, якою було проголошено курс на децентралізацію та реформу міжбюджетних відносин. Реформа передбачає запровадження нових підходів до визначення взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами, які покликані розширити права місцевих органів влади (МОВ) та надати їм значну бюджетну самостійність[2].

Головною відмінністю нової системи МБТ є скасування дотації вирівнювання і запровадження базової (реверсної) дотації, а також освітньої субвенції, медичної субвенції, субвенції на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру. Базова та реверсна дотації спрямовані на горизонтальне вирівнювання податкоспроможності територій – це два протилежних за напрямком руху грошових потоки, що функціонують між державним та місцевими бюджетами. Тобто, фактично зміст міжбюджетного вирівнювання не змінився, змінилися лише умови надання трансфертів.

Нова система вирівнювання залежить від індексу податкоспроможності відповідного бюджету, обчисленого у розрахунку на одного жителя. Якщо значення індексу: в межах від 0,9 до 1,1 – вирівнювання не здійснюється; менше 0,9 – надається базова дотація відповідному обласному бюджету в обсязі 80 % суми, необхідної для досягнення значення показника 0,9; більше 1,1 – передається реверсна дотація з відповідного обласного бюджету в обсязі 50 % суми, що перевищує значення показника 1,1 [2].

Внаслідок імплементації нової моделі міжбюджетних відносин на 22 % зменшилася кількість дотаційних місцевих бюджетів, а на 11,5 % зросла кількість місцевих бюджетів–лідерів, які, таким чином, менше залежать від прийняття рішень у центрі. Крім того, 10,2 % місцевих бюджетів стали повністю збалансованими, у 2014 р. таких бюджетів взагалі не було.

Однак, нова діюча система міжбюджетних трансфертів має низку неурегульованих питань: (1) у розрахункових показниках МБТ не передбачено кошти на здійснення індексації заробітної плати; (2) не виконується норма ст. 103 БКУ щодо надання додаткової дотації з державного бюджету місцевим бюджетам на компенсацію відповідних втрат доходів місцевих бюджетів внаслідок надання державою податкових пільг, які зменшують доходи місцевих бюджетів [3]; (3) заможні регіони не зацікавлені в декларуванні реального розміру своїх доходів, що є аналогічним до мотивів ухилення від оподаткування відповідно до теорій інституціоналізму (так звана проблема безквиткового пасажира).

Сучасна система міжбюджетних відносин в Україні знаходиться під впливом суперечливих векторів розвитку. З одного боку, робиться наголос на необхідності посилення фінансової самостійності МОВ, що потребує посилення бюджетної децентралізації, а з іншого, – упродовж останніх років частка доходів місцевих бюджетів у Зведеному державному бюджеті постійно зменшується та утримується курс на зміцнення ієрархічної системи ухвалення рішень, що реалізується шляхом централізації фінансових джерел.

Так частка місцевих бюджетів без урахування МБТ у доходах Зведеного бюджету зменшилася з 25,6 % у 2010 р. до 18,5 % у 2015 р., проте у 2016 р.

спостерігалось її збільшення до 21,8 %. Частка МБТ у структурі доходів місцевих бюджетів за 2016 р. становила 53,4 %, що менше показника 2015 року на 5,7 %. У структурі трансфертів переважають субвенції соціального захисту населення – 48,2 %, освітня – 22,8 % та медична субвенція – 22,7% [4]. Отже, значна частка видатків місцевих бюджетів здійснюється за рахунок субвенцій, що фактично позбавляє ОМВ проголошеної самостійності при формуванні своїх бюджетів, адже залежить від рішень центральних органів влади.

Отже, основним напрямом реформи міжбюджетних відносин має стати: (1) зменшення залежності органів місцевого самоврядування від МБТ шляхом здійснення бюджетної децентралізації; (2) впровадження стандартів надання місцевих суспільних послуг; (3) запровадження у чинному законодавстві механізму відмови від незабезпечених фінансовими ресурсами делегованих повноважень та установлення чітких критеріїв оцінки їх виконання.

Список використаних джерел:

1. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку міжбюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні : аналітична доповідь. – К.: НІСД, 2015. – 80 с.
2. «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин»: Закон України від 28.12.2014 р. № 79-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/79-19>
3. Шевчук І.Л. Бюджетна система: навч. посібник / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська. – 2-е вид, перероб. і доповн. – Х. : Видавець Іванченко І.С., 2015. – 284 с.
4. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2016 рік_[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ibser.org.ua>

ФІСКАЛЬНІ НАСЛІДКИ ВПРОВАДЖЕННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BLOCKCHAIN У ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ

Однією з найсуттєвіших і водночас складних проблем у процесі переходу української економіки до ринкових умов господарювання є вдосконалення взаємовідносин між платниками податку та державою. Податки в умовах переходу до ринкової економіки повинні використовуватися не тільки як джерело одержання доходів бюджету, а й як важливий інструмент фінансового регулювання економіки.

Незважаючи на активне обговорення вітчизняною науковою спільнотою проблеми податкового регулювання, окремі її аспекти до кінця не з'ясовані. Для забезпечення розвитку економіки України та поживлення підприємницької діяльності, необхідно створити податкову систему яка поряд із забезпеченням державних доходів, буде спроможною ефективно здійснювати регулюючу функцію [1].

Несподіваним викликом для податкових систем світу виявився бурхливий розвиток цифрових валют на основі технології *blockchain*. Багато хто згадує про *blockchain* лише в контексті криптовалют, але ця система може використовуватися у різних сферах, адже у березні 2014 року вийшла нова версія, яка дозволяє не просто фіксувати платежі, а й записувати інформацію. Її можна використовувати для складання відкритих баз даних, а не анонімізованих, як це було наприклад з *Bitcoin*.

Завдяки цьому оновленню, одразу кілька країн світу почали розглядати ймовірні сценарії впровадження технології на національному рівні. Відсутність посередників і відкрита звітність дозволяють створювати великі реєстри, котрі

при правильному застосуванні могли б вдосконалити фіскальну систему та багато інших.

Але її впровадження наразі є неможливим, адже існує низка проблем, котрі потрібно вирішити. Головна проблема полягає у відслідковуванні обороту грошей. У серпні 2017 року, одна з країн ЄС – Естонія знайшла рішення, представивши світові план по запуску національної криптовалюти. Цю ідею не було схвалено ЄЦБ, проте, цим рішенням, Естонія створила підґрунтя для подальших досліджень в цьому напрямку [2].

На нашу думку, доцільним було б не створення саме чергової криптовалюти, адже жодна з них не має регулятивного механізму і характеризується плаваючим курсом, а прив'язка вже існуючої національної валюти до технології *blockchain*. Це можливе лише в тому випадку, якщо в цьому будуть зацікавлені комерційні банки, тому що саме вони виконують функцію масштабування, результатом якої є мультиплікація грошової маси.

Ці зміни зробили б фінансові транзакції дешевше, швидше і безпечніше, при цьому демонструючи великі переваги використання цієї технології для урядів, бізнесу та клієнтів. В Україні національна криптовалюта, створена на технології *blockchain*, могла б підвищити прозорість операцій як на державному, так і на приватному рівні.

Заміна періодичної самостійної звітності про доходи, витрати і податки, пов'язані з реєстрацією транзакцій публічної компанії в режимі реального часу, означає, що між повідомленням про транзакції і сплатою податку не буде відставання. Уряд отримає вигоду від своєчасних і більш точних платежів. Крім цього, в світі, де кожна транзакція записується в режимі реального часу, немає способу приховати незаконні підприємства, і не існує жодного способу несплати податку, що підлягає сплаті.

Для непрямих податків прозорість *blockchain* і перевірка транзакцій в режимі реального часу можуть допомогти автоматизувати і спростити оподаткування торгових операцій, зокрема в області податку на додану вартість.

Використання *blockchain* у фіскальній практиці ставить перед собою і певні виклики. Перший виклик пов'язаний із забезпеченням стабільності і уніфікації адміністрування податків під час технологічних удосконалень. Другий - постійне вдосконалення технічного і кадрового забезпечення фіскальних відомств.

Є виклики і юридичного характеру. Наприклад, як вмонтувати в правове поле дію смарт-контрактів? Чи можна на них поширювати дію податкових норм?

Наразі Україна активно переймає досвід впровадження *blockchain* в державному управлінні, адже нам сьогодні більш ніж знадобилося б зменшення операційних витрат.

Отже, щоб змінити стару систему, треба сформулювати правила гри для нової. Окрім цього, існує потреба в технічній модернізації. У віддалених точках України немає навіть нормального телефонного зв'язку, не говорячи вже про інтернет. Тому, першочергово, щоб змусити систему запрацювати, потрібно зробити значні капіталовкладення в неї. Це можна віднести як до плюсів, так і до мінусів, адже якщо не брати до уваги значну суму коштів – це буде сприяти масштабному розвитку інфраструктури країни та підвищить рівень життя і фінансову обізнаність населення.

Література:

1. Нагорняк Г. Проблеми податкового регулювання в Україні та шляхи їх вирішення / Г.Нагорняк, Ю.Вовк // Галицький економічний вісник. — 2010. — №2(27).— с.140-152 - (фінансово-кредитне забезпечення діяльності господарюючих суб'єктів).
2. Центробанк ЕС заперитил Эстонию выпускать криптовалюту [Електронний ресурс] // Finclub. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://finclub.net/news/tsentrobank-es-zapretil-estonii-vypuskat-kriptovalyutu.html>.

Якименко О.Ю.

студенка фінансово-економічного факультету
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана”,
м. Київ, Україна

Науковий керівник:

Онікієнко С.В.

д.е.н., доцент кафедри інвестиційної діяльності

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЗАПОРУКА АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ

Домогосподарства – це носії інвестиційних ресурсів економіки, основою яких виступають фінансові рішення, які приймаються при формуванні заощаджень [1, С. 144]. Усі домогосподарства поділяють на фінансово активні (тобто ті, що мають готівкові заощадження, рахунки і вклади у банківських установах, купують валюту тощо) та фінансово пасивні (котрі не мають або не виявляють будь-яких ознак активної фінансової поведінки)[2, С.86]. Важливим питанням, пов'язаним із трансформацією заощаджень домогосподарств в інвестиції, є підвищення рівня фінансової грамотності та освіченості приватних інвесторів.

Фінансова грамотність населення – це національний потенціал, який не просто впливає на рівень добробуту суспільства, а є важливою передумовою забезпечення від багатьох економічних і політичних ризиків. Адже активна ощадна поведінка населення, використання накопичувальних і страхових інструментів передбачає досить високий рівень освіти, який дозволяє громадянам активно взаємодіяти з фінансовими інститутами, широко використовувати продукти банківського і страхового секторів, системи пенсійного страхування

В умовах відсутності традиційних груп внутрішніх інвесторів, низької довіри до інститутів та інструментів фондового ринку недостатній рівень фінансової грамотності домогосподарств є закономірністю.

Проблема інвестування домогосподарств з позиції власника «відносно вільних коштів», є те, що він відриває їх від свого поточного споживання та з ризиком для себе. Важливим фактором зрушення у процесі активізації внутрішнього інвестування може стати прозорість діяльності потенційних продавців фінансових продуктів. З позиції компанії, яка використовує гроші населення у своєму бізнесі - робота з великою кількістю позичальників (населення) значно складніше, ніж з обмеженим колом (власники великих капіталів). Щоб спонукати людей до співпраці з кінцевим споживачем інвестицій необхідно налагодити систему взаємовідносин зі дрібними інвесторами. Практично не існує ринок цінних паперів для «звичайних» людей, на якому можливо було купувати і продавати акції, облігації, інвестиційні сертифікати. Для того, щоб відбулися зрушення у цьому напрямку, потрібно створити інституційну базу, яка б забезпечила гарантії всіх гравців цього ринку. З позиції держави, уряду - інвестиційна діяльність громадян спроможна збільшити їх доходи, знизити соціальну напругу, спрямувати гроші у інноваційні проекти структурної перебудови економіки [3, С. 111].

Основні структури фінансової системи – ринки акцій і облігацій, банки і пайові фонди відіграють роль регулятора грошових потоків заощаджень та інвестицій, які у свою чергу є основними факторами довгострокового росту ВВП і рівня життя населення. Тому розуміння механізму функціонування фінансових ринків має у край важливе значення для прийняття рішення щодо напрямів використання коштів інвестиційного портфелю домогосподарств [4, с. 403]. Особливістю інвестиційної діяльності населення є те, що громадяни самостійно приймають інвестиційні рішення під впливом ряду факторів, які потребують всебічного вивчення для подолання суб'єктивно необґрунтованих рішень, наслідком яких є недоотримання додаткового доходу від інвестиційної діяльності. Причиною ряду необдуманих рішень в інвестиційній діяльності або ж повне ігнорування можливості її здійснення є низький рівень фінансової освіти українців.

Підвищення фінансової грамотності скорочує уразливість перед фінансовими кризами, а також веде до поступового зниження ризиків зайвої особистої заборгованості громадян за споживчими кредитами, зменшення ризиків шахрайства з боку несумлінних учасників ринку, будучи важливим фактором захисту споживачів фінансових послуг. Фінансово грамотне населення в цілому краще підготовлене до кризових ситуацій і може краще захистити себе, краще орієнтуватися в умовах світової фінансової кризи: розбиратися з податковими деклараціями, вибирати собі пенсійні плани зберігати свої накопичення, правильно приймати інвестиційні та інші фінансові рішення і не піддаватися паніці.

Таким чином, проблема підвищення рівня фінансової грамотності у формуванні бюджету домогосподарств України потребує якнайшвидшого вирішення як на загальнодержавному рівні, так і для кожного домогосподарства. У квітні 2017 року Американська організація USAID відкриває новий проект під назвою «Трансформація фінансового сектора». Головна мета проекту — допомогти зробити український фінансовий сектор більш прозорим і справедливим. Його амбітна мета – підвищити фінансову грамотність українців і допомогти зробити фінансовий сектор більш прозорим. Бюджет програми — \$23 млн на 3 роки. Проект зосереджує увагу на декількох напрямках, а саме:

- відновлення довіри населення до фінансових установ;
- розширення застосування цифрових фінансових послуг;
- аналіз варіантів реформування пенсійної системи;
- розробка товарних ф'ючерсів з метою управління фінансовим ризиком.

Фонд перевіряв фінансову обізнаність українців. В опитуванні взяло участь 2013 людина у віці від 18 років з усіх регіонів України. Результати невтішні – з фінансовою грамотністю в Україні гірше, ніж в Північній Африці. Опитування проводилося в січні 2017 року. Результати порівнювали з аналогічним дослідженням, проведеним у 2010 році, а також дослідженням у країнах ОЕСР від 2015 року.

Більшість осіб віком від 18 до 60 років недостатньо розуміють, що таке кредит, іпотека, страхування, змінювані процентні ставки, інвестиційні фонди, акції або облігації. [5]

Тому для оптимізації фінансової активності домогосподарств є необхідним:

- покращення правової бази, законодавчих актів, правил діяльності кредитно-фінансових інститутів, системи державного регулювання фінансового ринку;

- повернення довіри населення до фінансових інститутів та фінансових посередників за рахунок посилення гарантій збережень і інвестицій, їх своєчасної ліквідності;

- вдосконалення податкового механізму стосовно індивідуального інвестування, розвитку індивідуальних і корпоративних накопичувальних страхових і пенсійних програм;

- розвиток фондового ринку шляхом зниження витрат і спрощення доступу на нього емітентів та інвесторів, підвищення якості регулювання цього ринку з метою запобігання маніпуляції (у тому числі на основі інсайдерської інформації), більш повного розкриття інформації емітентами, підвищення фінансової відповідальності професійних учасників ринку цінних паперів;

- інформування населення про можливості і заходи інвестиційної діяльності;

- проведення інформаційно-освітньої роботи серед населення стосовно роз'яснення переваг та ймовірних ризиків при використанні тих чи інших фінансових інструментів.

- створення спеціалізованого інформаційного ресурсу для нефахових інвесторів в Інтернеті;

- відкриття короткострокових курсів для населення з активним залученням професійних учасників ринку до фінансування таких освітніх проектів при одночасному збереженні жорсткого державного контролю за об'єктивністю та незалежністю підготовлюваних програм, здійснюваних оцінок та рекомендацій;

- створення відповідної соціальної реклами.

Література:

1. Квасницька Р.С. Інвестиційні ресурси домогосподарств: склад, порядок формування та оцінка/ Квасницька Р.С // Вісник Хмельницького національного університету – Економічні науки. – 2015. – Вип. 4. - С. 139-146.
2. Кізима Т. Стратегії та моделі фінансової поведінки домашніх господарств у сучасних умовах/ Т. Кізима// Світ фінансів – Актуальні питання теорії і практики фінансів – 2009 – Вип. 2 – С.86-96
3. Богоявленський. О.В. Розвиток фінансового посередництва як фактор оптимізації інвестиційної поведінки населення / О. В. Богоявленський // Вісник Фінанси – Економічні науки. – 2013. – Вип. 2. - С. 110-114.
4. Сидорчук А.А. Необхідність формування інвестиційного портфеля домогосподарств / А.А. Сидорчук// Науковий вісник Ужгородського університету. – Економіка. – 2016. – № 1(47). – С. 402-404.
5. Проект USAID “Трансформація фінансового сектору в Україні” підтримує НБУ у проведенні реформ / НБУ // Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=45779051.

Кетінг О.-Ф.З.

Студент групи ОО - 17 М
Донецького національного університету економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Шендригоренко М.Т.

кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту
Донецького національного університету економіки і
торгівлі імені Михайла Туган-Барановського
м. Кривий Ріг, Україна

ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

На сучасному етапі проблема подолання негативних наслідків глобальної фінансової кризи в Україні та трансформації української економіки є дуже гострою, тому постає актуальним питання удосконалення та пристосування механізмів податкового регулювання банківської діяльності до світових вимог та стандартів. Для того, щоб сформувати позитивний імідж країни у світовому економічному просторі національна економіка потребує теоретичного переосмислення й обґрунтування напрямів практичного реформування системи оподаткування фінансової діяльності банківських установ, які знаходяться під впливом процесів інтеграції та фінансової глобалізації, а також особливостей соціально-економічних умов розвитку національної економіки. У зв'язку з цим, у сучасних умовах, актуальність питань оподаткування банків не викликає сумніву.

Значний внесок у розробку теорії податкового регулювання банківської системи здійснили: О.І. Барановський, П. Буряк, В. Геєць, В. Мельник, А. Чухно, та інші.

Метою даної роботи є дослідження доступного зарубіжного досвіду з оподаткування комерційних банків і визначення конкретних напрямків його застосування у національній економіці.

Банківська система будь-якої країни – це унікальна система, що акумулюючи значні обсяги тимчасово вільних фінансових ресурсів держави, господарюючих суб'єктів і населення, перерозподіляє їх між тими суб'єктами фінансових відносин, які відчувають тимчасовий дефіцит коштів і забезпечує таким чином

процес постійного відтворення виробництва [1]. Це свідчить про те, що банківська діяльність постійно супроводжується ризиками і має свої специфічні особливості. Зважаючи на це, певні особливості має і механізм оподаткування фінансово-господарської діяльності банків, хоча податкове регулювання здійснюється відповідно до законодавства, єдиного для всіх суб'єктів господарської діяльності, незалежно від форми власності і сфери діяльності.

Порівнюючи системи оподаткування банків України і країн ЄС, потрібно відмітити, що Україна і ЄС мають спільний податок – податок на прибуток. Щодо кількості податків, то у країнах Європи вона є більшою (комерційні банки України сплачують 6 видів податкових платежів, країн ЄС – 9). За рівнем податкового навантаження Україна не надто варіюється з європейськими країнами [2]. Однак під час визначення рівня податкового навантаження комерційних банків не враховуються всі збори, які сплачуються ними, і яких в Україні надто багато. Враховуючи це, можна зробити висновок, що для забезпечення ефективної діяльності комерційних банків в Україні необхідно переглянути всі податки і збори, що покладено на них з тим, щоб привести їх до оптимального рівня. При цьому необхідно враховувати позитивний світовий досвід, який показує, що максимально допустимий рівень становить 30-40 % доходу. Якщо податкове навантаження перевищує 40 % – починається процес скорочення заощаджень, зникають стимули до підприємницької ініціативи і розширення діяльності [1].

Аналізуючи світовий досвід податкового регулювання діяльності банків, виявлено, що найбільш поширеним податковим важелем, який постійно використовується майже у всіх розвинених країнах, є зниження податкових ставок. Популярність цього засобу обумовлюється тим, що його реалізація сприяє зростанню ділової активності та інвестиційної діяльності банків і, водночас, забезпечує стабільне надходження коштів до бюджетів усіх рівнів. На сьогодні це є особливо актуальним для України, оскільки більшість вітчизняних підприємств виробничого сектору є низькорентабельним і не можуть користуватися дорогими кредитами. З іншого боку, банки не можуть надавати таким підприємствам

кредити, оскільки існує надто високий рівень ризику їх неповернення. З огляду на зазначене вище, найбільш доцільним рішенням для банківського сектору в Україні буде застосування диференційованих ставок оподаткування прибутку банківських установ – збільшення ставок для спекулятивних операцій і зниження для найбільш пріоритетних, таких як інвестування коштів в інноваційні та сільськогосподарські підприємства і довготермінове інвестиційне кредитування реального сектору економіки [2]. Податкові вилучення доцільно було б запровадити на благодійні відрахування, розвиток соціальної інфраструктури.

Отже, наявність проблемних аспектів діючої податкової системи України значною мірою є результатом недостатнього теоретичного й організаційно-методологічного осмислення. Ефективними елементами світового досвіду, вартими для наслідування в Україні, є: пільгове оподаткування у формі податкових вилучень, податкових кредитів і занижених податкових ставок; система спеціального оподаткування; оподаткування великого майна. Перспективи подальших досліджень у зазначеній сфері полягають у визначенні позитивного ефекту від реалізації зазначених заходів і в розробленні конкретних механізмів їх практичного впровадження.

Список використаних джерел:

1. Волохов В.І. Практичні аспекти оподаткування банківської діяльності / В.І. Волохов, С.А. Дудін, В.М. Коваль // Вісник Хмельницького національного університету : наук. журнал. – Сер.: Технічні науки. – Хмельницький : Вид-во ХНУ. – 2015. – № 3, т. 3. – С. 153-157.
2. Гланц В.Н. Оподаткування банків: вітчизняна практика і зарубіжний досвід / В.Н. Гланц // Вісник університету банківської справи національного банку України. – 2013. – № 3 (15). – С. 253-256.

Збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції Фінансова система України в умовах економічної та фінансової глобалізації світу. – Том 2. – Київ, 15 грудня 2017 року / За редакцією професора В. М. Фурмана. Київський інститут банківської справи, 2017. – 236 с.

Передрук і переклади дозволяються лише за згодою автора та оргкомітету конференції.
Автори несуть повну відповідальність за достовірність та повноту наданого матеріалу, що публікується
Позиція оргкомітету не обов'язково збігається з думкою автора

Адреса оргкомітету: 04112, м. Київ, вул. Ризька, 12
Тел.: +38 (044) 453-86-01
E-mail: kibs_dekanat@ukr.net